

E n P r o Inseneribüroo OÜ

Laki 14A   Tallinn 10621

65 17 830 Fax 65 17 831 E-mail sulev@online.ee

Äriregistrikood 10365412

**KUUSALU VALLA
SOOJUSMAJANDUSE ARENGUKAVA**

**Leping nr. 12
18. juuni 2004**

Oktoober 2004
Tallinn

Sisukord

A. Kuusalu valla lühiiseloomustus	6
1. Üldiseloomustus	6
2. Energiavarustus	6
a. Gaas	6
b. Soojus	6
c. Investeeringud	7
3. Soojuse tootmine	7
a. Katlamajade nimestik koos tehniliste andmetega	7
b. Katlamajade abiseadmed	8
c. Katlamajade kasutegurid	8
4. Kaugküttevõrgud	8
a. Torustike nimestik koos tehniliste andmetega	8
b. Torustike tehniline seisund ja jäakressurss	9
c. Võrgu hüdrauliline seisund	10
5. Soojustarbijad	10
a. Elamud ja hoonestus	10
b. Kaugküttesoojuse tarbijate nimestik koos tehniliste andmetega	11
c. Tarbijate soojussõlmede tehniline seisund	13
d. Majasiseste küttesüsteemide tehniline seisund	13
B. Andmete statistiline ja majandusanalüüs	13
1. Soojuse tootmine	13
a. Kütuste tarbimine	13
b. Soojuse toodang	14
c. Soojuskoormus	14
d. Soojuse hinna komponendid	15
2. Soojuse jaotamine	16
3. Soojuse tarbimine	16
a. Tarbitud soojuse kogused	16
C. Energiavajadus ja koormusgraafikud	17
1. Olemasolevate kaugküttesüsteemide soojusvajadus ja koormusgraafikud	17
2. Kaugküttesüsteemide tulevane soojusevajadus	19
a. Tarbijate stabiilsus kaugküttesüsteemis	19
b. Kavandatud uued hooned	20
c. Tarbijate poolt kasutusele võetud energiasäästu meetmed	20
d. Tööstuse planeeritud areng	20
3. Kaugküttepiirkonnad	20
4. Kütuste ja energia hinnad praegu ja nende muutumine tulevikus	21
a. Kütuste hinnad	21
b. Kaugküttesoojuse hinnad	22
c. Soojuse tariifi variantidest	23
d. Kütuste hindade võimalikust arengust tulevikus	23
D. Küttesüsteemidesse puutuvad tehnilised, finants- ja keskkonnaküsimused	26
1. Kütuste valik soojuse tootmiseks	26
2. Kaugkütte loakaalküttele ülemineku võimalustest	26
3. Koostootmisseadmete paigaldamine	27
E. Soojusvarustussüsteemide alternatiivsed variandid	27
1. Kiiu variandid	28

2. Kolga variandid	30
3. Kuusalu variandid.....	32
4. Riskid.....	33
F. Energiasäästu meetodid	34
1. Elamusektor	34
2. Soojuse tootmine ja jaotamine.....	37
G. Pikaajaline energeetika arengukava ja soovitused omavalitsusele energiapolitiika teostamiseks.....	40
1. Pikaajaline energeetika arengukava	40
a. Seadusandlikud aspektid	40
b. Tehniline teostatavus ja majanduslik tasuvus.....	46
c. Elektri ja soojuse koostootmine.....	47
d. Mõju keskkonnale	47
2. Järeldused ja soovitused	47
a. Energiavarustusettevõtete otstarbekast omandivormist	47
b. Soovitused omavalitsusele energiapolitiika rakendamiseks munitsipaaltasandil....	48
c. Soovitused energiasäästu kampaaniaks	49
d. Soovitused energeetika arengukava rakendamiseks.....	50

Joonised

Joonis 1 Katlamajade keskmene koormus 2003. aastal	15
Joonis 2 Kiiu katlamaja koormusgraafik 2003. aastal	18
Joonis 3 Kolga katlamaja koormusgraafik 2003. aastal	18
Joonis 4 Kuusalu katlamaja koormusgraafik 2003. aastal.....	19
Joonis 5 Kütuste keskmise hinna (käibemaksuta) muutumine ettevõtetes, mille põhi- tegevusalaks on elektri ja/või soojuse tootmine	22
Joonis 6 Nafta ja kütteõlide hindade muutumine maailmaturul (2001-2004).....	24
Joonis 7 Nafta reaalhinna (2002. a vääringsus) ajalooline ja prognoositav muutus.	25

Tabelid

Tabel 1 Kuusalu kaugküttekatlamajad	7
Tabel 2 Kiiu soojusvõrk	8
Tabel 3 Kolga soojusvõrk.....	9
Tabel 4 Kuusalu soojustrasside üldandmed	9
Tabel 5 Kiiu katlamaja tarbijad	11
Tabel 6 Kolga soojustarbijad.....	12
Tabel 7 Kuusalu katlamaja tarbijad:.....	12
Tabel 8 Kütuste tarbimine GWh/aastas	13
Tabel 9 Soojuse toodang Kuusalu valla kaugkütte katlamajades.....	14
Tabel 10 Soojuse hinna komponendid, Kolga.....	15
Tabel 11 Soojuse hinna komponendid Kuusalu	16
Tabel 12 Tarbitud soojuse kogused.....	17
Tabel 13 Kuusalu valla soojusettevõtete kaugküte maksimaalne tarbimiskoormus (MW) ja arvestuslik ning tegelik tarbimine (MWh/a).....	17
Tabel 14 Kütuste hinnad Kuusalu valla soojusettevõtetes	21
Tabel 15 Katlakütuste keskmised hinnad (maksudeta) ettevõtetes, mille põhitegevusalaks on elektri ja/või soojuse tootmine.....	21
Tabel 16 Maagaasi tariifimäärad AS Eesti Gaas väketarbijatele (alates 1. jaanuarist 2003)..	22
Tabel 17 Algandmed	28

Tabel 18 Kiiu variandid	29
Tabel 19 Kolga variandid	30
Tabel 20 Kuusalu variandid	32
Tabel 21 Tundlikkuse analüüs, Kolga katlamaja	33
Tabel 22 Torustiku optimeerimine, Kolga	38
Tabel 23 Torustiku optimeerimine, Kuusalu	39
Tabel 24 Soojusettevõtete investeeringute hinnang aastani 2020	39
Tabel 25 Katlakütuste praegused ja perspektiivsed aktsiisimäärad (Eesti kroonides)	45
Tabel 26 Saastetasu määrad põhiliste saasteainete viimisel välisõhkú	45

Lisad

Lisa 1 Kiiu soojusvõrgu skeem	53
Lisa 2 Kolga soojusvõrgu skeem	54
Lisa 3 Kuusalu soojusvõrgu skeem	55
Lisa 4 Kaugküttepiirkonnad	56
Lisa 5 Arvutustabelid	60

Eessõna

Käesolevas aruandes analüüsitsakse Kuusalu valla soojamajanduse olukorda, esitatakse pikaajaline arenguplaan ja antakse soovitusi omavalitsusele selle elluviimiseks.

Ühtlasi täname koostööpartnereid Kuusalu vallavalitsusest, Kuusalu Soojusest, Kolga Soojusest, Kuusalu Energiast ja teistest kohalikest ettevõtetest.

Konsultandil oli kasutada Kuusalu valla arengukava aastast 1998¹, millest on tehtud väljavõtteid.

---

¹ Kuusalu valla arengukava 1998

Kuusalu valla soojamajanduse arengukava

A. Kuusalu valla lühiseloomustus

1. Üldiseloomustus

Kuusalu vald paikneb Harju maakonna kirdeosas, jäädes Tallinna linnast itta. Läänes piirneb vald Jõelähtme, idas Loksa vallaga ning omab suures osas ühist piiri Lääne- Viru ning Järva maakondadega. Põhjas ulatub vald välja Soome laheni ning lõunas on vahetuks naabriks Anija vald. Kuusalu valla pindala on $488,6 \text{ km}^2$, mis moodustab 9,5 protsendi Harjumaast. Kuusalu vallas elab 4704 alalist elanikku (seisuga 26. 09 2004). Vallas on 39 küla ja üks alevik ligikaudu 1700 majapidamisega. Valla administratiivkeskus paikneb Kiius. Vallakeskusest on Tallinnasse 39 kilomeetrit. Ligi 200 km^2 on Kuusalu vallas inimasustuseta ala – endine sõjaväe polügooniala.

Prognooside kohaselt on lähiaastatel loota rahvastiku loomuliku iibe muutumist positiivseks. Suyisel perioodil toimub oluline ajutiste elanike arvu kasv.

Suurem osa korrusmaju vajab renoveerimist, kuid elanikel puuduvad vahendid ja oskusteave hoonete haldamiseks. Korterühistud majades on loodud, kuid omanikud ei ole ühistegeluseks veel organiseerunud või see toimub ebapiisavalt.

2. Energiavarustus

a. Gaas

Kuusalu valla territooriumi läbivad kõrgsurve gaasimagistraalid läbimõõduga 200 mm ja 500 mm. Kuusalu valla territooriumil asub üks GRJ Kiiu aiandi juures.

Kuusalu vald on gaasiga hästi varustatud. AS Kuusalu Energia katlamaja Kiiul töötab juba aastaid gaasiktütusega. 1997. aastal viidi ka Kuusalu Keskkooli, AS Remedia ning OÜ Kuusalu Soojuse katlamajad üle gaasiküttele, ka AS Balti Spoon Kupu küljas toodab soojusenergiat peamiselt maagaasist.

Kaugemas tulevikus, kui peaks valmima planeeritud Kolga-Loksa gaasitrass, on perspektiivne ka OÜ Kolga Soojuse ja Kolga Keskkooli katlamajade üleviimine gaasiküttele.

b. Soojus

Vallas on neli gaasikütte töötavat katlamaja – Kiiu konteinerkatlamaja, Kuusalu Keskkooli konteinerkatlamaja, OÜ Kuusalu Soojuse ja AS Balti Spoon katlamajad ning kaks masuudikütte katlamaja – Valkla Hooldekodu ja OÜ Kolga Soojuse katlamaja. Kaugküttesoojuse tootmise ja jaotamisega tegelevad OÜ Kuusalu Soojus, OÜ Kolga Soojus ja AS Kuusalu Energia, millest kaks esimest on 100% valla osalusega äriühingud.

Kiius asub ka hetkel konserveeritud katlamaja, mis ehitati aastal 1983. Projekteeritud soojustoodang on ca 3500 MWh ja aastane küttevajadus 570 tonni masuuti. Perspektiivis, kui tekib juurde soojusenergia tarbijaid, oleks võimalik selle katlamaja taaskäivitamine, kusjuures kaaluda võiks soojuse ja elektri koostootmist.

Soojatrassid on vananenud, mistõttu paljudes kohtades on suhteliselt suured soojakaod. Vallal puudub soojusenergeetika arengukava. Vallas on määramata kaugküttepiirkonnad.

Tehnilise infrastruktuuri – soojamajanduse, gaasimajanduse, elektrivõrkude, puastusseadmete, pumbamajade ja kanalisiooni – korraamine ning renoveerimine nõuab ulatuslikke investeeringuid. Kuna elektrivõimsused on vallas jaotunud ebaühtlaselt, tuleb lähiaastatel vastavalt nõudmisse tekkele ehitada uusi alajaamu ja elektriiliine. Kolgas puudub gaasitress. Kuusalu gaasivõrk on lõpuni välja ehitamata.

c. Investeeringud

Viimase kümne aasta jooksul suuremaid investeeringuid soojamajandusse valla piires tehtud ei ole. Teostatud on osalisi trasside rekonstrueerimistöid ning vahetatud või parandatud katlaid katlamajades:

Kiius -1996 - konteinerkatlamaja paigaldamine	350 000 EEK
1997 - trasside täiendav isoleerimine	300 000 EEK
Kolgas - 2001 - reservkatla paigaldamine	100 000 EEK
Kuusalus-1995 - vedelkütuse katla paigaldamine 2 MW	1 100 000 EEK
1997 - gaasiküttele üleminek.	

Teostatud investeeringud on olnud vajalikud kaugküttesüsteemide töö tagamiseks.

3. Soojuse tootmine

a. Katlamajade nimestik koos tehniliste andmetega

Vaadeldavas piirkonnas on kolm kaugkütte katlamaja: maagaasil töötavad Kuusalu katlamaja Kuusalu alevikus ja Kiiu katlamaja Kiiu külas ning põhiliselt põlevkiviõlil töötav Kolga katlamaja Kolga külas. Katlamajade tehnilised andmed esitab Tabel 1.

Tabel 1 Kuusalu kaugküttekatlamaajad

Nimi	Katla tüüp	Arv	Vanus	Kütus	Võimsus	Toötunnid	Seisund
			aastat		MW		
Kiiu	HN 18x7	1	18(töös 8)	Maagaas	1.16		Korras
Kolga	FU-2	1	13	Raske kütteõli	2	60 000	Rahuldag
	KB-1,0M	1	17	Raske kütteõli	1	6 000	Rahuldag
Kuusalu	Fu-2	1	10	Maagaas	2	50 000	Rahuldag
	GR-3	1	3	Maagaas	0.8	3 000	Hea
Valkla	Vapor	2		Kergekütteõli	2x0.8	5 a	Hea

Kiiu konteinerkatlamaja kuumaveekatel HN 18x7 on heas korras, kasutegur arvatakse olevat 90 – 95%, varustatud soojusmõõtjaga.

Kolga katla FU-2 seisukord rahuldag, visuaalsel kontrollil 2001. a avastati katlakivi torulaual. Põleti on moraalselt vananenud ja tüüsiliiselt kulunud, puudub kaasaegne kaitse- ja juhtimisautomaatika. Katla KB-1,0M seisukord on samuti rahuldag, katel ei ole praktiliselt töötanud. Puudub soojusmõõtja.

Kuusalu katlamaja katel Futer-2 on valmistusvigadega, torulauad keevitatud, torud vahetatud, rahuldas seisundis. Jääkressurss 20%. Katel GR-3 on heas korras, jääkressurss 80%. Soojusmõõtja olemas.

b. Katlamajade abiseadmed

Kiiu konteinerkatlamaja on varustatud kõigi vajalike abiseadmetega.

Kolga katlamajas on kasutusel kolm tsirkulatsioonipumpa, küttesüsteemi väljuv rõhk on 0.34 MPa, tagastuv rõhk 0.16 MPa, masuudimahutid 100 m³ eraldiseisvas ehituses, soojusvõrk on neljatoru süsteemis; toitevesi tuleb puurkaevust, lisavee vajadus on ca 1.0 m³/ööp. Toitevee ettevalmistus puudub.

Kuusalu katlamajas on olemas kaasaegne toitevee ettevalmistamise seade, tsirkulatsiooni-pumbad ja toruarmatuur on amortiseerunud.

c. Katlamajade kasutegurid

Kiiu konteinerkatlamaja aasta keskmine kasutegur arvutatuna kütuse kulu ja toodetud soojuse järgi on 93% (2003. aastal).

Kolga katlamaja kasutegur on hinnanguliselt 72%. Katla katsetusi ei ole ammu tehtud, katlamajas puudub soojuse mõõtmine.

Kuusalu katlamaja aasta keskmine kasutegur on 88 – 89%, katelde kasutegureid ei ole mõõdetud.

4. Kaugküttevõrgud

a. Torustike nimestik koos tehniliste andmetega

Kiiu soojusvõrgu tehniline seisukord rahuldav, osaliselt vajalik rekonstruktsioon:

Ehitusaasta – 1980 – 1988

Soojusvõrkude soojuskaod – suured, seoses tühiselt väikeste koormustega

Soojusvõrkude lekkekahad – minimaalsed. Soojusvõrk on 2-toruline (vt Tabel 2).

Tabel 2 Kiiu soojusvõrk

Toru läbimõõt [mm]	Trassilõike kokku [m]	Orient. vanus aastat	Isolatsiooni liik	Tehnilise seisukorra kirjeldus, remondid avariid
325				Kiiu soojusvõrgu tehniline seisukord rahuldav, osaliselt vajalik rekonstruktsioon, kuna torustik on praeguste ja isegi võimalike perspektiivsete koormustele jäeks tugevasti üledimensioneeritud.
273	30			
219	330		mineraalvatt	
159	359		mineraalvatt	
133	383		mineraalvatt	
108	192		mineraalvatt	
89	190		mineraalvatt	
< 89	104		mineraalvatt	
Kokku	1588	16-24 a.		

Kolga soojusvõrgu seisundit iseloomustavad andmed tabelis Tabel 3.

Tabel 3 Kolga soojusvõrk

Toru läbimõõt [mm]	Trassilöike kokku [m]	Vanus, aastat	Isolatsiooni liik	Tehniline seisund
273	504	19	Vahtplastsegmendid	Seisukord rahuldav, kohati on katkenud isolatsiooni koos hoidvad traadid, armatuur vajab aeg-ajalt hooldust. Drenaaž ei tööta.
159	356	19	Vahtplastsegmendid	"
133	773	19, 28	Mineraalvatt, vahtplastsegmendid	Katlamajast väljuvad torud on korrodeerunud, trassissoa on võimalik ca 50 m ühendustorustike ehitamisega tööst välja viia. Ca 400 m on öhutrass, mille isolatsiooni vigastavad huligaanid
108	124	19, 28	Mineraalvatt	Seisukord rahuldav
89	88	19, 28	Mineraalvatt	Ca 50 m tuleks asendada
< 89	506	19, 28	Mineraalvatt	Seisukord rahuldav
Kokku	2351			Kasutusel on 4-toru süsteem ja koos kaugkütterustikuga on paigaldatud 1581 m soojavee torustikku diam. 159 ... 25 mm

Kuusalu soojusvõrk on 2-toruline, maa-alustes betoonkünades. Pikkus 1620 m. Tehniline seisukord on halb, armatuur amortiseerunud, isolatsioon ära vajunud. Rahuldas seisukorras on 800 m ja heas seisukorras 60 m soojusvõrku. Jääkressurss on 20%. Soojakaod talvel 17 – 20%, suvel 50 – 60%. Lekkekaod on ligikaudu 1 m³/ööpäevas. Torude läbimõõt on üledimensioneeritud tingituna soojuse tarbimise tunduvast vähenemisest. Andmed on toodud Tabel 4.

Tabel 4 Kuusalu soojustrasside üldandmed

Toru läbimõõt [mm]	Trassilöike kokku [m]	Orient. vanus aastat	Isolatsiooni liik	Tehnilise seisukorra kirjeldus, remondid avariid
325				
273				
219	150	25	mineraalvatt	Toruarmatuur ei tööta, isolatsioon on ära vajunud
159	400	30	mineraalvatt	Sama, mis eelmine
133	590	30	290 m koorikvill	Maapealne 290 m on heas korras, maa-alune roostes
108	300	30	koorikvill	
89	120	30	koorikvill	
< 89	60	0	koorikvill	Uus
Kokku	1620			

b. Torustike tehniline seisund ja jääkressurs

Soojusvõrgu arvutuslik erikoormus tarbimise järgi on Kiius 0.36 GWh/km, Kolgas 1,4 GWh/km ja Kuusalus 2.13 GWh/km, mis on võrdlemisi madal näitaja isegi viimase puhul. Põhjamaade (Soome, Rootsi) praktika kohaselt peaks olema soojusvõrgu erikoormus üle 3 GWh/km aastas (näiteks Taanis küll 1.4 GWh/km aastas, kuid seal on ka kõige rohkem tegemist eelisoleeritud torudest soojusvõrkude ja olulise riigipoolse toetusega kaugkütte kasutamiseks.)

Nagu selgub soojustrasside üldandmetest, on küllalt suur osa torustikust halvasti isoleeritud ja korrodeerunud, kohati ei tööta drenaaž. Kolgas on kasutusel 4-toru süsteem, millest tuleks seoses uute soojussõlmede paigaldamisega loobuda ja minna üle 2-toru süsteemile sooja vee valmistamisega tarbijate juures.

Kuigi torustike tehnilist seisukorda hinnatakse üldiselt rahuldavaks, on ilmne, et lähema 10 – 15 aasta jooksul tuleksid soojusvõrgu vanemad osad asendada eelsoleeritud torudega.

c. Võrgu hüdrauliline seisund

Võrgu hüdrauliline režiim ei ole kõige optimaalsem, kuna äralangenud tarbijate töttu on osa torustikku üledimensioneeritud. Seetõttu on vee kiirus suures osas torustikust 2 – 5 korda väiksem optimaalsest, Kiiu soojusvõrgus on see erinevus isegi kuni 10-kordne. Tulemuseks on suured soojuskaod. Arvestades perspektiivset soojuskoormust vastavalt esitatud algandmetele, tuleks torustiku optimeerimiseks välja vahetada Kolgas 1350 m erineva läbimõõduga torustikku maksumusega ligikaudu 3,5 mln EEK. See rahuldaks ka 2-torulise süsteemi vajadused.

Kuusalus vajaks väljavahetamist 620 m torustikku maksumusega ligikaudu 1,8 mln EEK. Kiiu soojusvõrgu kohta ei ole sellist hinnangut tehtud, kuna tema tulevik on ebaselge.

5. Soojustarbijad

a. Elamud ja hoonestus.

Kuusalu vallas on 1300 majavaldust. Suuremates asustustes paiknevad korterelamud järgnevalt:

Kuusalu alevikus:

16 korterelamut kokku 313 korteriga, nendest 30 korteriga – 2 maja; 27 korteriga – 3 maja; 24 korteriga – 4 maja; 12 korteriga – 5 maja; 8 korteriga – 2 maja.

Kolga külas:

13 korruselamut kokku 165 korteriga, nendest 15 korteriga – 5 maja; 8 korteriga – 5 maja; 20 korteriga – 2 maja; 12 korterit 1 maja.

Kiiu külas:

17 korruselamut kokku 292 korteriga, nendest 10 korteriga – 4 maja; 12 korteriga – 5 maja; 24 korteriga – 6 maja; 36 korteriga – 1 maja.

Valkla Hooldekodu juures asub kolm korterelamut 28 korteriga. Kõik korterid on ahi-(töenäoliselt ka elektro-) küttega. Lisaks on seal olemas ka neljas maja, pigem küll pooleliolev majakarp, mille juurde alustati kunagi soojustrasside ehitamist. Seega on kaugküttel praegu vaid hooldekodu.

Vallas on 18 suvilaühistut 490 suvilaga. Kõigi suvilate valmimisel tuleks elanikke ilmselt juurde. Valla elanike arv suvekuudel suureneneb ligikaudu kaks korda. Nimetatud elanikerühm on vallale potentsiaalne teenuste tarbija, kes kohaliku ettevõtluse arenedes võiks anda valla rahvale täiendavat sissetulekut.

Korrasmajades on loodud korteriühistud. Majad on soojustuse ja tehnilise seisundi poolest halvas olukorras ning elanikel puuduvad vahendid ja oskusteave hooneid haldamiseks. Osades

majades korterite omanikud ei ole veel ühistegevuseks organiseerunud või see toimub ebapiisavalt.

b. Kaugküttesoojuse tarbijate nimestik koos tehniliste andmetega

Kaugküttesoojuse tarbijate nimestik koos tehniliste andmetega on toodud järgnevates tabelites. Sooja veega varustatakse ainult osa tarbijaist.

Kuusalu Energia Kiiu katlamaja tarbijad.

Kius on kaugkütte tarbijateks 6 korterelamut osalisel kaugküttel (Tabel 5) (30 - 40 korterit, ehk ligikaudu 10% potentsiaalsetest tarbijatest) ja üks ettevõte. Soojusenergiat toodetakse ligikaudu 1500 MWh/aastas.

Tabel 5 Kiiu katlamaja tarbijad

Tarbija	Maht	Arv. küte	Oststarve	Märkused	Aastane soojustarbitmine, MWh			
					2000	2001	2002	2003
elamu nr. 32	6912	454	24 krt.	osaliselt kaugküttel	85.298	77.232	74.744	56.67
elamu nr. 34	6912	454	24 krt.	osaliselt kaugküttel	155.9	159.82	136.74	120.1
elamu nr. 35	3512	241	12 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 36	3456	236	12 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 37	6912	454	24 krt.	osaliselt kaugküttel	207.25	200.32	206.02	192.15
elamu nr. 38	6912	454	24 krt.	osaliselt kaugküttel	103.29	105.45	101.2	111.33
elamu nr. 39	2966	211	10 krt	osaliselt kaugküttel	37.13	30.2	25.09	18.31
elamu nr. 40	2966	211	10 krt	indiv. küttel				
elamu nr. 41	2966	211	10 krt	indiv. küttel	24.96	24.2	18.34	
elamu nr. 42	2966	211	10 krt	osaliselt kaugküttel	46.45	36.1	30.29	28.26
elamu nr. 43	6049	397	18 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 44	6174	405	36 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 45	6963	457	18 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 46	4642	318	12 krt.	indiv. küttel				
elamu nr. 47	4642	318	12 krt.	käiku andmata				
Tektoon-A	7800	300	Bussigaraaž	osaliselt kaugküttel	80.9	68.3	37.7	52.1
Teeroos	3500	220	toitlust.ettevõte	suletud	50.96	33.93	8.83	
Rem.töökoda I	5040	210	tootmisruumid	indiv.küttel (puud)				
Rem.töökoda II	8350	350	tootmisruumid	suletud				
Estron I	6510	270	tootmisruumid	indiv.küttel (puud)				
Estron II	6877	300	tootmisruumid	indiv.küttel (elekter)				
Kokku	113027	6682			792.138	735.552	638.954	578.92
Kaod aastas, MWh					1053.962	1043.148	1017.746	1045.28

Kolga katlamaja tarbijad.

Kolgas on kaugkütte tarbijateks 9 korterelamut 150 korteriga ja asutused (kool, lasteaed, hotell jt) (Tabel 6). Soojusenergiat aastas ligikaudu 4100 MWh ja tarbitakse 3000 – 3500 MWh.

Tabel 6 Kolga soojustarbijad

Nimetus	Köetav maht	Arv. küte	Elan. arv	Aastane soojuse tarbimine, MWh			
				2000	2001	2002	2003
24. elamu	2190	103.89	5	73.66	50.33	38.99	8.25
Ridaelamu	1920	94.61	19	299.22	163.31	42.22	
Ridaelamu	1920	94.61	19				
Ridaelamu	1920	94.61	19				
53. elamu	1925	94.86	11	86.44	87.08	85.64	108.58
61. elamu	4718	215.13	20	222.49	214.49	202.23	209.89
62. elamu	6471	283.15	44	338.35	338.15	328.14	342.58
63. elamu	4515	205.87	20	239.57	250.08	235.92	240.35
64. elamu	7084	309.98	32	343.26	353.26	333.68	329.81
65. elamu	4316	196.80	5	206.98	211.15	192.39	197.02
66. elamu	4465	203.59	7	237.51	226.61	207.36	215.49
67. elamu	4596	209.56	21	228.72	251.42	233.15	238.01
68. elamu	4523	206.24	8	205.50	204.37	205.81	231.13
Külastistemaja	2950	145.37		65.92	88.68	88.15	100.00
Valitsejamaja	4886	231.78		102.70	86.08	75.38	79.33
Sidemaja	3061	150.84		117.56	105.47	111.35	103.36
Kool	6800	265.55	236	513.68	602.37	601.71	584.81
Lasteaed	4500	227.25	90	350.95	369.16	349.71	393.92
Säun	356	31.44		0.40	0.45	0.15	0.35
Möis	13043	509.36		1.11	1.00	1.05	1.10
Kortermaja	4500	205.19	20				
Kokku	90659	4079.66		3634.01	3603.46	3331.96	3383.98

Kuusalu katlamaja tarbijad.

Kuusalus on kaugkütte tarbijateks 12 korterelamut (neis on 245 korterit ja 535 elanikku), kool ja tervisekeskus (Tabel 7). Sooja vee tarbijateks on Kuusalus 157 korterit 292 elanikuga. Kokku on Kuusalus aga 15 korterelamut 292 korteri ja 648 elanikuga. Soojusenergiat toodetakse aastas Kuusalus ligikaudu 5000 MWh, millest müükse tarbijatele ligikaudu 65-75%, ülejäänu on kadu.

Tabel 7 Kuusalu katlamaja tarbijad:

Soojustarbi ja nimetus	Maht	Suletud netopind	Tribijate arv	Aastane soojuse tarbimine, MWh			
				2000	2001	2002	2003
Ahrensi 2 KÜ	3251	560,8	30	168	181	173	157
Ahrensi 4 KÜ	3251	297,5	14	102	104	100	93
Ahrensi 10 KÜ	3500	550,8	34	117	108	100	96
Ahrensi 12 KÜ	6920	1431,4	64	277	293	287	284
Ahrensi 14 KÜ	6920	1523,5	59	329	345	329	333
Laane 7 KÜ	6541	1307,7	59	254	269	271	259
Laane 8 KÜ	3500	717,3	26	125	136	136	123
Laane 9 KÜ	6541	1307,7	61	259	247	273	292
Laane 11 KÜ	6541	1307,7	58	257	281	257	244
Laane 12 KÜ	7399	1141,9	47	222	235	228	232
Laane 13 KÜ	5809	1160,6	56	229	238	257	267
Laane 15 KÜ	5880	1089,6	48	211	231	234	232
Kuusalu tee 31 KÜ	2775	194,7	21	55	50	50	64
Kuusalu tee 37 KÜ	2775	-	8	29	20	22	15
Lastepäevakodu	9173?	?	164	674	626	609	590
Ambulatoorium	4912	?	?	161	158	161	163
Kokku	80720	12591,2	585	3458	3522	3487	3444

c. Tarbijate soojussõlmede tehniline seisund

Kius on kõik soojussõlmed praktiliselt ehitusaegsed, mittereguleeritavad ja vajavad rekonstrueerimist. Kõik tarbijad on varustatud soojusmõõtjatega.

Kolgas ei ole elevaatorsõlmi paigaldatud, segamispump on ainult ühes elamus ja lasteaias. Reguleerimine toimub üldjuhul käsitsi katlamajas, mingil määral on elamutes võimalik reguleerida ringlust OÜ-le Kolga Soojus kuuluvate ja süsteemi reguleerimiseks ettenähtud seadeventiilidega. Küte on sõltuva süsteemi järgi – katlavesi soojendab radiaatoreid. Sooja vee varustus katlamajast eraldi torustiku kaudu (4-toru süsteem). Soojust mõõdetakse kõigi tarbijate juures, erandiks on kool, mille soojusmõõtja asub torustikuharu lähteotsas, arvestades sisse ka torustikukaod. Küllalt suur arv kaugküttesüsteemiga tarbijaid ei kasuta tsentraliseeritud sooja vee varustust, valmistades sooja vett elektriboileritega.

Kuusalus on küte ja sooja vee varustus sõltumatu süsteemi järgi, läbi soojusvahetite elamu soojussõlmes. Kõik tarbijad on varustatud soojusemõõtjatega, temperatuuri reguleerimine toimub käsitsi. Soojusvaheted ja muu seadmestik on amortiseerunud.

d. Majasiseste küttesüsteemide tehniline seisund

Kuusalus on kaugküttega ühendatud mitmekorraseliste majade küttesüsteem teostatud valdavalt kahetorusüsteemis, reguleerimine toimub majades.

Kolgas toimub reguleerimine üldjuhul käsitsi katlamajas vastavalt temperatuurigraafiku le välisõhu temperatuuri järgi, mingil määral on elamutes võimalik reguleerida ringlust OÜ-le Kolga Soojus kuuluvate ja süsteemi reguleerimiseks ettenähtud seadeventiilidega. Selle tulemusel jäävad elamute otsakorterid üldjuhul külmemaks.

B. Andmete statistiline ja majandusanalüüs

1. Soojuse tootmine

a. Kütuste tarbimine

Järgnevas tabelis (Tabel 8) on toodud kütuste tarbimine kaugkütte katlamajades neljal viimasel aastal energiaühikutes (GWh/aastas). Torkab silma tarbimise vähenemise tendents.

Tabel 8 Kütuste tarbimine GWh/aastas

Aasta	Kiiu katlamaja, maagaas
2000	1.96
2001	1.89
2002	1.76
2003	1.73
	Kolga katlamaja, põlevkiviöli
2000	6.49
2001	6.21
2002	5.71
2003	5.57
	Kuusalu katlamaja, maagaas
2000	5.22
2001	5.64
2002	5.76
2003	5.14
	Valkla, kerge kütteöli
2003, 10 kuud	1.387

b. Soojuse toodang

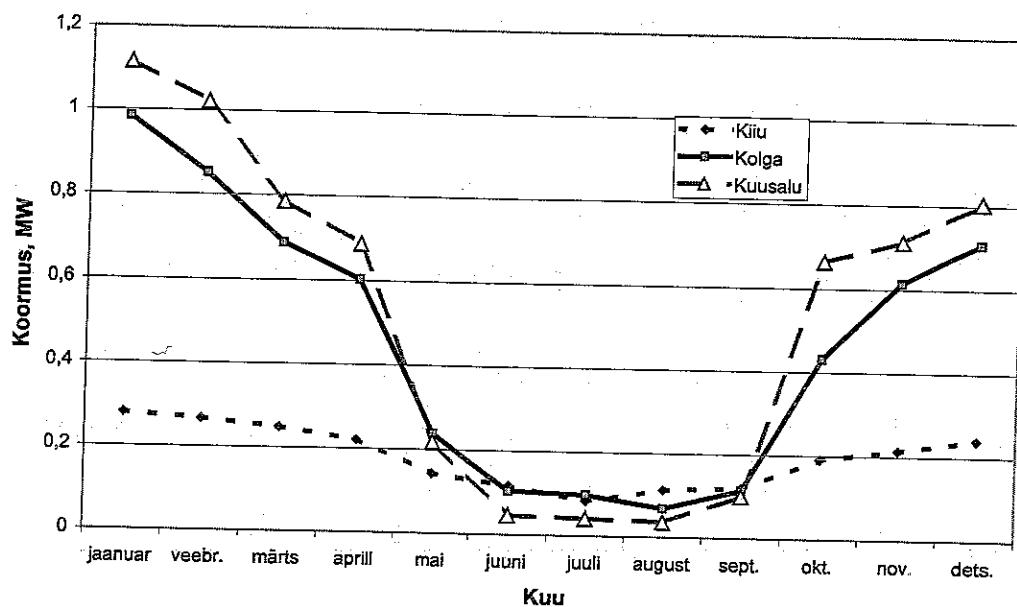
Soojuse tootmine on viimastel aastatel kõigis katlamajades vähenenud.(vt. Tabel 9), välja arvatud Kuusalu, kus tarbimine on olnud enam-vähem samal tasemel. Samal ajal on ilmastik olnud nendel aastatel keskmisest mõnevõrra soojem – 9 kuu kraadpäevade arv Harjumaal oli 2000. aastal 86% pikaajalisest keskmisest, 2001. ja 2002. aastal 98% ning 2003. aastal vastavalt 101%. Toodetud soojust mõõdetakse vaid Kiiu ja Kuusalu katlamajas. Kolga katlamajas arvestatakse toodangut kütuse kulu ja kasuteguri järgi.

Tabel 9 Soojuse toodang Kuusalu valla kauglütte katlamajades

Aasta	Soojuse toodang katlamajadest, GWh aastas
Kiiu katlamaja	
2000	1.85
2001	1.78
2002	1.66
2003	1.62
Kolga katlamaja	
2000	6.49
2001	6.21
2002	5.71
2003	5.57
Kuusalu katlamaja	
2000	4.64
2001	5.06
2002	5.01
2003	4.55
Valkla Hooldekodu	
2003 10 kuuud	1.287

c. Soojuskoormus

Katlamajade kuu keskmised koormused 2003. aasta kohta on esitatud Joonis 1.

Joonis 1 Katlamajade keskmise koormus 2003. aastal

Suvine koormus koos võrgukadudega ulatub Kiiu ja Kolga katlamajas 0.1 MW-ni ning Kuusalu katlamajas ainult 0.05 MW-ni.

d. Soojuse hinna komponendid

Kiiu katlamaja kohta on avalikustatud vaid, et soojusenergia müügihind on 469 EEK/MWh. Hinnale lisandub käibemaks. Hind katab praktiliselt kulutused gaasile ja elektrienergiiale. See tähendab, et praeguses olukorras töötab kaugküttesüsteem kahjumiga.

Tabel 10 Soojuse hinna komponendid, Kolga

	2000	2001	2002	2003
Aastane soojuse foodang MWh/a	4657	4458	4094	3999
Aastane soojuse müük MWh/a	3635	3583	3313	3311
Aastased kulud soojuse tootmiseks EEK/a	1732382	1733328	1663822	1685365
Kütus	996957	1026248	893119	979712
Katlamaja remont	29480	23396	27133	14651
Töötasud koos maksudega	236698	241527	232496	222633
Amortisatsioon	5808	5808	25191	40644
Elektrienergia	177978	169288	144938	138217
Keskkonnamaksud	1696	1152	2894	
Juhtimiskulud	283277	265377	337627	289445
Muud kulud	488	532	424	63
Soojuse tootmishind	372	389	406	421
Arvutuslik soojuse tarbijahind	477	484	502	509
Tegelik soojuse tarbijahind elanikele ja asutustele	400	480	530	528

Tabel 11 Soojuse hinna komponendid Kuusalu

	2000	2001	2002	2003
Aastane soojuse toodang MWh/a	4636	5064	5010	4547
Aastane soojuse müük MWh/a	3458	3523	3482	3444
Aastased kulud soojuse tootmiseks EEK/a	1414741	1537945	1647332	1558162
Kütus (maagaas)	701783	844346	944103	880914
Katlamaja remont	3371	28105	53576	12345
Soojustrasside remont	602	0	0	1200
Töötasud koos maksudega	151581	83105	80743	76211
Amortisatsioon	188078	175635	194163	196380
Elektrienergia	87500	105816	138723	140556
Vesi ja kanalisatsioon	2330	3750	3800	3800
Veetöötluse kemikaalid	18350	10884	8154	9735
Keskkonnamaksud	156	156	457	274
Juhtimiskulud	203319	244895	175723	188287
Muud kulud	57671	41409	47890	48460
Soojuse tootmishind	305	304	329	343
Tarbijahind	409	437	473	452
Tegelik tarbijahind elanikkonnale	384	415	450	450
Tegelik tarbijahind asutustele	422	434	450	450

Nii Kolga kui ka Kuusalu katlamajades moodustavad suurema osa kuludest muutuvkulud – 66%. Püsikulude osatähtsus on 34%.

Valkla Hooldekodus on soojuse hinnaks on 683 EEK/MWh.

2. Soojuse jaotamine

Soojuse jaotamist kaugküttevõrgus on raske analüüsida, kuna soojuse tarbimist majades kyll mõõdetakse, kuid seejuures on osa tarbijaid korterite kaupa võrgust lähkunud, osa aga on loobunud soojast veest. Aasta keskmise soojuse kadu soojusvõrgust on Kiius 64%, suvel 75%; Kolgas 17%, suvel üle 50%. (Kolga numbrid on hinnangulised, kuna katlamajast väljastatavat soojust ei mõõdata). Kuusalu soojusvõrgu kadu on aasta keskmisena 24% ja suvel ligikaudu 55%. Erakordsest kõrged soojuskaod Kiiu soojusvõrgus on tingitud võrgu väga madalast koormusest.

3. Soojuse tarbimine

a. Tarbitud soojuse kogused

Tarbitud soojuse kogused katlamajadest aastatel 2000-2003 ja kaod soojusvõrgust on toodud Tabel 12.

Tabel 12 Tarbitud soojuse kogused

Tarbitmine	Küte	Soe vesi	Kokku	Kaod	Kaod aastas	Kaod suvel
Kilu	MWh	MWh	MWh	MWh	%	%
2000	364	428	792	1054	57	64
2001	366	370	736	1043	59	66
2002	326	313	639	1018	61	68
2003	349	229	579	1018	64	75
Kolga						
2000	3031	604	3635	1022	22	60
2001	3234	349	3583	875	20	64
2002	3030	283	3313	781	19	74
2003	3064	247	3311	688	17	69
Kuusalu						
2000	3292	256	3548	1088	23	52
2001	3302	220	3522	1542	30	73
2002	3327	160	3487	1523	30	61
2003	3240	204	3444	1103	24	47
Valkia						
2003			1287			

Tarbijate keskmised soojuskoormused aastal 2003 on toodud Joonis 1.

Kõige väiksemad on soojuskaod Kolgas, samas on need ainult hinnangulised, sest toodetud soojust ei mõõdetä. Suurte kadude põhjuseks on võrkude alakoormatus (liiga suure läbimõõduga torud praeguste koormuste jaoks) ja ka isolatsiooni kehv seisund.

C. Energiavajadus ja koormusgraafikud

1. Olemasolevate kaugküttesüsteemide soojusvajadus ja koormusgraafikud.

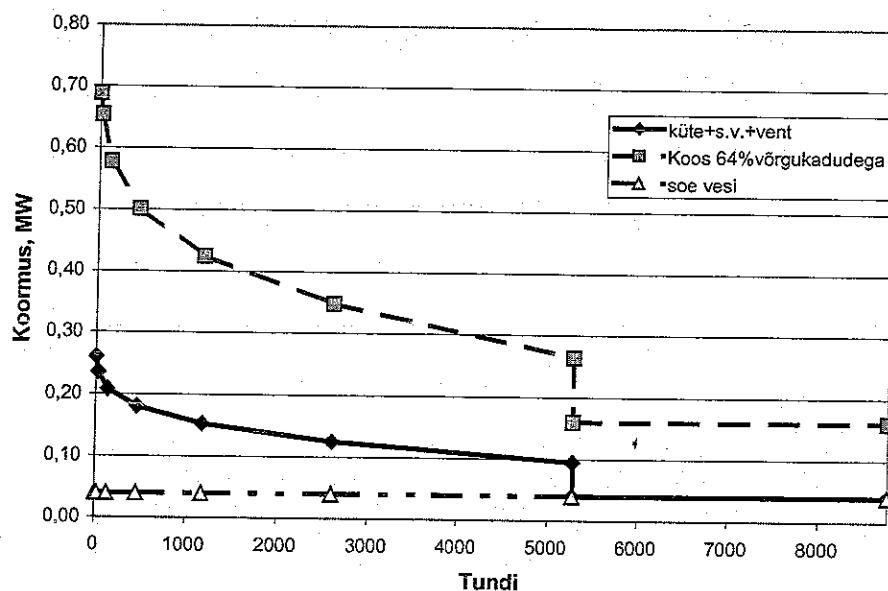
Valla kaugkütte kõigi perspektiivsete tarbijate arvestusliku maksimaalse koormuse, arvestusliku aastase tarbimise plaanilise kütteperioodi pikkuse juures 224 päeva ning kütteperioodi keskmisel välistemperatuuril $-0,6^{\circ}\text{C}$, ja tegeliku tarbimise aastal 2003 esitab Tabel 13.

Tabel 13 Kuusalu valla soojusettevõtete kaugkütte maksimaalne tarbimiskoormus (MW) ja arvestuslik ning tegelik tarbimine (MWh/a)

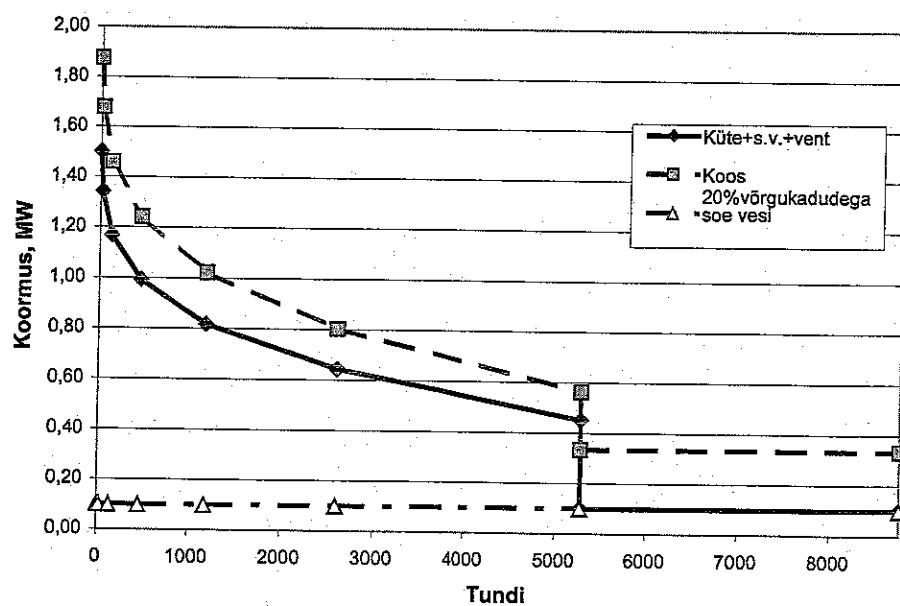
Ettevõte	Arvestuslik maksimaalne tarbimiskoormus	Arvestuslik tarbimine	Tegelik katlamaja maksimaalkoormus	Soojuse müük aastal 2003
				MW
Kuusalu Energia	2,1	4794	0,7	579
Kolga Soojus	2,3	5030	1,9	3311
Kuusalu Soojus	2,0	4590	1,8	3444

Arvestuslik maksimaalkoormus ja tarbimine on arvutatud Majandusministeeriumi soovitusliku metoodika² järgi, kusjuures saadud tulemust on kogemuslikult vähendatud 20% võrra. Seejuures on võetud arvesse kõik võimalikud perspektiivsed soojusvõrguga liitujad.

Kaugküttesoojuse tootmise tegelik koormusgraafik kõigi soojuse tootjate kohta ilma ettevõtete omatarbeta on toodud järgnevatel joonistel Joonis 2, Joonis 3 ja Joonis 4.

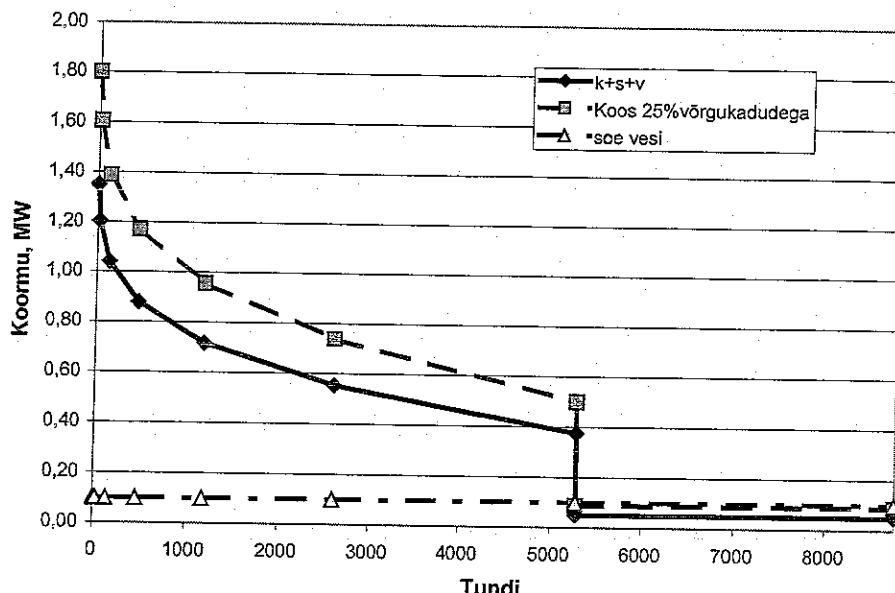

Joonis 2 Kuu katlamaja koormusgraafik 2003. aastal

Joonis 3 Kolga katlamaja koormusgraafik 2003. aastal

² Soojusvarustuse kulude arvestamise ja jaotamise metoodika, lisa majandusministri 11.aug. 1997. a käskkirjale nr. 86

Joonis 4 Kuusalu katlamaja koormusgraafik 2003. aastal

Selgub, et eriti raskes olukorras on praegu Kiiu katlamaja, kus lõviosa toodetud soojusest läheb soojusvõrgus kaduma erakordsest madala tarbimiskoormuse tõttu. Kuna soojuskaod võrgus sõltuvad vähe tarbijate koormusest, suureneb kao protsent koos tarbimise langusega.

2. Kaugküttesüsteemide tulevane soojusevajadus

a. Tarbijate stabiilsus kaugküttesüsteemis

- *Tarbijate rahuldatuse tase*

Viimastel aastatel on soojuse müük tarbijale kõigis valla soojusettevõtetes vähinenud (vt Tabel 12). Põhjuseks on nii mõnede tarbijate üleminek lokaalküttele, kui ka osaline loobumine tsentraalsest soojaveevarustusest. Eriti raske on selles suhtes olukord Kiius, kus kaugküttevõrguga ühendatud hoonete soojuse vajadusest ainult ligikaudu 30% ostetakse kaugkütteettevõttest. Kolgas ja Kuusalus on see näitaja vastavalt 92% ja 75%. Kõik kaugkütte tarbijad on varustatud soojamõõtjatega.

Olulise osa soojuse hinnast tarbijale moodustavad kaod kaugküttevõrgus, mis olid 2003. aastal Kiius, Kolgas ja Kuusalu vastavalt 65%, 17% ja 24%. Soojuse hind neis võrkudes on vastavalt 469, 528 ja 450 EEK/MWh. Kiius katab praegune soojuse hind praktiliselt ainult kulud kütusele ja elektrile, tegelik kulupõhine hind aastal 2003 oleks ligikaudu 705 EEK/MWh. Kolgas ja Kuusalus on mõlemas soojusettevõottes muutuv- ja püsikulude suhe 66/34.

Sooja veega varustatakse soojusvõrkudes vähem kui pooli tarbijaist.

Soojuse hind on elanikele küllaltki kõrge, mis tekitab tarbijates püüdluse lakkuda kaugküttesüsteemist. Siiski ei ole valikuvõimalusi palju – lokaalkütte kergel kütteõlil või elektril on veelgi kulukam, soojuspumpade kasutamine nõuab suuri investeeringuid ja

kohaliku kütuse (puit, turvas) kasutamist asula lokaalkatlamajades ei saa pidada sobivaks. Olukorda võib muuta maagaasi tarbijavõrgu väljaehitamine Kiius ja Kolgas, kuigi see ei paku AS Eesti Gaasile tõenäoliselt erilist huvi (turbimist ei lisandu).

b. Kavandatud uued hooned

Kuusalu vallas on kehtestatud praeguse seisuga üle 30 detailplaneeringu, mille tulemusel võib lähiaastatel Salmistu-Valkla-Andineeme piirkonda saada rajatud 500-600 uut eramut. Seega võib elanike arv nimetatud piirkonnas kasvada 1000-1500 vörra. Siiski ei mõjuta see kaugkütte arengut. Tulevastel majaomanikel on, vastavalt oma majanduslikele võimalustele ja nõudmistele mugavuste suhtes, võimalik valida mitmete lokaalküttevariantide vahel – kas elekterküte või kerge kütteõli, puidupelletite, halupuu põletamine või/ka soojuspumba kasutamine. Toodud variantide loetelus esimesest viimaseni suurennevad investeerimiskulud ja vähenevad käidukulud. Valik tuleb teha kinnisvara arendajatel koos tulevaste omanikega.

Korterelamute ehitamise edenemist vallas lähiaastail pole ette näha.

On olemas ka rida kaugküttesüsteemist lahkunud kortermaju, millest osa oleks tulevikus võimalik uesti ühendada kaugküttevõrguga, kui tarbijail tekib selle vastu huvi. Nende liitumine kaugküttevõrguga sõltub pakutava soojuse hinnast ja kvaliteedist.

c. Tarbijate poolt kasutusele võetud energiasäästu meetmed

Tarbijail on elevaatorid asendatud segamispumbaga, samas reguleerimisvõimalused kohapeal puuduvad. Oma tehnilise seisukorra poolest vajab elamufond mitmekorterilistes elamutes olulist renoveerimist ning täiendavat soojustamist. Keskmise soojuse erikulu 2003. a andmete järgi oli Kolga katlamaja soojusvõrgu tarbijatel 62 kWh/m^3 ja Kuusalu katlamaja soojusvõrgu tarbijatel 57 kWh/m^3 , mis näitab, et majade seisund ei ole eriti hea. Siiski tuleks vaadelda turbimist majade kaupa eraldi, kuna erinevused üksikute majade tarbimises on harilikult küllalt suured ja selle põhjusi tuleks analüüsida individuaalselt.

d. Tööstuse planeeritud areng

Konkreetsed andmed puuduvad, siiski ei ole põhjust oodata eriti energiamahuka tootmise tekkimist Kuusalu vallas lisaks olemasolevatele ettevõtetele. Küsimuse juurde tuleb tagasi pöörduda konkreetsete plaanide selgumisel.

Arvame, et kuni aastani 2015 võib katlakütuste vajadus valla kaugkütteettevõtetes suureneda kuni 20% võrreldes 2003. a seoses osa lahkunud tarbijate võimaliku tagasitulekuga, samas arvestades olemasolevat suurt säastupotentsiaali hoonete soojavarustuses ja soojusvõrkudes, väheneb kütusevajadus tõenäoliselt kuni 15% tulenevalt säästumeetmete rakendamisest. Seega kokkuvõttes võiks kütusevajadus suureneda mitte üle 5%.

Kaugküttesoojuse vajaduse olulist kasvu vallas lähiaastatel ei ole ette näha.

Kütusebilansi struktuuri olulisemad muutused tulevikus on seotud biokütuse võimaliku kasutuselevõtuga Kolga katlamajas.

3. Kaugküttepiirkonnad

Kaugküttepiirkondade määratlemine on praegu teravalt päevakorras, kuna senise arengusuuna jätkumine võib jätkata soojatootjad ilma klientideta, pannes viimased sundseisus tegema investeeringuid lokaalküttesesse.

Soojusvarustuse arendamise seisukohast on tähtis, et kaugkütteseadusega võeti kasutusele Eesti jaoks uus regulatsioon – sätestati kaugküttepiirkonna mõiste ja sellega seonduvad

õigused ja piirangud (§ 5). Kaugküttepiirkond on üldplaneeringu alusel kindlaks määratud maa-ala, millel asuvate tarbijapaigaldiste varustamiseks soojusega kasutatakse kaugkütet, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus. Õigus määrata kaugküttepiirkond oma haldusterritooriumi piires on kohaliku omavalitsuse volikogul. Kuusalu vallas planeeritavad kaugküttepiirkonnad on esitatud Lisa 4.

Kaugküttepiirkonna regulatsioon annab omavalitsusele võimaluse säilitada soojusvarustuse terviklikust piirkondades, kus see on otstarbekas. Kaugküttepiirkonnas ei tohi võrguga ühendatud tarbijapaigalist võrgust eraldada ja ehitatava või rekonstrueeritava ehitise soojusega varustamisel kasutada muud viisi, kui on kaugküte kohaliku omavalitsuse volikogu määratud tingimustel ja korras. Seejuures isikud, kes kaugküttepiirkonna määramise ajal ei kasuta kaugkütet, ei ole kohustatud kaugküttevõrguga liituma.

4. Kütuste ja energia hinnad praegu ja nende muutumine tulevikus

a. Kütuste hinnad

Kuusalu soojusvarustuses kasutatavate kütuste hinnad käibemaksuta katlamaja juures on toodud Tabel 14.

Tabel 14 Kütuste hinnad Kuusalu valla soojusettevõtetes

Kütus	Kolga			Kuusalu ja Kiiu		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
PKÕ, EEK/t	1797	1701	1912	–	–	–
Maagaas, EEK/1000 nm ³	–	–	–	1400	1534	1601

Kuna Eestis puudub otsene riiklik statistika kütuste tarbijahindade kohta, siis tuleb Eesti keskmisest hinnatasemest ülevaate saamiseks kasutada Statistikaameti kuukirjadest avaldatavaid igakuulisi andmeid elektrijaamade ja suuremate katlamajade poolt tarbitud kütuste koguste ja maksumuse kohta, mille alusel saab arvutada kütuste keskmised hinnad. Sellisel meetodil arvutatud hinnastatistika on esitatud Tabel 15.

Tabel 15 Katlakütuste keskmised hinnad (maksudeta) ettevõtetes, mille põhitegevusalaks on elektri ja/või soojuse tootmine

Kütused	Ühik	2001	2002	2003	2004 I p-a
Kivisüsi	EEK/t	848	883	871	887
Põlevkivi	EEK/t	137	138	126	123
Tükkturvas	EEK/t	251	280	294	312
Turbabrikett	EEK/t	608	745	807	902
Küttepuud	EEK/tm	121	139	163	167
Puiduhake	EEK/tm	98	108	117	120
Maagaas	EEK/tuh m ³	1131	1378	1422	1362
Raske kütteõli	EEK/t	1780	1774	1871	1827
Põlevkiviõli	EEK/t	1830	1795	1904	1829
Kerge kütteõli	EEK/t	4732	4192	4509	4235

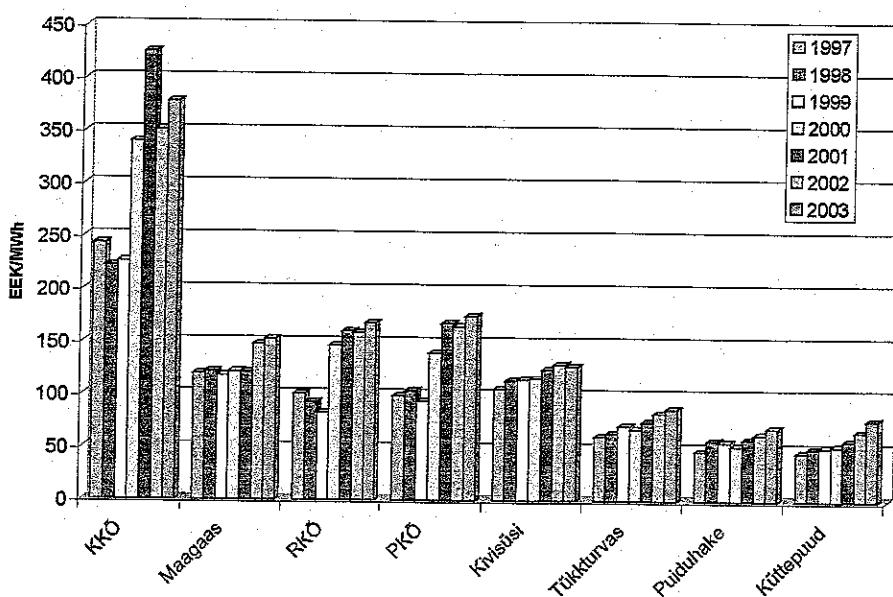
Eestis kujunevad kõigi katlakütuste hinnad turutingimustes. Eranditeks on väiketarbijatele müüdav maagaas ja põlevkivi. Väiketarbijatele müüdava maagaasi hinnad kuuluvad kinnitamisele Energiaturu Inspeksiooni poolt (vt Tabel 16).

Tabel 16 Maagaasi tariifimäärad AS Eesti Gaas väiketarbijatele (alates 1. jaanuarist 2003)

Aastane tarbimismaht	Käibemaksuta	Käibemaksuga
m ³	EEK/1000m ³	EEK/1000m ³
Kuni 200	3980	4700
201 – 750	2970	3500
751 – 3000	2290	2700
3001 – 10 000	2200	2600
10 001 – 200 000	2120	2500

Allikas: AS Eesti Gaas

Eestis kasutatavate põhiliste katlakütuste energiatühi hindade areng viimase seitsme aasta jooksul (arvutatuna kütuses sisalduva primaarenergia kohta) on esitatud joonisel Joonis 5.

Joonis 5 Kütuste keskmise hinna (käibemaksuta) muutumine ettevõtetes, mille põhi-tegevusalaks on elektri ja/või soojuse tootmine

b. Kaugküttesoojuse hinnad

Kaugküttesoojuse hindade statistika on Eestis puudulik. Statistikaameti (ESA) andmetel oli kaugküttesoojuse kaalutud keskmine tarbijahind 2002. aastal 345 EEK/MWh (siin ja edaspidi käibemaksuta) ulatuses suurtarbi ja keskmisest 335 EEK/MWh kuni väiketarbijate 399 kroonini MWh kohta. 2003. aastal keskmine hind isegi alanes, olles ESA andmeil 343 EEK/MWh, seejuures viisid keskmise alla energiasektori ja tööstuse ettevõtete poolt ostetava soojuse hinnad. Seejuures tuleb arvestada, et Statistikaameti poolt kogutav ja avaldatav hinnainfo hõlmab ainult juriidiliste isikute poolt ostetava soojuse hindta. Lisaks tuleb arvesse võtta ka seda, et kaalutud keskmist viivad alla Kirde-Eesti suured soojatootjad (Narva,

Kohtla-Järve), kes kasutavad põlevkivi, mis on Eesti odavamate kütuste hulgas. Selles piirkonnas on kasutusel ka elektri ja soojuse koostootmine, mis võimaldab kütusekasutuse kõrgemat efektiivsust. Nii müüb näiteks AS Narva Elektrijaamad soojust hinnaga 208.05 EEK/MWh ja seda vahendav AS Narva Soojusvõrk hinnaga 306.05 EEK/MWh, AS Kohtla-Järve Soojuse hinnaks on 383 EEK/MWh. Teistes suuremates soojusettevõtetes jäävad soojuse müügihinnad põhiliselt vahemikku 400 – 450 EEK/MWh. Väiksemate soojusettevõtete poolt müüdava soojuse hind jääb valdavalt vahemikku 400 – 500 EEK/MWh, ulatudes siiski mitmel juhul ka kõrgemale. Käesoleva töö autoritele on teada piirhindu ka 600 ja isegi 749 EEK/MWh, seejuures ei ole tegemist elektroodkatlaid kasutavate soojusenergia tarbijatega.

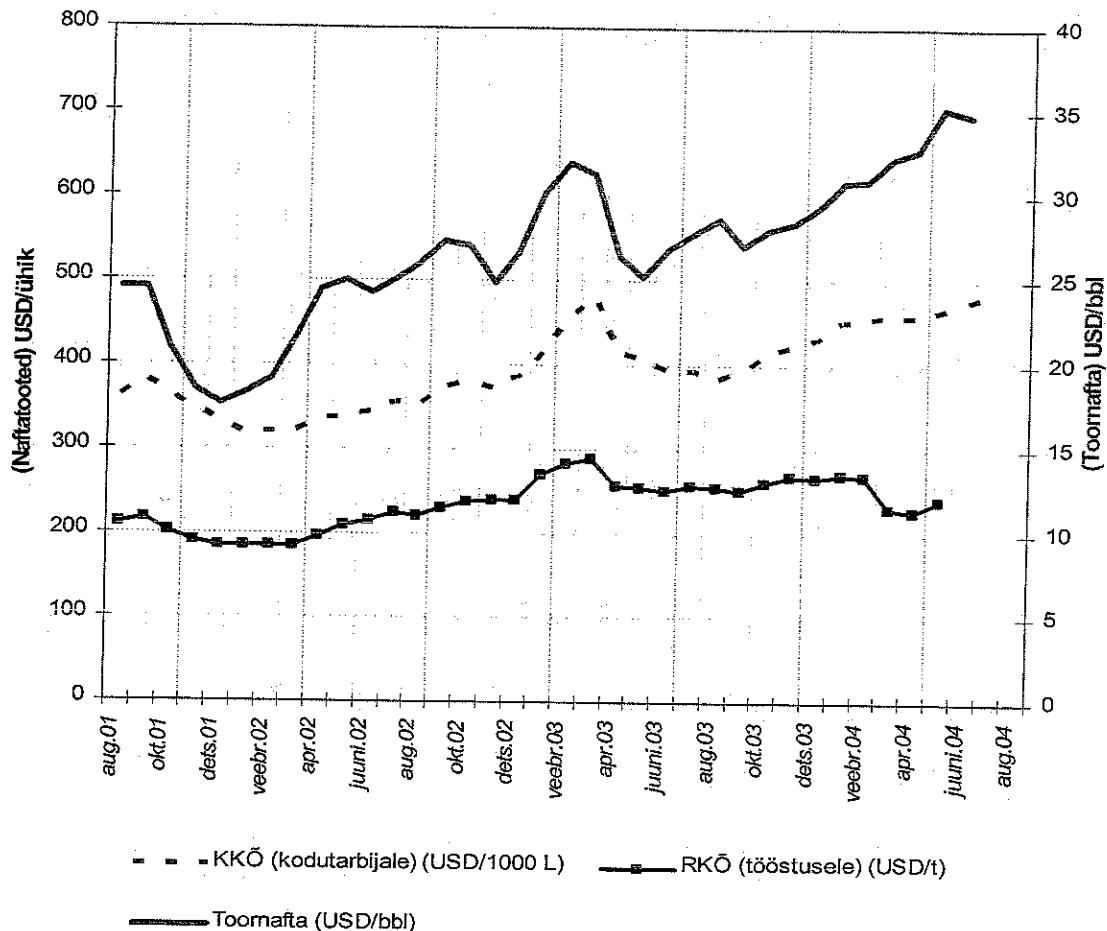
c. Soojuse tariifi variantidest

Praegusel ajal kasutatakse Eestis soojusettevõtete poolt valdavalt "lihtsat" soojuse tariifi – tarbija tasub lähtudes ainult saadud energiakogusest. Tegemist on üheosalise tariifiga: krooni/MWh. Siiski on mõned ettevõtted kehtestanud kaheosalise tariifi, mille komponendid on: võimsustasu (kr/kW kuus või kr/MW aastas) ja energiatasu (kr/MWh). Mõnes kaugkütteettevõttes on veel kasutusel kodutarbijate subsideerimine ülejäänud tarbijate arvel, s.t viimastele on kehtestatud kõrgem hind. Muutmaks kütuste hindade muutuste mõju arvesse võtmist operatiivsemaks on mõned soojusettevõtted kasutusele võtnud soojusenergia hinna korrigeerimise valemid. Küllaltki omapäarane tariifide eristamine on juba mitu aastat kasutusel Eesti suurimas kaugkütteettevõttes AS Tallinna Küte. Seal sõltuvad tariifid tarbija ühendusviisist: sõltumatu ühendusega tarbijatele on hinnaks 410.39 EEK/MWh (käibemaksuta) ja sõltuva (soojusvahetita) ühendusega tarbijatele 422.37 EEK/MWh.

Kõiki neid tariifivariante, v.a ristsubsideriv, võiks nii soojusettevõtted kui kohalik omavalitsus kaaluda kui tuleb päevakorrale uute (piir-)hindade taotlemine ja kinnitamine. Tarbijagruppide vahelisi risttoetusi tuleks vältida, kuna need annavad tarbijatele tegelike kulude kohta väärinfot. Püsitasuga tariifi kasutuselevõttu tuleks kaaluda kõige tõsisemalt, sest selline mitmeosaline tariif võimaldaks kõige paremini kajastada nii soojusettevõtte tegelikku kulude struktuuri kui töö hooajalist ning lisaks ka kliimast (aastati oluliselt erineda võivad talvised välis temperatuurid) tulenevat iseärasust. Samas vajab sellise tariifistüsteemi kasutuselevõtt küllaltki mahukat ettevalmistust, seda nii majandusarvestuste kui tarbijate informeerimise osas. Põhjalik teavitamine on eriti vajalik välimaks selliseid konflikte tarbijatega, nagu Eestis kaasnesid püsitasude kehtestamisega näiteks elektrile ja telefoniteenustele. Samas on arenenud kaugküttega lääneriikides kasutusel peaaegu eranditult mitmeosalised soojuse tariifid. Püsitasu võib moodustuda ka kahest osast: tarbimisvõimsusest otsetult sõltuv osa (kas kr/kW või arvutatuna eraldi valemiga lähtudes läbivoolava vee (m^3/h) kogusest), millele lisandub tarbija suurusest kaudsemaalt sõltuv tarbijatasu (nt krooni aastas).

d. Kütuste hindade võimalikust arengust tulevikus

Kütuste hindade muutumise prognoosimisel on määrama tähtsusega nafta hind, sest kõigi maailmaturul vabalt kaubeldavate energiakandjate hinnad on otsestelt või kaudselt seotud nafta hinnaga maailmaturul. Naftast toodetud vedelkütuste hind on vahetus sõltuvuses toornafta hinnast (vt Joonis 6).

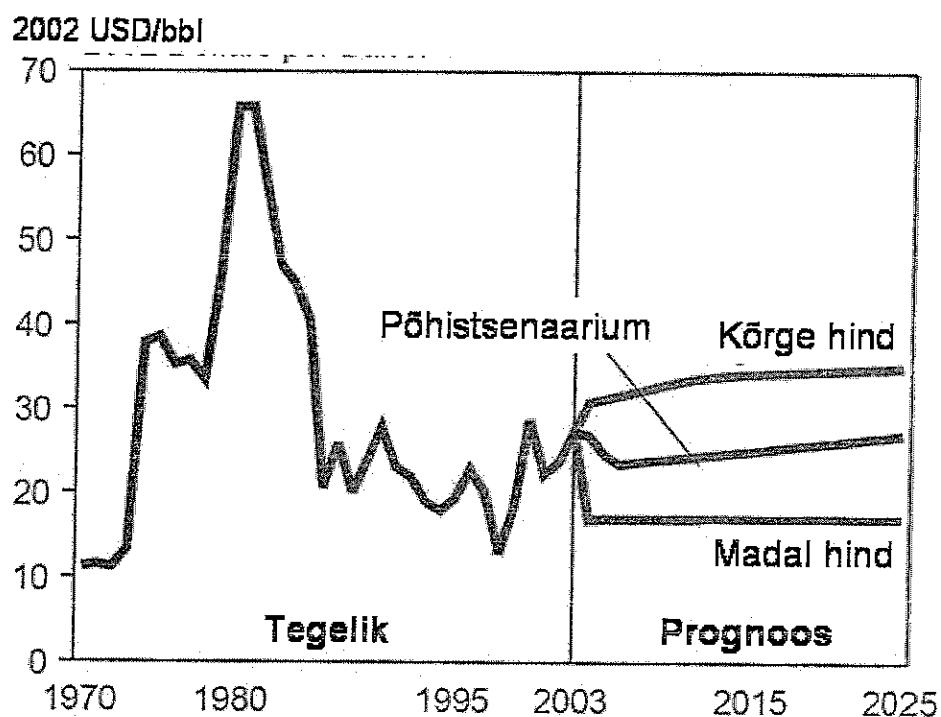

Allikas: Rahvusvaheline Energiaagentuur (IEA)

Joonis 6 Nafta ja kütteölide hindade muutumine maailmaturul (2001-2004)

Maagaasil puudub nn maailmaturuhind, kuid piirkondlikud hinnad (nt Euroopa turul) on samuti seotud nafta ja naftakütuste hinnatasemega. Seejuures maagaasi hinna areng järgib üldiselt nafta hinna muutusi, pikaajaliste lepingute mõju tõttu aga ei tee kaasa lühemaajalisi kõikumisi. Kivisöe kui fossiilse kütuse varud on maailmas väga suured ja seepärast on sõe hinnad suhteliselt stabiilsed. Kivisöe hind maailmaturul prognoositakse jäama küllaltki püsivaks pikema perioodi jooksul.

Kahjuks tuleb nentida selliste prognooside koostamise "madalat kasutegurit", seda põhiliselt olukorra tõttu naftaturul. Nii on üha suurenev nõudlus koos murega tarneallikate kindluse suhtes tõstnud nafta hinna 2004. a jooksul korduvalt absoluutrekordi (USD nominaalvääringus) lähedasele tasemele – üle 40 USD/bbl.

Allikas: International Energy Outlook 2004; US DoE April 2004.

Joonis 7 Nafta reaal hinna (2002. a vääringsus) ajalooline ja prognoositav muutus.

Maailma kütuseturgude käitumise prognoosimine on komplitseeritud ülesanne, eriti raske on arvesse võtta poliitilisi tegureid (nt mõjutasid nafta hindu väga oluliselt Lahesõda, sõda Iraagis jne). Tulenevalt mõjutavate tegurite paljususest on prognooside tulemused tihti väga erinevad. Näiteks on siinjuures esitatud USA Energeetikaministeeriumi (*Department of Energy*) poolt kasutatav pikaajaline prognoos aastani 2025. Selle prognoosi erinevate hinnastsenaariumide võrdlemine näitab, et juba 2010. aasta prognooside erinevus on ligi kahekordne: kõrge hind 33.27 USD(2002), madal hind 16.98 USD(2002)バレリ kohta. 2015. a prognoosid erinevad aga juba üle kahe korra.

Kohalike kütuste osas on kütteturba ja puirkütuse hindade pikemaks perioodiks prognoosimine samuti väga komplitseeritud ülesanne. Maailmaturuhind neile kütustele puudub, kuid nende hinnad on seotud naftakütuste ning maagaasi hindadega, lisaks mõjutatud mitmetest teistest teguritest. Nii sõltub Eesti oludes biokütuste hinnatase olulisel määral nende kütuste eksportivõimalustest ja sihtriikides pakutavast hinnast.

Kokkuvõtlikult võib Eestis importkütuste sisseveohindade arengus pidada töenäoliseks suhteliselt kiiret lähenemist maailmaturu või Euroopa turu (maagaas) hinnatasemele. Importkütuste hindu mõjutavate tegurite hulgas on olulisel kohal ka valuutakursid – nii võib krooni (euro) ja USA dollari vahetuskursi muutumine küllaltki oluliselt mõjutada vastavate kütuste müügihindu Eestis. Katlakütuste tarbijahindade muutumist mõjutab lisaks veel aktsiisimaksude määrade muutumine. Vedelkütuste hindadele avaldab kindlasti mõju ka *vedelkütuste miinimumvaru seadusest* tulenev kohustus pidevalt säilitada varusid tasemeel, mis vastab vähemalt 90 päeva keskmisele sisetarbitmissele eelmisel kalendriaastal. Lõpptarbijale müüdava soojuse hinna kujunemisel on lisaks kütuste hindadele oluline osa saastetasudel ja käibemaksu määral. Viimatimainitud tegureid on üksikasjalikult käsitletud alajaotises G.

D. Küttesüsteemidesse puutuvad tehnilised, finants- ja keskkonnaküsimused

1. Kütuste valik soojuse tootmiseks

On ilmne, et kasutatava kütuseliigi valik vabaturu tingimustes oleneb suurel määral kütuse hinnast. Samas on kütuse hind küll väga oluline näitaja, kuid tuleb arvesse võtta ka mitmeid muid tegureid – keskkonnanõudeid, investeeringute suurust, laenu intressimäära ja tähtaega, katla koormatust aasta jooksul ning katla kasutegurit. Kokkuvõttes moodustab kütuse hind soojuse hinnast 40 - 60 %.

Kaugkütte üheks eeliseks on odavate biokütuste efektiivsem ja keskkonnahoidlikum kasutamine.

Eesti kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava aluseks on võetud SKP juurdekasvu prognoos 5.3 % aastas ilma primaarenergia juurdekasvu vajaduseta. See eeldab energia tootmise ja kasutamise efektiivsuse tõusu.

Arvestades suhteliselt suuri turba- ja puiduvarusid, nende kasutamise väkest keskkonnaohlikkust ning positiivset mõju regionaalarengule ja tööhõivele, oodatakse nende kütuste osatähtsuse tõusu kütusebilansis. Seejuures puit ja teised biokütused on taastuv loodusvara ning nende põlemisel atmosfääri paisatavaid CO₂ koguseid ei arvestata kasvuhonegaaside hulka, kuna nad ei mõjuta süsiniku ringkäiku looduses. Praegu ei toeta Eesti maksusüsteem, erinevalt reast Euroopa Liidu liikmesriigid, nende kütuste kasutamist piisaval määral. Kavandatav maksusüsteem peaks ergutama kohalikul kütusel ning keskkonnahoidlikul tehnoloogial töötavaid ettevõtjaid.

2. Kaugkütte lokaalküttele ülemineku võimalustest

Praegu läheb kaugküttevõrgus suur osa tsentraalselt toodetud soojusenergiast kaotsi võrgukadudena (isegi üle 50% (!) vörku antavast soojusest Kiius), mis tuleb kinni maksta tarbijal. Seega tarbija seisukohalt võimaldab lokaalküte vabaneda võrgukadudest. Kütusekasutuse efektiivsuse seisukohalt ei ole enam olulist vahet tsentraalse ja lokaalse soojuse tootmise vahel, kuna uute väikeatelde kasutegurid on oluliselt tõusnud. Siiski on siin mitmeid küsimusi, mis teevad ühese otsuse tegemise üleminekuks lokaalküttele keeruliseks – kaugküttesüsteemi saatus, kohese suure investeeringu vajadus ja sellega seotud probleemid, korteritühistute vähesus, kütuseliigi valik, laenu hankimine, mured lokaalkütte ekspluateerimisega, keskkonnanõuetega täitmine.

Maagaasi tarbijavõrgu puudumisel valla kaugküttevõrgu piirkonnas Kuusalu alevikus ja Kiiu külas või maagaasi puudumine üldse Kolgas ei ole kaugküttele praktiliselt alternatiivi, kuna tahke kütuse töötlemine, ladustamine ja põletamine on tiheasustuse tingimustes vastuolus heakorra nõuetega. Pealegi võib prognooside kohaselt halupuu hind tõusta teiste kütustega võrreldes kiiremas tempos.

Osa tarbijate üleminek lokaalküttele võib põhimõtteliselt olla õigustatud ka soojusettevõtete seisukohast, lähtudes näiteks soojusvõrgu ratsionaliseerimise võimalusest seoses ebarentaablike torulõikude tööst välja lülitamisega.

3. Koostootmisseadmete paigaldamine

Elektri ja soojuseenergia koostootmine on viimasel ajal kiiresti populaarsust koguv ja efektiivne energiatootmise viis. Baaskoormusel võib sellise jaama kasutegur ulatuda kuni 85%-ni. Põhimõtteliselt võib koostootmiseks kasutada mitmesuguseid skeeme nagu:

- Gaasimootor + soojusenergia tootmine töötanud gaaside baasil.
- Gaasiturbiiin (koos elektrigeneraatoriga) + soojusenergia tootmine töötanud gaaside baasil.
- Kombineeritud gaasiturbiiinseade, soojuse tootmine auruturbiiini vaheltvõttude baasil.
- Vaheltvõttudega auruturbiiin.
- Vasturõhu-auruturbiiin.

Kõige väiksemaid investeeringuid vajab kahe esimesena toodud võimaluse kasutamine. Nende rakendamise otstarbekuse üle otsustamiseks tuleb välja selgitada järgmised põhilised tingimused:

- Maagaasi olemasolu.
- Soojuse ja elektri koostootmise jaama ühendamise võimalused ja tingimused olemasoleva soojus- ja elektrivõrguga.
- Millised on planeeritava paikkonna soojuskoormused aasta lõikes ja milline on kohapealne elektrikoormus, et tagada soojuse ja elektri koostootmisjaama maksimaalne kasutus.

Kõrge efektiivsuse tagamiseks peaks selline jaam töötama baaskoormusel, tippkoormus tuleks katta mujalt saadava/ostetava energiaga. Gaasiturbiinjõuseadme kasutamisel jäävad elektrilised võimsused vahemikku 250 kW kuni 200 MW. Toodetud soojuse ja elektrienergia võimsuste suhe peaks olema piirides 2.0 - 3.5. Seega peaks sellise seadme jaoks olema püsiv soojuskoormus vähemalt 0.5 MW, mis on antud juhul pole valla kaugküttepiirkondades tagatud.

Väiksema võimsusega seadmed võivad baseeruda maagaasil töötaval sisepõlemismootoril (elektriline võimsus 7 kW – 4 MW). Taanis arvestatakse elevat koostootmisse tasuvuse alampiiriks gaasi tarbimine 50 tuh m³/aastas koos elektri aastatoodanguga 50 MWh (*The Sustainable Energy Handbook, Denmark*). Selliseid seadmeid saaks põhimõtteliselt kasutada ka väiksemates linnades ja asulates.

Maagaasil töötava diiselmooriga väikese (alla 5 MW_{el}) koostootmisagregaadi maksumuseks võib hinnata 10 – 15 MEEK/MW_{el}. Koostootmisse kasutuselevõtu mõju keskkonnale on positiivne, kuna protsessi kõrge summaarse kasuteguri tõttu (kuni 85%) väheneb nii heitmete hulk kui ka kasutatav kütuse kogus, vörreldes sama soojuse ja elektrienergia koguse tootmisega eraldi katlamajas ja kondensatsioonelektrijaamas.

E. Soojusvarustussüsteemide alternatiivsed variandid

Soojusvarustussüsteemide variantide tasuvuse arvutamisel kasutati COWI poolt pakutud arvutusprogrammi, mis oli kasutuses töös "Energiaplaanist teostamiseni" (2001).

Algandmetena kasutati Soojusettevõtete soojuse tootmise ja müügi hinnakalkulatsiooni andmeid 2003. aastal, vt Tabel 17. Eeldati, et kütuste hinnatõus on samal tasemel inflatsiooniga, s.o. kütuste püsihinnad jäävad olemasolevale 2003. aasta tasemele, välja arvatud puitkütused, mille hind tõuseb 1% aastas.

Tabel 17 Algandmed

		Kiiu katlamaja	Kolga katlamaja	Kuusalu katlamaja
Aastane soojuse tarbimine	MWh	579	3311	3444
Soojuskaod võrgus	%	64	20	25
Aastane soojuse tootmine	MWh	1626	4139	5160
Aastane kütuse maksumus	EEK	294 225	1 003 833	883 470
Aastased remondikulud	EEK			
Elektrienergia maksumus	EEK	10 000	138 217	140 556
Kulud tööjõule	EEK	50 000	512 078	264 498
Tehnilise vee kulud	EEK	4000		3800
Muud jooksavad kulud	EEK	50 000	40 700	268 394
Laenu tagasimaks	EEK	0.0	0.0	0.0
Kokku	EEK	408 225	1 694 828	1 560 718
Soojuse tootmishind	EEK/MWh	251	409	302
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	(469)* 705	(528) 512	(450) 453

* - sulgudes on toodud soojuse tegelik tarbijahind aastal 2003

Iga variandi täpsemad lähteandmed on toodud Lisa 5 tabelites.

1. Kiiu variandid.

Kiiu soojusvõrk paistab silma erakordsest madala soojuskoormuse poolest (0.36 GWh/km), samas on soojuse tootmine (gaasikatel konteinerkatlamajas) kõige paremal tasemel, vörreldes teiste soojusettevõtetega. Probleemiks on väike kaugküttevõrkku allesjäänuud tarbijate arv, kusjuures ühendatud elamud tarbivad sooja vaid osaliselt, s.o. osa kortereid on üle läinud alternatiivsele varustusele kütte ja/või sooja vee osas. Koormuse vähenemise tõttu läheb võrgukadudeks juba üle poole toodetud soojusest. Praeguse soojuse hinna juures ei kata soojuse müügist saadud tulud tootmiskulusid.

Arvestades tekkinud olukorda, ei ole isegi kaugküttepiirkondade kehtestamisel lihtne juba lahkunud tarbijaid tagasi saada – ometi oleks see eluliselt vajalik. Seetõttu on erinevate tulevikuvariantide arvestamisel baasjooneks võetud olemasolev olukord. Majanduslikud arvutused on tehtud 4 erineva variandi kohta:

Alternatiiv 1 – Kaugküttest loobumine ja üleminek lokaalsele gaasiküttele. See eeldab maagaasi tarbijatorustiku väljaehitamist Kiiu külas. Võib arvata, et Eesti Gaas ei ole sellest huvitatud, kuna gaasi tarbimine vörreldes olemasoleva olukorraga ei suureneks (vähemalt mitte oluliselt). Sellepärast tuleks vastav investeering teha tarbijail endil.

Alternatiiv 2 – kaugkütte säilitamine olemasoleval kujul, kuid loobumine suvel sooja vee andmisest, arvestades erakordsest suuri soojuskadusid suvel.

Alternatiiv 3 – üleminek lokaalküttele kergel kütteölit.

Alternatiiv 4 – üleminek lokaalküttele halupuu kateldega.

Arvutuse algandmed ja põhitulemused on esitatud tabelis allpool Tabel 18:

Tabel 18 Kiiu variandid

Tootmisnumbrid/kasutegurid	Ühik	Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
		Maagaas	Maagaas	Maagaas kaugkütte	Kerge kütteöli	Halupuu
Kütus sisse	MWh	1 718	643	1 233	643	827
Soojuse toodang	MWh	1 608	579	1 159	579	579
Soojuse müük	MWh	579	579	522	579	579
Katlamaja kasutegur	%	94	90	94	90	70
Võrgukaod	%	64	0	55	0	0
Töhususe parendus	%	N/A	63	28	63	52
		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
Soojuse tootmise kulud - esimene aasta		Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
	Ühik		Lokaalkatel	Suvel sooja veeta	Lokaalkatel	Lokaalkatel
Kütus	EEK	294 225	172 014	211 184	243 764	170 294
Elekter	EEK	10 000	20000	100 000	20000	15000
Vesi	EEK	4 000	4 000	4 000	0	0
Personalikulud	EEK	50 000	0	50 000	0	10 000
Muud ekspluatatsioonikulud	EEK	50 000	30000	50 000	20000	20 000
Soojuse tootmise kulud kokku	EEK	408 225	226 014	415 184	283 764	215 294
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	705	705	705	705	705
Soojuse müük	MWh	579	579	522	579	579
Tulu soojuse müügist	EEK	408 225	408 225	367 826	408 225	408 225
Tulu enne finantskulused	EEK	0	182 211	-47 358	124 461	192 931
Investeering	EEK	100 000	1 834 000	100 000	234 000	500 000
Finantskulud						
Uue investeeringu finantskulud	EEK	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189
Finantskulud kokku	EEK	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189
Netosissetulek enne maksustamist	EEK	-14 238	-78 909	-61 596	91 145	121 742
Kulude ajaldatud puhasväärtus NPV 15 a	EEK	3 818 080	3 892 518	3 881 457	2 818 497	2 460 880
(Investeeringu ja soojuse tootmise kulud)						
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat	%	-	5,46%	-	53,10%	38,29%
Lihtrne tasavusaeg			10		2	3
Tarbijahind 1.aastal peale investeeringut	EEK/MWh	730	841	823	547	495
Tarbijahind peale laenu tagasimaksmist	EEK/MWh	705	390	796	490	372
Emissioonide rahaaline väärthus	EEK/aastas	35 766	13 242	25 386	17 402	3 293

Kaugkütte säilimine praeguse soojuskoormuse juures ei ole mõeldav, kuna soojuse müügihind ei kata soojuse tootmiseks ja jaotamiseks tehtud kulused. Praegu on soojuse müügihinnaks 469 EEK/MWh, vaja oleks kulude katmiseks vähemalt 705 EEK/MWh. Võib arvata, et olukorda parandaks tarbijate juurde/tagasisaamine. Praegune katlamaja võimaldaks rahuldada kuni kaks korda suuremat tarbijate koormust. Kui olemasolevad tarbijad oleksid täielikult kaugküttel (küte + soe vesi), moodustaks aastane tarbimine ligikaudu 1950 MWh/a. Kadude absoluutväärtuse jäädnes ligikaudu praegusele tasemele vähendaks see ka soojuskadude osatähtsus 35%-ni toodetud soojusest. Soojuse hinnaks kujuneks siis ligikaudu 335/327 EEK/MWh (viimane number on soojuse hind peale laenu tagasimaksmist). Siin on arvestatud, et tarbijate tagasiühendamine sama maja piires ei nõua erilisi kulutusi. Vastasel juhul tõuseks soojuse tarbijahind ligikaudu 7 EEK/MWh iga 100 000 EEK investeeringu kohta

finantskulude arvel. Siiski oleks selline lahendus eelistatavam lokaalkütte variantidele (alternatiivid 1, 4 ja 5) tabelis Tabel 18 (vrdl soojuse tarbijahinda).

Veelgi suurem koormuse lisandumine nõuaks juba lisavõimsuste paigaldamist. Perspektiivne tarbimine vastavalt esitatud algandmeile võiks olla ligikaudu 4800 MWh/aastas praeguse 580 MWh/aastas asemel, mis tähendaks tootmisvõimsust praeguse võrgukadude taseme juures ligikaudu 2,6 MW ja tarbijahinda 301/260 EEK/MWh.

2. Kolga variandid

Kolga kaugkütte arengu analüüsил tuleb vaadelda mitmeid erinevaid aspekte, milles olulisemad on :

1. Katlamaja rekonstruktsioon puiduhakkele või jätkamine põlevkiviõli baasil;
2. Soojustarbijate käitumine;
3. Üledimensioneeritud soojusvõrk;
4. Sooja vee andmine katlamajast (4-toru süsteem);
5. Tarbijasüsteemide olukord (soojussõlmed).

Allpool (Tabel 19) on esitatud alternatiivsete variantide majandusarvutuste tulemused eeldusel, et soojuse tarbimine jäääb praegusele tasemele, mida peetakse soojusettevõttes kõige tõenäolisemaks. Seetõttu on erinevate tulevikuvariantide arvestamisel baasjooneks võetud olemasolev olukord.

Alternatiiv 1 – Puiduhakkekatla paigaldamine olemasolevasse katlamajja koos vajalike abiseadmetega, tipukatlaks jäfäks olemasolev põlevkiviõlikatel;

Alternatiiv 2 – Põlevkiviõli kütte säilimine koos mõningase katla renoveerimisega (uus põleti katlale Fu-2);

Alternatiiv 3 – üleminnek maagaasile, mis nõuaks tarnetorustiku ja regulaatorjaama väljaehitamist tõenäoliselt kliendi arvel;

Alternatiiv 4 – üleminnek lokaalküttele halupuu kateldega;

Alternatiiv 5 – üleminnek lokaalküttele kateldega kergel kütteõlit;

Alternatiiv 6 – Puiduhakkekatla paigaldamine olemasolevasse katlamajja koos vajalike abiseadmetega, tipukatlaks oleks uus katel kergel kütteõlit (loobumine põlevkiviõlist).

Tabel 19 Kolga variandid

Tootmine/ kasutegurid		Baas-variant	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
	Ühik	PKÖ	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	KKÖ	Hake+KKÖ
			1.0MW+0.8 MW	Uus põleti	Kaugkütte	Lokaalne katel	Lokaalne katel	Kaugkütte
Kütuse tarbimine	MWh	5 748	4 757	5 375	4 599	4 730	3 679	4 757
Soojuse tootmine	MWh	4 139	4 139	4 139	4 139	3 311	3 311	4 139
Soojuse müük	MWh	3311	3 311	3 311	3 311	3 311	3311	3 311
Katlamaja kasutegur	%	72	87	77	90	70	90	87
Soojusvõrgu kaod	%	20	20	20	20	0	0	20
Energiatõhususe parendus	%	N/A	17	6	20	18	36	17
Soojuse tootmise kulud-1. aastal		Baasvariant	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
	Ühik	PKÖ	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	KKÖ	Hake+KKÖ
			1.0MW+0.8 MW	Uus põleti	Kaugkütte	Lokaalne katel	Lokaalne katel	Kaugkütte
Kütus	EEK	1 003 833	558 747	938 649	787 420	973 824	1 393 959	655 924
Elekter	EEK	138 217	138 217	138 217	138 217	100 000	100000	138 217

Kuusalu valla soojusmajanduse arengukava

Vesi	EEK		0	0	0	0	0	0
Personalikulu	EEK	512 078	512 078	512 078	200 000	100 000	0	460 000
Muud ekspl-kulud	EEK	40 700	40 700	40 700	40 700	20 000	20000	30 000
Soojuse tootmise kulud kokku	EEK	1 694 828	1 249 742	1 629 644	1 166 337	1 193 824	1 513 959	1 284 141
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	512	512	512	512	512	512	512
Soojuse müük	MWh	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Tulu soojuse müügist	EEK	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828
Tulu enne finantskulused	EEK	0	445 086	65 184	528 491	501 004	180 869	410 687
Investeering	EEK	400 000	4 200 000	750 000	12 200 000	3 000 000	1 800 000	4 700 000
Uue investeeringu finantskulud	EEK	56 951	597 986	106 783	1 737 006	427 133	256 280	669 174
Finantskulud kokku	EEK	56 951	597 986	106 783	1 737 006	427 133	256 280	669 174
Netotulu enne maksustamist	EEK	-56 951	-152 899	-41 599	-1 208 515	73 872	-75 410	-258 488
Kulude ajaldatud puhasväärtus NPV 15 a	EEK	15 836 346	15 842 070	15 592 656	22 822 897	13 873 242	15 589 007	16 655 377
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat	%	-	5.4%	3.5%	-4.96%	14.51%	5.63%	3.6%
Numbrid koos investeeringutoetusega								
NPV 15 a		15 836 346	14 277 410	15 592 656	21 258 237	13 873 242	15 589 007	16 655 377
IRR 15 a	%	-	13.7%	3.5%	-3.47%	14.51%	5.63%	9.9%
Lihtne tasuvusaeg			9	12	23	6	10	11
Lihtne tasuvusaeg toetusega			6	12	20	+		8
Tarbijahind 1. aastal peale investeeringut	EEK/MWh	530	558	524	876	490	534	589
Tarbijahind peale laenu tagasimaksmist	EEK/MWh	512	392	492	532	360	457	403
Tarbijahind 1. aastal peale investeeringut toetusega	EEK/MWh		506		875			522
Tarbijahind peale laenu tagasimaksmist toetusega	EEK/MWh		392		352			403
Emissioonide rahaline väärus	EEK/a	214 996	34 840	201 035	131 367	18 833	99 513	30 733

Jättes kõrvale lokaalse halupuu variandi kui tiheasustuses ilmselt ebasobiva, on toetuse saamise korral parim variant puiduhakkekatla paigaldamine – suurim tulu sisenorm IRR. Samuti selgub, et mõttetas on kaugküttesüsteemi säilitamine ja edasiarendamine. Seejuures on olulisel kohal soojusvõrgu renoveerimine, mis tähendab praeguse üledimensioneeritud 4-torulise süsteemi asendamist 2-torulise kasuktorustikuga (maksumus ligikaudu 5 mln krooni) ning tarbijate varustamist uute soojussõlmedega (maksumus kokku ligikaudu 1mln krooni). Sellises mahus tööde tegemine koos katlamaja renoveerimisega ei ole majanduslikult tasuv – juba lihtne tasuvusaeg tuleks üle 20 aasta. Isegi tarbijate lisandumine algandmeis märgitud mahus (kuni tarbimiseni 5000 MWh/aastas) vähendaks lihtsat tasuvusaega ainult kuni 15 aastani. Olukorda võiks muuta investeeringustoetuse saamine.

Väga oluline on tarbijate säilitamine süsteemis ja nende võimalik tagasitulek. Soojuse tarbimise vähenemine mõjutab ettevõtte majandusnäitajaid halvenemise suunas. Siiski võimaldaks praeguses olukorras loobumine suvise sooja vee andmisest alandada mõnevõrra soojuse hinda (suured võrgukaod suvel!) arvestuslikult 512 EEK/MWh baasvariandil kuni 496 EEK/MWh-ni. Tulevikku arvestades oleks see aga lühinägelik, kuna motiveeriks tarbijaid üldse tsentraalsest soojast veest loobuma.

Põhjalikult tuleb analüüsida koolimaja soojavarustuse küsimust. Koolimaja asub eraldi pika soojusvõrguharu otsas, kusjuures soojusmõõtja paikneb selle haru algul, s.o. võrgukaod torustiku ulatuses (ca 160 MWh/a) arvestatakse tarbimiseks. Kaugkütte asendamine lokaalse katлага kergel kütteõlil tasuks end 0.5 mln kroonise investeeringu puhul ligikaudu 6 aastaga. Teisest küljest suurendaks koolimaja eraldumine kaugküttesüsteemist soojuse hinda ülejää nud tarbijaile 59 EEK/MWh. Lihtsam lahendus on paigutada soojusmõõtja koolimaja, mis lubaks

koolimajal maksta tegelikult tarbitud soojuse eest. Sel juhul ei tasuks majanduslikult ka kaugküttesüsteemist eraldumine (tõuseb küll soojuse hind kõigile tarbijaile ca 25 EEK/MWh).

3. Kuusalu variandid

Majanduslikud arvutused on tehtud 4 erineva variandi kohta Tabel 20:

Alternatiiv 1 – Kaugküttest loobumine ja üleminek lokaalsele gaasiküttele. See eeldab maagaasi tarbijatorustiku väljaehitamist Kuusalu alevikus. Võib arvata, et AS Eesti Gaas ei ole sellest huvitatud, kuna gaasi tarbimine võrreldes olemasoleva olukorraga ja ei suureneks (vähemalt mitte oluliselt). Sellepärast tuleks vastav investeering teha tarbijail endil.

Alternatiiv 2 – kaugküte säilitamine olemasoleval kujul, kuid loobumine suvel sooja vee andmisest, arvestades erakordsesti suuri soojuskadusid suvel.

Alternatiiv 3 – üleminek lokaalküttele kergel kütteölit.

Alternatiiv 4 – üleminek lokaalküttele halupuu kateldega.

Arvutuse algandmed ja põhitulemused on esitatud tabelis allpool:

Tabel 20 Kuusalu variandid

Tootmisnumbrid/kasutegurid	Ühik	Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
		Maagaas	Maagaas	Maagaas kaugküte	Kerge kütteöli	Halupuu
Kütus sisse	MWh	5 160	3 827	4 902	3 827	4 920
Soojuse toodang	MWh	4 592	3 444	4 412	3 444	3 444
Soojuse müük	MWh	3 444	3 444	3353	3 444	3 444
Katlamaja kasutegur	%	89	90	90	90	70
Võrgukaod	%	25	0	24	0	0
Töhususe parendus	%	N/A	26	5	26	5
Soojuse tootmise kulud-esimene aasta	Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	
	Ühik	Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
Kütus	EEK	883 470	1 023 173	839 377	1 449 953	1 012 941
Elekter	EEK	140 556	40 000	140 556	100 000	100 000
Vesi	EEK	3 800	3 800	3 800	0	0
Personalikulud	EEK	264 498	0	264 498	0	100 000
Muud ekspluatatsioonikulud	EEK	268 394	130 000	268 394	20 000	20 000
Soojuse tootmise kulud kokku	EEK	1 560 718	1 196 973	1 516 625	1 569 953	1 232 941
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	453	453	453	453	453
Soojuse müük	MWh	3 444	3 444	3 353	3 444	3 444
Tulu soojuse müüst	EEK	1 560 718	1 560 718	1 519 479	1 560 718	1 560 718
Tulu enne finantskulused	EEK	0	363 745	2 854	-9 235	327 776
Investeering	EEK	100 000	5 040 000	100 000	1 800 000	3 000 000
Uue investeeringu finantskulud	EEK	14 238	717 583	14 238	256280	427 133
Finantskulud kokku	EEK	14 238	717 583	14 238	256280	427 133
Netosissetulek enne maksustamist	EEK	-14 238	-353 838	-11 384	-265515	-99356
Kulude ajaldatud puhasväärthus	EEK	14 314 881	15 941 926	13 913 292	16 098 996	14 229 522
NPV 15 a	%	-	1,01%	-9.12%	-	6,92%
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat	%	-	1,01%	-9.12%	-	6,92%

Numbrid koos investeeringutoetusega						
NPV 15 a		14 314 881	15 941 926			
IRR 15 a	%		1,01%			
Lihite tasuvusaeg			14	35	-195	9
Tarbijahind 1. aastal peale investeeringut	EEK/MWh	457	555	456	530	482
Tarbijahind peale laenu tagasimaksmist	EEK/MWh	453	348	452	456	358
Emissioonide rahaline väärus	EEK/aastas	106 201	78 766	100 901	103 510	19 589

Kuusalu Soojuse viimase nelja aasta soojuse müügi andmed näitavad, et tarbimine on püsinyud enamvähem samal tasemel. Arvutuste aluseks (baasjooneks) võeti 2003. aasta tarbimine, kuna selle aasta ilmastik vastab kõige rohkem normaalsele aastale (9 kuu kraadpäevade arv 101% normist).

Perspektiivne tarbimine vastavalt esitatud algandmeile võiks olla ligikaudu 4600 MWh/aastas praeguse (2003. aastal) 3444 MWh/aastas asemel.

Jättes kõrvale lokaalse halupuu variandi kui tiheasustuses ilmselt ebasobiva, ei ole tehtud arvutuste alusel vastuvõetavat alternatiivi kaugkütte edasiarendamisele olemasoleva katlamaja baasil.

4. Riskid

Riskideks on nii võimalikud muutused algandmetes (kütuste hinnad, soojuse müük, pangalaenu tingimused, investeeringu suurus kui ka kütuste kättesaadavus ja energiapoliitika muutused. Esimest tüüpi riske võimaldab hinnata tundlikkuse analüüs (vt Tabel 21).

Tabel 21 Tundlikkuse analüüs, Kolga katlamaja

IRR (%)	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	Kerge kütteöli	Kerge kütteöli
	Kaugkütte	Kaugkütte	Kaugkütte	Lokaalkatel	Lokaalkatel	Kaugkütte
Baasjoon	5.4%	3.6%	-5.0%	14.5%	5.7%	3.6%
Investeering						
Suurem 15%	3.3%	1.6%	-6.4%	11.8%	3.6%	-2.5%
Väiksem 15 %	8.0%	5.9%	-3.2%	18.0%	8.2%	1.2%
Soojuse müük						
Suurem 10%	9.3%	17.1%	-3.2%	17.4%	8.1%	7.0%
Väiksem 10%	0.9%	-	-6.9%	11.5%	3.0%	-0.2%
Reaalintress						
Suurem 2% võrra	5.4%	3.5%	-5.0%	14.5%	5.6%	3.6%
Väiksem 2% võrra	5.4%	3.5%	-5.0%	14.5%	5.6%	3.6%
Kütuse hind						
Suurem 10%	3.1%	-	-6.6%	10.4%	-	1.2%
Väiksem 10%	7.5%	19.9%	-3.4%	18.4%	15.9%	5.8%

Väiksem vajalik investeering, suurem soojuse müük ja madalam kütuse hind parandavad alternatiivide tasuvust. Seejuures näitab variandi tasuvust IRR võrdlus reaalintressiga 7%.

F. Energiasäästu meetodid

1. Elamusektor

Soojuse keskmise erikulu 2003. a andmete järgi oli Kolga katlamaja soojusvõrgu tarbijatel 62 kWh/m^3 ja Kuusalu katlamaja soojusvõrgu tarbijatel 57 kWh/m^3 , mis näitab, et majade seisund ei ole eriti hea. Arvestades asjaolu, et kõigis majades ei ole sooja vee varustust, on see näitaja küllalt kõrge ja soojuse tarbimise poolel peaks olema säästuvõimalusi. Siiski tuleb vaadelda tarbimist majade kaupa eraldi, kuna erinevused üksikute majade tarbimises on küllalt suured ja selle põhjusi tuleks analüüsida individuaalselt. Viimastel aastatel teostatud paneelmajade renoveerimistööde tulemused näitavad, et:

- iga elamut tuleks vaadelda eraldi (unikaalsena);
- iga elamu on oma tehniliselt seisukorralt ja soojusvarustussüsteemide häältestuselt erinev teistest;
- vajaliku renoveerimistöö koosseis ja maht on erinev;
- erinevate elamute elanikel on erinev suhtumine energia säästmisse ja erinevad harjumused energiakasutamisel.

Seetõttu on raske anda ühtset energiasäästu määra, mis oleks kehtiv kõikide sama tüüpi elamute kohta. Ühesuguste hoonete soojuskulud võivad tunduvalt erineda ning iga hoone vajab seetõttu eraldi analüüsni, mis algab elamu soojusliku seisukorra auditeerimisega tegeliku olukorra selgitamiseks. Seejärel on võimalik määratada säästumeetmete prioriteedid, nende tasuvus ja selgitada finantseerimisvõimalused.

Küttekulude vähendamiseks paneelmajades tuleb kõigepealt tagada, et maja tehniline seisund oleks vähemalt rahulik: vetpidav katus, korras kandekonstruktsioonid, õhuvahetus ja funktsioneeriv vee-, kütte- ja elektrisüsteem. Teises etapis teostatakse energiasäästutööd otstarbekuse-tasuvuse järjekorras.

Elektrienergia säästmiseks munitsipaalhoonetes ei ole palju tehnilisi lahendusi. Enamus säästust on võimalik saada tarbimiskultuuri parandamisega – inimeste teadlikkuse kasvuga. Põhiline on tähelepanu juhtimine sellistele asjadele nagu “väljades kustuta valgus”, “ära jäta elektritarviteid järelvalveta sisselülitatud” jms. Kasulik on vähendada kütmist väljaspool tööaega.

Tehniliste vahendite kasutuselevõtuga on samuti võimalik teatavat kokkuhoidu saada. Munitsipaalhoonetes trepikodade valgustuse lülitamiseks lülitite kasutamine, mis hoiab trepikoja valgustatuna mõned minutid, üldkasutatavate ruumide valgustuse sisselülitamine liikumisele reageerivate andurite signaaliga, üldkasutatavates ruumides nn “säästulampide” kasutamine jne.

Säästumeetodeid on otstarbekas liigitada maksumuse järgi:

1. kulutusi mittenõudvad (s.o tasuta), mille kasutamine eeldab kokkuhoidliku tarbimisharjumuse kujundamist ja ka mõningate tehniliste võimaluste olemasolu:

- Radiaatorite termostaatide keeramine normaalsete temperatuurile;
- Kütmise vähendamine perioodil, kui seda ei vajata;
- Valgustite ja muude elektritarvitite väljalülitamine, kui neid ei vajata;
- Duši eelistamine vannile;
- Ruumide üleventileerimise välimine;
- Ööseks kardinad aknale ette tömmata;

- Tilkuvate kraanide korrastamine;
- Külmikute uksi hoida minimaalne aeg avatult, mitte panna külmikusse sooje toite, regulaarselt sulatada jääd;
- Pesumasinas mitte kasutada ülearu kuuma vett, laadida masin pesu täis;
- Köögis: kaaned pottidele peale, teha ainult vajalik kogus kohvi- või tee vett, kasutada mikrolaineahju, mitte kasutada liiga suurt leeki gaasipõletil.

2. odavad, tasuvusaeg vähem kui 1 - 3 aastat

- Püstikute tasakaalustamine.
- Akende ja uste tihendamine
- Isoleerivad kardinad ja aknakatted.
- Radiaatoritele reflektorid.
- Sooja vee arresti paigaldamine.

3. keskmise maksumusega, tasuvusaeg 3 - 5 aastat

- Elevaator-segaja asendamine segamispumbaga.
- Termostaatventiilide paigaldamine radiaatoreile, maja sisendile lihtsa tsirkulatsiooni-kontuuri ehitamine (segamisventiil, pump, regulaator).
- Tsirkulatsioonitorude soojustumine.
- Alumise korruse põrandla isoleerimine.
- Energiasäästlike seadmete kasutamine.

4. kallid, tasuvusaeg üle 5 aasta

- Automaat-soojussõlme paigaldamine.
- Välisseinte isoleerimine.
- Katuslae asendamine madala viilkatusega koos lisaisoleerimisega.
- Akende ja välisuste vahetus energiasäästlikumate vastu.

Kui küttekulude vähendamine nõub sageli olulisi investeeringuid, siis **sooja vee tarbimises** kokkuhoiu saavutamine nõub praktiliselt ainult elanike tarbimisharjumuste muutmist, mille vältimatuks eeltingimuseks on tarbitava sooja vee mõõtmine.

Soojussõlm on mõõtesõlme, tarbevee- ja küttesüsteemi ning paisumisseadmetega liidetud seadmete komplekt, mis sisaldab endas soojusvaheteid, primaar- ja sekundaarpoolse reguleerimisseadmeid, pumpasid, ventiile ning muud toruarmatuuri ja torustikku.

Tehnilised võimalused

Selleks et parandada sooja tarbevee varustust kevad-sügisel ning tõsta kütte reguleerimise kvaliteeti (automaatne reguleerimine toimub tarbijate juures) tuleks täisautomaatsed soojussõlmed installerida kõikidele kaugküttesüsteemis olevatele soojustarbijatele.

Sõltumatu ühendusviisi puhul on küttesüsteem soojusvahetiga kaugküttevõrgust lahutatud (suletud süsteem). Sõltumatu ühendusviisi korral:

- hoones on igal hetkel sobiv sisetemperatuur;
- ülekütmist ja alakütmist ei esine;

- klient säästab soojust ja seega ka raha;
- küttesüsteemi seisund on kontrolli all.

Sõltuva ühendusviisi puhul ringleb küttesüsteemis kaugküttevõrgu vesi, st küttekontuur ei ole soojusvahetiga eraldatud soojusvõrgu küttekontuurist (avatud süsteem). Sõltuva ühendusviisi korral:

- ei saa täpselt seadistada hoone soovitavat sisetemperatuuri;
- kevadel ja sügisel võib esineda ülekütmist;
- soojuse ja raha ülekulu.

Eeldades, et kõik praegu soojusvõrguga ühendatud tarbijad on täielikult kaugküttel (nii küte kui ka soja vee varustusega), oleksid täisautomaatsete suletud süsteemi soojussõlmeme paigaldamiseks vajalikud investeeringud ligikaudu:

Kiibus 0,63 MEEK;
Kolgas 1,35 MEEK;
Kuusalus 1,44 MEEK.

Majanduslikud näitajad

Kassavoo analüüs läbi näitajate kohaselt peaks soojuse hind tarbijale siis tõusma ligikaudu 50 - 60 EEK/MWh võrra 10 aasta jooksul (kuni laenu tagasimaksmiseni) sõltuvalt saavutatavast energiasäästust.

Keskonnalaased aspektid

Antud investeeringu tulemusel väheneb energia lõpptarbimine 5-14% ja primaarenergia tarbimine olenevalt tootmise ja jaotamise kasutegurist veelgi suuremal määral. Vastavalt vähenevad ka heitmed energiatootmisel.

Automaatsoojussõlmeme olulisust igas hoones soojusvarustuse kvaliteedi tagamise aspektist tuleks kõigile tarbijatele selgitada. Seda võiks teha kombineeritult energiasäästumeetmetest teavitamisega, selgitades soojussõlmeme eeliseid.

Uute soojussõlmeme ostmine organiseerimiseks on kaks põhimõttelist varianti. Organiseerimise aspektist lihtsaim tundub variant, mille kohaselt jäeks uute soojussõlmeme ostmine iga tarbija (korteriühistu) mureks. Selle variandi puuduseks on protsessi töenäoline venimine – kõikidesse hoonetesesse uute soojussõlmeme ostmine võib kesta aastaid. See omakorda raskendab kaugküttesüsteemi tehnilist funktsioneerimist. Küttevee temperatuuri reguleeritakse ja väljastatakse katlamajast praegu vastavalt eluruumidele vajalikule temperatuurile. See tähendab, et kui vahele paigaldada täiendav soojusvaheti, siis ruumidesse (radiaatoritesse) läheb küttevesi madalama temperatuuriga, kui on vaja. Selleks, et temperatuuri alandamine teha minimaalseks ning saada vajalik soojusekogus, on vaja üle dimensioneerida ja paigaldada suuremad ja kallimad seadmed (soojusvaheti, reguleerimisseade, mõõteseade, ventiile ja muud toruarmatuuri ning vajaliku torustikku). Seega antud situatsioonis on otstarbekas kasutada küttesüsteemi reguleerimiseks automatiseritud segamissõlme (sõltuv ühendusviis).

Teiseks variandiks oleks soojussõlmeme "tsentraalne" ostmine ja paigaldamine. Seda võiks teha kas soojusettevõtete kaupa või kogu valla kaugkütte tarbijatele tervikuna. Sellisel juhul oleks tegemist suhteliselt suure projektiga (projektidega), millele saaks omavalitsus taotleda tagastamatu abina toetust näiteks EL struktuurifondidest, millele oma finantseerimiseks ja/või

sildrahastamiseks lisanduksid pangalaenud. See variant annaks võimaluse minna üle uuele süsteemile korraga ja seega kasutada sõltumatu ühendusviisiga suletud süsteemi eeliseid täielikult.

Allpool on toodud kortermajades rakendatavate energiasäästumeetmete orienteeruv maksumus ja energiasääst elamu netopinna ruutmeetri kohta:

Energiasäästumeede	Energiasääst	Investeering
	kWh/m ² /a	EEK/m ²
Akende tihendamine	7	29
Akende asendamine pakettakendega	17	250
Välisseinte soojustamine väljastpoolt	38	355
Lamekatuse soojustamine	11	115
Viilkatuse paigaldamine koos soojustusega	11	130
Pööningu soojustamine	7	33
Esimese korruse põrandaga soojustamine	18	16
Küttesüsteemi tasakaalustamine	22	6.5
Soojussõlme paigaldamine	9	41
Termostaatkraanide paigaldamine	39	73
Torude isoleerimine keldris	8	6
Välisuste vahetus	3	15
Kokku	179	940

2. Soojuse tootmine ja jaotamine

Katlamajade jaoks on praegusel ajal eluliselt tähtis tarbijate säilitamine tingimustes, kus viimastel on mitmeid alternatiivseid võimalusi oma soojusvajaduse rahuldamiseks. Olukorra teeb katlamajade omanike – soojusettevõtete – jaoks raskeks asjaolu, et soojusvarustuse kaasajastamiseks on vaja teha suuri investeeringuid, mis omakorda tõstavad soojuse hind ja sellega soodustavad tarbijate eraldumist kaugküttevõrgust. Seega peavad kavandatavad **investeeringud** olema hoolikalt kaalutletud, et mitte kaotada kaugkütte konkurentsivõimet. Esmajärjekorras tuleb rakendada vähesteid kulutusi nõudvad abinõud, mis tihtipeale annavad ka küllalt suurt efekti soojuse tootmise rentaabluse tõstmisel. Katlamajades on sellisteks võimalusteks:

- Soojustoodangu mõõtmine.
- Kaetud kütusehoidlad kohaliku kütuse jaoks.
- Kontrollmõõteriistade paigaldamine (väljuva ja tagastuva vee temperatuur, suitsugaaside temperatuur katla järel, tõmme koldes, soovitavalta CO₂ või O₂ sisaldus suitsugaasides).
- Optimaalse põlemisrežiimi hoidmine koldes.
- Vee ja soojuse lekete likvideerimine.
- Tehnilise hoolduse parandamine, väljaõpe.

Rohkem kulutusi nõuavad kütuse vahetus (üleminek kohalikule kütusele) ja sellega seotud katlamaja renoveerimine või uue katla paigaldus. Tuleb teha ka põhimõtteline otsus, kas on mõtet taastada tsentraalne soojaveevarustus juhul, kui sellest on mõnel juhul loobutud. Siin on riskiteguriks kaasnev hinnatõus.

Kokkuhoid soojuse jaotamisel saavutatakse:

- lekete likvideerimisega,

- isolatsiooni parandamisega,
- soojusvõrkude renoveerimisega (üledimensioneeritud torude asendamine soojuskoormusele vastavatega, amortiseerunud torude ja isolatsiooni asendamine eelistatult eelisoleeritud torudega),
- sobivate tsirkulatsionipumpade valikuga ja üleminekuga pumpade sagedusreguleerimisele,
- soojusvõrgu tasakaalustamisega.

Soojusvõrgu renoveerimine ei ole end kiirelt tasuv ettevõtmise. Siiski tuleb kaugemas tulevikus torustiku optimeerimine ette näha, kuna suur osa võrgust on üledimensioneeritud. Allpool on esitatud andmed Kolga ja Kuusalu soojusvõrgu torustiku optimeerimise orienteeriava mahu ja maksumuse kohta, arvestades perspektiivse koormuse saavutamist ja üleminekut 2-toru süsteemile Kolgas vt. Tabel 22 ja Tabel 23. Käesoleva töö käigus on arvutused tehtud ainult vee voolu kiiruse järgi, arvestades temperatuuride vaheks peale- ja ärvoolul 25 K. Seetõttu tuleb torude vahetamiseks tellida trasside olukorra uuring ja ümberdimensioneerimiseks vastavad arvutused.

Tabel 22 Torustiku optimeerimine, Kolga

Lõik	Olemasolev		Optimaalne		Maksumus
	Läbimõõt	Pikkus	Läbimõõt	Pikkus	
	mm	m	mm	m	EEK
Külastistemaja-kool	133	626	108	626	1687571
SK6-külastistemaja	159	139	108	139	374716
SK6-sidemaja	76	12	57	12	19742
SK5-SK6	159	73	108	73	196793
Mõis-valitsejamaja	159	144	89	144	331834
SK5-mõis	89	57	108	57	153661
SK5-lasteaed	76	202	76	202	
SK4-SK5	273	171	159	171	640634
53-24	89	20	57	20	32904
SK4-24	89	20	57	20	32904
KM-SK4	273	333	159	333	1247551
SK3-64	76	27	76	27	
SK3-61	57	29	76	29	59061
SK3-62	76	24	76	24	
SK2-SK3	108	69	108	69	
65-66	89	31	76	31	63135
63-65	108	15	89	15	34566
SK2-63	108	40	108	40	
67-68	76	85	76	85	
SK2-67	76	38	76	38	
KM-SK2	133	147	133	147	
Kokku		2302		1670	4875073

Tabel 23 Torustiku optimeerimine, Kuusalu

Lõik	Olemasolev		Optimaalne		Maksumus
	Läbimõõt mm	Pikkus m	Läbimõõt mm	Pikkus m	
Sk9-Ahrensi 10	76	34	76	34	
SK8-SK9	76	10	76	10	
SK7-SK8	89	43	76	43	87574
SK6-SK7	108	74	89	74	170526
Ahrensi 2 - Ahrensi 4	76	30	76	30	
SK6-Ahrensi 2	76	5	76	5	
SK4-SK6	108	70	108	70	
SK5-Kuusalu 37	45	25	57	25	41130
SK4-SK5	57	26	57	26	
SK3-SK4	159	50	108	50	134790
SK3-Ambulatoorium	45	19	76	19	38695
SK2-SK3	159	60	133	60	192648
SK2-Kuusalu 31	57	50	57	50	
Km-SK2	159	63	133	63	
Ahrensi 14 - Ahrensi 12	108	70	89	70	202280
SK17-Ahrensi 14	108	15	108	15	
SK16-SK17	108	66	108	66	
SK16-Laane 7	76	28	76	28	+
SK13-SK16	133	100	133	100	
SK15-Laane 15	76	60	76	60	
SK14-SK15	89	13	89	13	
Laane 11-Laane 13	76	15	76	15	
Sk14-Laane 11	76	5	76	5	
SK13-SK14	108	30	108	30	
SK12-SK13	159	55	159	55	
SK12-Laane 9	76	10	76	10	
SK11-SK12	159	40	159	40	
SK11-Laane 12	76	10	76	10	
SK1-SK11	219	90	159	90	337176
KM-SK1	219	55	159	55	206052
SK10-Lastepäävakodu	45	35	76	35	71281
KM-SK10	108	555	108	555	
Kokku		1811		589	1643460

Kokku võib hinnata Kuusalu kaugkütte energiasäästu potentsiaaliks soojuse tootmisel, jaotamisel ja tarbimisel keskmiselt 20-30% sõltuvalt rakendatavatest meetmetest.

Investeeringute vajadus Kuusalu valla soojusettevõtetes lähema 15 aasta jooksul juhul, kui saavutatakse planeeritud perspektiivne koormus, on esititud Tabel 24.

Tabel 24 Soojusettevõtete investeeringute hinnang aastani 2020

	Ühik	Kiiu	Kolga	Kuusalu
Tarbijate koormus	MW	2,1	2,3	2,0
Soojusvõrgu pikkus	km	1,588	2,351	1,62
Tarbijaid	tk	16	21	16
Soojusmõõtjaid tarbijail	tk	7	14	16
Soojusmõõtjaid katlamajas	tk	1	0	1
Automaatseid soojussõlmí	tk	0	0	0
Asendatav võimsus kuni 2015	MW	1,05	1,15	2

Kütus		Gaas	Pölevkiviõli, hake	Gaas
Investeering katlamajja	mln EEK	2,0	6,0	1,5
Investeering eelisoleeritud torustikku	mln EEK	3,0	6,0	3,0
Investeering soojussõlmedesse	mln EEK	1,5	1,5	1,5
Investeering soojusmõõtjatesse	mln EEK	0,12	0,09	0
Kokku		6,6	12,6	6,0

G. Pikaajaline energeetika arengukava ja soovitused omavalitsusele energiapolitiika teostamiseks

1. Pikaajaline energeetika arengukava

a. Seadusandlikud aspektid

Energiavarustuse erinevaid aspekte reguleerivad mitmed seadused ja alamastme õigusaktid. Kohaliku omavalitsuse osa soojusvarustuses puudutab kõige üldisemalt, seejuures küll kaudselt, *kohaliku omavalitsuse korralduse seadus*. Seadus määrab kindlaks kohaliku omavalitsuse ülesanded, vastutuse ja korralduse ning omavalitsusüksuste suhted omavahel ja riigiorganitega. Seaduse § 6 (Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus) sätestab, et omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada antud vallas või linnas /.../ elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, /.../, territoorialplaneerimist, /.../, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Lisaks eelnimetatutele otsustab ja korraldab omavalitsusüksus neid kohaliku elu küsimusi, mis on talle pandud teiste seadustega ja samuti neid, mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada.

Otseselt energiavarustusele on suunatud neli õigusakti:

- *vedelkütuse seadus*;
- *maagaasi seadus*;
- *elektrituru seadus*;
- *kaugkütteseadus*.

Kõik need seadused hakkasid kehtima 1. juulist 2003. a asendades varasemat ühte seadust – *energiaseadust*.

Soojusvarustuse aspektist on otsese tähtusega *kaugkütteseadus*, mis reguleerib soojuse tootmise, jaotamise ja müügiga seonduvaid tegevusi kaugküttevõrgus (edaspidi võrk) ning võrguga liitumist. Seadus sätestab, et kõik ülalnimetatud reguleeritavad tegevused peavad olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus.

Soojusvarustuse arendamise seisukohast on tähtis, et kaugkütteseadusega võeti kasutusele Eesti jaoks uus regulatsioon – sätestati kaugküttepiirkonna mõiste ja sellega seonduvad õigused ja piirangud (§ 5). Kaugküttepiirkond on üldplaneeringu alusel kindlaks määratud maa-ala, millel asuvate tarbijapaigaldiste varustamiseks soojusega kasutatakse kaugkütet, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus. Õigus määramata kaugküttepiirkond oma haldusterritooriumi piires on kohaliku omavalitsuse volikogul.

Kaugküttepiirkonna regulatsioon annab omavalitsusele säilitada soojusvarustuse terviklikkust piirkondades, kus see on otstarbekas. Kaugküttepiirkonnas tohib võrguga ühendatud tarbijapaigaldist võrgust eraldada ja ehitatava või rekonstrueeritava ehitise soojusega

varustamisel kasutada muud viisi, kui on kaugküte kohaliku omavalitsuse volikogu määratud tingimustel ja korras. Seejuures isikud, kes kaugküttepiirkonna määramise ajal ei kasuta kaugkütet, ei ole kohustatud liituma võrguga.

Seadus sätestab ka, et enne kaugküttepiirkonna määramist tihesustusega uusehitisteks planeeritavale maa-alale tuleb analüüsida soojusvarustuse korraldamise võimalusi, lähtudes seaduse § 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtetest. Kaugküttepiirkonna määramisel tihesustusega uusehitisteks planeeritaval maa-alal on võrguga liitumine kohustuslik kõigile kaugküttepiirkonnas asuvatele isikutele, kui kohaliku omavalitsuse volikogu ei näe ette teisiti.

Seadus toob ära mõned aspektid mis, muu hulgas, kohaliku omavalitsuse volikogu kaugküttepiirkonna määramise otsuses tuleb sätestada:

- kaugküttepiirkonna piirid;
- võrguga liitumise ning võrgust eraldumise tingimused ja kord (arvestades § 5 lõigetes 4 ja 5 sätestatut);
- kaugküte üldised kvaliteedinõuded;
- soojuse piirhinna kooskõlastamise kord (lähtudes seaduse § 8 ja 9);
- soojusettevõtja arenduskohustus;
- tingimuste, nõuetega korra kehtima hakkamise aeg.

Seadus kohaselt tuleb eelnimetatud tingimused, nõuded ja kord, välja arvatud soojuse piirhinna kooskõlastamise kord, enne nende kehtestamist kooskõlastada kaugküttepiirkonnas tegutsevate soojusettevõtjatega.

Lähtudes seaduses kehtestatud nõuetest on Eesti Jõujaamade ja Kaugküte Ühingu (EJKÜ) poolt Majandus- ja Kommunikatsioniministeeriumi kaasrahastamisel välja töötatud soovitused "Kaugküttepiirkondade määramise juhendmaterjal", mis on suunatud kohalike omavalitsustele ja soojusettevõtete spetsialistidele kasutamiseks abi- ja ka õppematerjalina. Soojuse hinnakujunduse osas sätestab kaugkütteseadus soojuse piirhinna kujundamise selliselt, et oleks tagatud:

- vajalike tegevuskulude, sealhulgas soojuse tootmiseks, jaotamiseks ja müügiks tehtavate kulutuste katmine;
- investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- keskkonnanõuetega täitmine;
- kvaliteedi- ja ohutusnõuetega täitmine;
- põhjendatud tulukus.

Soojusettevõtja peab avalikustama oma võrgupiirkonnas soojuse piirhinna vähemalt kolm kuud enne selle kehtima hakkamist.

Soojuse hinna kooskõlastamise tingimused ettevõtjale sõltuvad aastastest soojuse müügimahust. Energiaturu Inspeksiooniga peavad kooskõlastama müüdava soojuse piirhinna igale võrgupiirkonnale eraldi:

- soojusettevõtja, kelle soojuse müük tegevuspiirkonnas ületab 50 000 MWh aastas;
- kontserni kuuluv soojusettevõtja, kui kontserni summaarne soojuse müük Eestis isikutele, kes ei kuulu kontserni, ületab 50 000 MWh aastas;
- soojusettevõtja, kes toodab soojust elektri ja soojuse koostootmise protsessis.

Kui kontserni kuuluv ettevõtja omab osalust mingis teises soojusettevõtjas, arvatakse selle soojusettevõtja kogumüüst kontserni summaarsesse soojusmüüki osa, mis on proporsionaalne kontserni kuuluva ettevõtja osalusega selles soojusettevõtjas.

Kõigi ülejäänud soojusettevõtjate jaoks võivad kohalike omavalitsustele volikogud, kaugkütteseaduse nõuetest, kehtestada oma haldusterritooriumil müüdava soojuse piirhinna kooskõlastamise korra. Piirhinna kooskõlastab valla- või linnavalitsus. Seejuures on piirhinna

kooskõlastamisel kohalikul omavalitsusel samad õigused ja kohustused, mis on Energiaturu Inspeksioonil.

Soojusettevõtja, kes on kohustatud kooskõlastama soojuse piirhinna, võib müüa soojust hinnaga, mis ei ületa kooskõlastatud piirhinda.

Võimaldamaks piirhinda paindlikumalt ja operatiivsemalt muuta võib soojusettevõtja taotleda inspeksioonilt või vastavalt valla- või linnavalitsuselt hinnavalemi kooskõlastamist kuni kolmeks aastaks. Hinnavalemit kasutatakse soojuse piirhinna kooskõlastamiseks soojusettevõtja taotlusel tema tegevusest sõltumatute ja soojuse hindat mõjutavate tegurite ilmnemisel. Otsuse piirhinna kooskõlastamise taotluse kohta hinnavalemi alusel teeb inspeksi on või valla- või linnavalitsus kümne tööpäeva jooksul, alates nõuetekohase taotluse saamisest.

Kaugkütet puudutavatest alamastme õigusaktidest on oluline teada, et majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega (nr 106, 16. 06. 2003. a) on kehtestatud *omavoliliselt tarbitud soojuse koguse ja selle maksumuse määramise kord*, mis lähtub kaugkütteseaduse § 16 3. lõikest. Nimetatud kord reguleerib omavoliliselt tarbitud soojuse koguse ja maksumuse määramist. Korra täitmine on kohustuslik kõigile soojuse jaotamise või müügiga tegelevatele ettevõtjatele.

Maagaasiseadus reguleerib maagaasi impordi, jaotamise ja gaasivõrgu kaudu müügiga seonduvaid tegevusi ning võrguga liitumist. Maagaasi ostuhinna aspektist on olulised seaduses sätestatud vaba- ja väiketarbijate mõisted. Gaasi vabatarbija on tarbija või gaasiettevõtja, kelle tarbijapaigaldise kaudu tarbitakse kalendriaastas üle 200 000 m³ gaasi. Väiketarbija on tarbija, kelle gaasitarbimine kalendriaastas on kuni 200 000 m³ (kaasa arvatud) gaasi.

Maagaasi müük toimub seaduse kohaselt ostu-müügilepingu alusel, milles fikseeritakse muu hulgas ka piirhind. Oluline on, et väiketarbijale müüdava gaasi piirhinnad peab gaasi müüja kooskõlastama Energiaturu Inspeksiõoniga (ETI) ja võib müüa oma tegevuspiirkonnas gaasi hinnaga, mis ei ületa inspeksiõoni poolt kooskõlastatud piirhinda. Piirhinnad kooskõlastatakse sõltuvalt kalendriaastas tarbitava gaasi kogusest ja on ühtsed gaasi müüja kogu tegevuspiirkonnas. Praegusel ajal on Eestis üle kümme ettevõtte, kellel on tegevusluba maagaasi müügiks. AS Eesti Gaas poolt väiketarbijatele müüdava gaasi ETI poolt kinnitatud piirhinnad on esitatud Tabel 16.

Maagaasi hindade võimalike muutuste osas on oluline arvestada, et gaasi müüja peab avaldama oma tegevuspiirkonnas kehtestatud piirhinnad üleriigilise levikuga päevalehes vähemalt kolm kuud enne nende kehtima hakkamist.

Lisaks õhusaaste aspektile, mida käsitletakse käesolevas töös seoses saastetasudega, tuleb katlamajade ehitamisel ja ekspluateerimisel tuleb lähtuda ka Vabariigi Valitsuse a määrusest (nr 172; 16. 05. 2001) *naftasaaduste hoidmisehitiste veekaitsenõuete kohta*. Määrusega kehtestatakse naftasaaduste hoidmisehitiste veekaitsenõuded ohtliku seisundi tekke vältimiseks ja vee reostumise ennetamiseks. Seejuures hõlmavad hoidmisehitiste veekaitsenõuded mitte ainult nende planeerimist ja ehitamist, vaid ka ekspluataatsiooni. Määrus jõustus ehitatavate hoidmisehitiste suhtes 1. jaanuaril 2002. a ja jõustub olemasolevate hoidmisehitiste suhtes 1. jaanuaril 2006. a.

Nii soojusvarustuse kui kogu energiakasutuse arengu kavandamisel on kohalikul omavalitsusel otstarbekas arvestada seni Eestis veel kehtestamata nõudeid hoonete energiatõhususele. Nimelt on Euroopa Liidus välja antud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (2002/91/EÜ) hoonete energiatõhususe kohta. Direktiivi põhieesmärkideks on

- energiakasutuse tõhustamine ehitistes kasutades majanduslikult põhjendatud meetmeid;
- ehitusstandardite ühtlustamine EL liikmesmaades lähtudes selles valdkonnas esirinnas elevatest maadest.

Eesmärkide saavutamiseks kavatsetakse kasutada järgmisi meetmeid:

- metoodika ehitiste energiakasutuse integreeritud hindamiseks ja vastavate standardite väljatöötamine;
- nende standardite rakendamine nii uutele kui olemasolevatele ehitistele;
- hoonete sertifitseerimise skeemid;
- soojusvarustus- ja jahutusseadmete järelvalve ja nende efektiivsuse hindamine.

Minimaaltõhususe standardid kavatsetakse rakendamine ehitistele põrandapinnaga üle 1000 m², seda uutele elamutele ja uutele hoonetele kolmandas sektoris. Olemasolevad hooned tuleb uute standarditega vastavusse viia kapitaalremondi käigus. Normid sõltuvad hoone otstarbest ja kuuluvad korrigeerimisele vähemalt iga viie aasta tagant. Soodustamaks selget ja usaldatavat infot hoonete energiakasutuse tõhususe kohta tuleb sisse viia hoonete sertifitseerimissüsteem. Energiakasutuse tõhususe sertifikaat peab iseloomustama hoonet selle valmimisel, müümisel, rentimisel. Sertifikaadid peavad:

- sisaldama soovitusi energiakasutuse tõhususe töstmiseks;
- olema avalike hoonetes nähtaval kohal;
- olema mitte üle kümne aasta vanad.

Otseselt soojusvarustust puudutab direktiivi säte hoonetes kasutatavate katelde järelvalve ning efektiivsuse hindamise kohta. Tuleb viia sisse:

- kateldele võimsusega 20 kuni 100 kW – regulaarne kontroll;
- kateldele üle 100 kW – kontroll iga kahe aasta järel;
- katlad üle 20 kW, mis on vanemad kui 15 a – täielik kontroll, mille alusel tuleb anda soovitusi efektiivsuse töstmise võimaluste kohta.

Liikmesriigid peavad kehtestama direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 4. jaanuaril 2006.

Seni on omavalitsused vähe tähelepanu pöörانud valmisolekule lahendada võimalikke kriisiolukordi, mis võivad tekkida tsentraalses soojusvarustuses – kaugküttes. Paari viimase aasta talvede väga külmal del perioodidel juhtunud avariid mõnes kaugküttesüsteemis on näidanud probleemi tösidust. Võimalike probleemide kiiremaks lahendamiseks oleks omavalitsustel vaja asulates, kus kaugkütte on soojusvarustuses küllaltki suur osatähtsus, lülitada soojusvarustuse küsimused valla/linna kriisireguleerimisplaani. Õigusliku aluse selleks annab *hädaolukorraks valmisoleku seadus*, mis käsitleb Vabariigi Valitsuse, valitsusasutuste ning kohalike omavalitsuste hädaolukorraks valmisoleku korraldamist ja kriisireguleerimist. Antud seaduses käsitletakse kriisireguleerimist kui riiklike meetmete süsteemi, mis on ette valmistatud ja kasutusele võetud riigiasutuste poolt koostöös kohalike omavalitsustega, ettevõtjate ning kriisireguleerimissele kaasatud mittetulundusühingute ja sihtasutustega, et tagada hädaolukorras ühiskonna turvalisus. Seaduse 5. peatükki (Hädaolukorraks valmisolek vallas ja linnas) sätestab omavalitsuste ülesanded selles valdkonnas, käsitledes kriisikomisjone, riskianalüüs ja valla/linna kriisireguleerimisplaani koostamist.

Kiituse ja energia maksustamisest

Eestis kuuluvad kõik kütused ja energialiigid reeglina maksustamisele käibemaksuga. Teatud ajutisi erandeid on tehtud ainult kaugküttesoojuse ja kodutarbijatele müüdavate mõnede kütuste osas. Vastavalt käibemaksuseadusele on praegu kehtiv alandatud maksumäär (5%)

füüsilisele isikule isiklikuks tarbeks, elamu- või korteriühistule, kirikule või kogudusele, haiglat pidavale isikule, riigi-, valla- või linnaelarvest finantseeritavale juriidilisele isikule või asutusele oma tarbeks müüdavale soojusenergiale ning füüsilisele isikule isiklikuks tarbeks müüdavale kütteturvale, briketile, kivisöele ja küttepuidule. Samas on sätestatud, et 1. juulist 2007. a soodustus kaob ja kõik eelnimetatud tooted kuuluvad maksustamisele käibemaksu tävamääraga – 18%. Seega tõuseb kaugüttesoojuse hind praegu soodustatud tarbijagruppidele ainult käibemaksu arvel 12.4%.

Eestis on kütustele rakendatavaks spetsifiliseks maksuks aktsiisimaks, mis lähtub Euroopa Liidu (EL) nõuetest. Euroopa Liidus reguleerib energiatoodete maksustamist energiamaksustamise direktiiv 2003/96/EÜ, mis jõustus 1. jaanuaril 2004. a ning laiendas ELs kehtivat aktsiisi alammäärade süsteemi mineraalölidelt ka teistele energiatoodetele nagu näiteks kivi- ja pruunsüsile, maagaasile ning elektrienergiale. Seejuures tahketest kütustest ei maksustata direktiivi kohaselt kütteainena kasutatavat puitu, puusütt ega turvast.

Uue direktiiviga tösteti ELs alates 1992. aastast muutumatuna püsinud vedelkütuste (mineraalölide) aktsiisi alammäärasid. Sellega seoses kaotasid alates 1. jaanuarist 2004. a kehtivuse seni mineraalölide maksustamist reguleerinud direktiivid 92/81/EMÜ ja 92/82/EMÜ.

Energiamaksustamise direktiivi peamine eesmärk on vähendada energiatoodete erinevate aktsiisimääradega maksustamisest tulenevat konkurentsii moonutamist nii erinevate energiatoodete kui ka liikmesriikide vahel. Samuti on direktiivi eesmärgiks suurendada energiasäästlikkust, mis suurendaks ELi sõltumatust imporditud energiast ja vähendaks CO₂-emissiooni ning aitaks seega kaasa keskkonnakaitsle ja Kyoto protokolli nõuete täitmisele.

Rahandusministeeriumil on plaanis Eestis kehtiv aktsiisiseadus täielikult harmoniseerida energiamaksustamise direktiiviga 2005. aastaks. Praeguseks on saavutatud ja osalt veel taotlemisel mitmed küllaltki kaageleulatuvalt üleminekuperioodid aktsiiside kehtestamise osas. Selleks anti uutele liikmesriikidele võimalus direktiiviga 2004/74/EÜ, millega tehti vastavad muudatused direktiivi 2003/96/EÜ.

Tahketest kütustest saavutas Eesti soojuse tootmiseks kasutatava põlevkivi aktsiisiga maksustamisel üleminekuperioodi aastani 2013. Täielik aktsiisivabastus kehtib aastani 2009 ja seejärel tuleb kehtestada aktsiisimääär, mis on vähemalt 50% aastaks 2011 ELs kehtestatavast alammäärist. Soojuse tootmiseks kasutatavale põlevkivikütteõlile (tuleks maksustada sama aktsiisimääraga, mis raske kütteõli) taotles Eesti sarnaselt põlevkiviga astmelist üleminekuperioodi.

Energiamaksustamise direktiiv võimaldab liikmesriikidel maagaasile rakendada osalist või täielikku maksuvabastust juhul kui maagaasi osakaal kogu energiatarbimisest riigis on alla 15%: kuna Eestis on vastav näitaja madalam, siis on maagaas praegu maksuvaba. Eesti on kavandanud viia aktsiisimaks maagaasile sisse küll astmeliselt, kuid siiski kiiresti: alates 2008. aastast kehtestatakse aktsiisimääradeks 3.94 (ärikasutus) ja 8.45 (muu otstarve) EEK/MWh ja juba järgmisest aastast täielik EL alammääär, vastavalt 8.45 ja 16.90 EEK/MWh.

Energiamaksustamise direktiiv võimaldab kohaldada vähendatud aktsiisimäära biomassile ja biokütustele. Biokütustena käsitletakse erinevaid taimseid- ja loomseid õlisid ja rasvu (nt rapsiõli, päevalilleõli), etüül- ja muid alkohole, biomassist toodetud tooteid (k.a. küttepuit) jt.

EL energiamaksustamise põhimõtete kohaselt ei maksustata aktsiisiga elektri tootmiseks kasutatavaid kütuseid, küll näeb energiamaksustamise direktiiv ette elektrienergia maksustamise. Äriliseks otstarbeks kasutamisel 7.82 EEK/MWh ja muudel otstarvetel kasutamisel 15.65 EEK/MWh. Eesti on saanud elektrienergia osas üleminekuperioodi aastani 2010.

Tabel 25 Katlakütuste praegused ja perspektiivsed aktsiisimäärad (Eesti kroonides)

Kütus	Alamimäär ELs (al. 01.01.2004)		Eestis kehtiv	Eesti üleminekuperioodi taotlused	
	Äriiline	Mitte- äriiline	alates 01.05.2004	alates 01.01.2009	alates 01.01.2013
Tahke kütus (MWh)	8.45	16.90	–	–	–
s.h põlevkivi	8.45	16.90	–	–	50% EL määras 01.01.2011
Raske kütteöli (t)	235	200	–	–	–
s.h põlevkiviöli	235	–	117	235	–
Kerge kütteöli (tuh l)	330	420	–	–	–
Maagaas (MWh)	8.45	16.90	–	–	–

Nende kütuste osas, mille suhtes Eesti pole taotlenud EL-lt üleminekuperioodi, peaksid EL uued aktsiisimäärad kehtima ka Eestis alates 1. maist 2004. a. Tegelikult on olukord mõne kütuse suhtes erinev: raske kütteöli aktsiisimääär on Eestis madalam, kivisöele pole aktsiisi veel üldse kehtestatud. Riigikogus on menetlemisel seaduseelnõu (450 SE, algatatud 22.09.2004), mille kohaselt kehtestatakse 1. jaanuarist 2005. a aktsiisimäärad ka põlevkiviölide (235 EEK/t) ja kivisöele ning koksile (4.70 EEK/GJ), samuti tõstetakse raske kütteöli aktsiisimäära (tasemele 235 EEK/t). Oluline on rõhutada, et eelnõu kohaselt on aktsiisist vabastatud kaugküttevõrgu kaudu edastatava soojuse tootmiseks kasutatav põlevkivikütteöli, samuti kodumajapidamistes kasutatav põlevkivikütteöli ja tahkekütused. Sama eelnõu sätestab aga olulise aktsiisimäära tõusu kergele kütteölidele: praeguse 420 krooni asemel 690 EEK/1000 l ja alates 1. jaanuarist 2006. a 960 EEK/1000 l kohta.

Lisaks maksudele mõjutavad soojusettevõtte majandusnäitajaid ja vastavalt ka soojuse hinda spetsiifilised keskkonnahoigu seotud tasud – saastetasud. Käesoleval ajal kehtivad saastetasud on sätestatud *saastetasu seaduses*. Olulisemad õhu saastamise eest makstava tasu määrad ja nende võimalik muutumine lähiaastatel on esitatud Tabel 26.

Tabel 26 Saastetasu määrad põhiliste³ saasteainete viimisel välisõhku

(kehtivad ja kavandatavad; krooni/t)

Saasteaine	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SO ₂	114	137	165	198	237	285
NO ₂	262	315	377	453	544	652
CO	16	20	24	28	34	41
Tahked osakesed	114	137	165	198	237	285
LOÜ *	262	315	377	453	544	652
CO ₂ **	7.50	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30

* - lenduvad orgaanilised ühendid;

** - CO₂ välisõhku viimise eest maksab saastetasu energiaettevõtja, kelle saasteallika põletusseadmete nimisoojusvõimsused kokku ületavad 50 MW; ei maksta biokütuse, turba ja jäätmete põletamisel.

Saastetasude maksmise kohustus on ettevõtjatel, kes peavad omama välisõhu saasteluba. Sellest nõudest järeltub, et saastetasu (v.a eraldi sätestatud CO₂ tasu) peavad maksma need ettevõtjad, kelle ühel tootmisterriitoriumil paiknevate põletusseadmete kogusoojusvõimsus on vähemalt 0,3 MW_{th}, seda nii tahke kütuse, vedelkütuse kui gaasi põletamisel.

Saastetasude osas on kavandatud maksumäärade kasv 20% aastas kuni 2009. aastani. See nähakse ette uues *keskkonnatasude seaduses*, mis praegu on Keskkonnaministeeriumi poolt koostatud eelnõu projekti staadiumis. Ainult süsinikdioksiidi tasumääär ei muudu ja merkaptaanide eest makstav suureneb vähem (10%). Lisaks saastetasude määrade

³ Õhku minevast emissioonist maksustatakse lisaks tabelis esitatutele veel raskmetalle ja nende ühendeid ning merkaptaane.

suurenemisele on kavas teha üks soojustootjaid oluliselt puudutav muudatus CO₂ eest makstava tasu osas. Eelnõus on sätestatud küll, et süsinikdioksiidi välisõhku viimise eest maksab saastetasu saasteallika valdaja, kelle ühel tootmisterritooriumil paiknevate põletusseadmete installeeritud kogusoojusvõimsus maksimaalselt võimaliku kütusekoguse kasutamisel on 50 MW või suurem, kuid alates 2006. aasta 1. jaanuarist peavad CO₂ välisõhku viimise eest saastetasu maksma ka kõik elektriettevõtjad (elektrituruseaduse tähenduses) ja katelseadme abil soojuse tootmisega tegelevad isikud ja asutused. Seejuures jääb kehtima säte, et CO₂ emiteerimise eest ei tule maksta biomassi (elektrituru seaduse tähenduses⁴) ja turba põletamise ning jäätmete energiasutuse korral. Sellise põhimõttelise muudatusega likvideeritakse väikeste energiatootjate konkurentsieelis suurte põletusseadmete omanike ees. CO₂ saastetasu baasi laiendamine on ka majandushoovaks, mis peaks ergutama alternatiivenergia allikate kasutamist väiksemates ettevõtetes.

Keskonnahoiuga seonduva maksustamise kaugemate arengute suhtes tuleb märkida, et Euroopa Keskkonnabüroo, mis koordineerib Euroopa riikide keskkonnakaitsega tegelevate vabaühenduste tegevust, algatas 2001. aastal ökoloogilise maksureformi kampaania. Selle eesmärk on värtustada loodusressursse ja looduskeskkonda maksusüsteemide kaudu. Ka Res Publica, Reformierakonna ja Rahvaliidu koalitsiooni valitsemislepingus aastateks 2003 – 2007 on kavandatud valmistada ette ökoloogilise maksureformi kontseptsioon, mille kohaselt tuleb maksud ümbet orienterida tulu maksustamiselt loodusressursside kasutamise ja looduse saastamise maksustamisele. Sealhulgas kavandatakse fossiilsete energiressursside ja nende kasutamise maksude töstmist. Siiski on valdav seisukoht, et arvestades Eesti sotsiaalmajanduse olukorda, võtab taolise maksusüsteemi juurutamine aega. Ülalkäsitletud keskkonnatasude seaduse eelnõu võib lugeda ökoloogilise maksureformi juurutamise esimeseks sammuks Eestis.

b. Tehniline teostatavus ja majanduslik tasuvus

Otstarbekas taktika olemasolevate süsteemide täiustamiseks on alustada tarbijatest ning vähemkulukatest abinõudest ja liikuda enamkulukate poole vastavalt majanduslikule tasuvusele ja finantseerimisvõimalustele. Töös on toodud soojusvarustuse variantide võrdleva arvutuse tulemused (soojuse maksumus tarbija juures ja investeeringute tasuvus) lähema 15 aasta perspektiivis. Nende arvutuste baasil võib teha järgmised järedused:

- Jättes kõrvale lokaalse küttepuu katla variandi kui ebaotstarbeka kortermajades linna tingimustes, on kõige kasulikumaks ettevõtmiseks valla soojusettevõtetes tarbijate säilitamine ning uute liitujate leidmine nii Kius, Kolgas, kui Kuusalus. Praegusel kujul kaugküte Kius ei õigusta ennast.
- Kolga katlamajas on soovitav üle minna biokütuse kasutamisele puiduhakke näol, seda eriti mingi võimaliku toetusskeemi rakendumise korral.
- Soojusvõrgu lausrenoveerimine torustiku vahetamise teel eelisoleeritu vastu ei ole praegustes tingimustes majanduslikult tasuv ettevõtmise, mistõttu toruvahetust tuleb teha vastavalt vajadusele ja võrgu seisundile - amortiseerunud ja suuremate kadudega lõigud esmajärjekorras.
- Kogu investeeringute vajaduseks Kuusalu valla kaugküttesüsteemi lähema 15 a jooksul, arvestades seadmete amortiseerumist ja uuendamise vajadust, võib hinnata 25 mln EEK ja

⁴ Elektrituru seaduses on biomass määratletud kui põllumajanduse (sealhulgas taimsete ja loomsete ainete) ja metsanduse ning nendega seonduva tööstuse toodete, jäätmete ja jäükide bioloogiliselt lagunev osa ning tööstus- ja olmejäätmete bioloogiliselt lagunevad komponendid.

kaugkütteil elamute soojustehniliseks renoveerimiseks (s.h. pikajalise tasuvusega meetmed) ca 30 mln EEK.

Toodud investeeringute tasuvushinnanguid tuleks vaadelda mitte lõplikena, vaid arvestades nii nende tundlikkust võimalikele algandmete (kütuste hinnad, soojuse tarbimine) muutustele, kui ka riskifaktoreid. Esimesi on teatud ulatuses käsitletud tasuvusarvutuse juures ja välja toodud vastavas tabelis Tabel 21. Riskide arvestamine eeldab tähelepanu pööramist konkreetse projekti õnnestumist ohustavatele faktoreile – turusituatsiooni muutumine, pidevalt muutuv majandusolukord, seadusandlusest tingitud muutused tootmise finantsolukorras, aga ka seadmetest tulenev tehniline riskifaktor.

c. Elektri ja soojuse koostootmine

Elektri ja soojuse koostootmine Kuusalu vallas ei ole lähemas tulevikus majanduslikult tasuv ettevõtmise, kuna perspektiivsed maagaasi tarbimismahud on liiga väikesed ja elektri müügi võimalus Eesti Energia võrku ebasoodne.

d. Mõju keskkonnale

Investeeringute vajadus energiamajandusse keskkonnakaitse tõhustamiseks piirdub peamiselt nõuete täitmisega kütteõlimajanduses. Soovitav oleks investeerida ka keskkonnaseire tõhustamiseks. Vallas ei ole fikseeritud energeetikaga seotud keskkonnakaitseliselt kriitilisi olukordi või piirkondi.

Puudub vajadus energeetiliste heitmete uute puastusseadmete ehitamiseks, v.a need, mis on ette nähtud ehitusnormidega (õlipüürurid jt).

Prognoos 2015. aastani on soodne – heitmed atmosfääri vähenevad, reostusega seotud avariide risk tõenäoliselt väheneb. 100% kaugküttesoojusest toodetakse Kuusalus praegu fossiilkütuste baasil. Puidu ja biokütuste kasutamine mõjutab soodsalt kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamist, kuna nende põletamisel atmosfääri paisatav CO₂ ei mõjuta süsinikü ringkäiku loodus. Nende osatähtsus peab vabariigis suurenema 2/3 võrra aastaks 2010 vörreldes aastaga 1996. Puidu põlemisjäätina ei teki SO₂, mis on happevihmade peamiseks põhjustajaks. Teiseks happevihmade tekijajaks on NO_x, mis tekib kõigi kütuste, kuid eriti kütteõlide põletamisel. Taastuvate energiarendusprogrammide kasutamise laienemine on ökoloogilisest seisukohast eelkõige globaalne ning Eesti riigi probleem, kuivõrd Eesti võtab endale rahvusvahelisi kohustusi nn kasvuhoonegaaside koguse vähendamiseks. Praegu puudub Eestis efektiivne poliitika toetamaks kohalike kütuste kasutamise laiendamist.

2. Järeldused ja soovitused

a. Energiavarustusettevõtete otstarbekast omandivormist

Enamikel juhtudel kuuluvad soojusettevõtted kohalikele omavalitsustele. Sel puhul on omavalitsusel omaniku kohustused (ja õigused) soojusettevõtte arendamiseks, mis realiseeritakse tavalises äriseadustikuga ettenähtud korras. Eduka suunamise ja juhtimise eeldusteks on seejuures nõukogu koosseisu põhjendatud valik ja võimekate täitevjuhtide rakendamine.

Soojusvarustusettevõtete omidisuhete osas on vähemalt lähemas tulevikus otstarbekas säilitada omavalitsuste omanikuseisus. Kui omavalitsusel käib soojusmajanduse rekonstruktsioon üle jõu, võib kaaluda ka soojusettevõtete erastamist. Omandivormierinevus võib kajastuda ka energia hinnas, kuna eraettevõte ei jäta tõenäoliselt võimalikku kasumit välja võtmata.

b. Soovitused omavalitsusele energiapolitiika rakendamiseks munitsipaaltasandil

Soojusmajanduse osas:

- **kaugkütet kui otstarbekat soojusvarustuse vormi Kuusalu vallas tuleks säilitada ja edasi arendada;**
- **vaadeldud variantidest majanduslikult kõige tasuvamaks kaugküttevõrgu täiustamise võimaluseks on:**
  - amortiseerunud masuudikatlamaja asendamiseks Kolgas tuleb lähiaastail paigaldada 1 MW puiduhakke katel, samas on soovitav võimalikult ära kasutada olemasolevate katelde ressurss tipukatlana;
  - soojusvõrgu torusid tuleb vahetada eelisoleeritute vastu majanduslikult põhjendatud järjekorras, alustades suurimate kadudega ja amortiseerunud lõikudest; Torude vahetamiseks tuleb tellida trasside olukorra uuring ja ümberdimensioneerimiseks arvutused.
- **soojusvõrgule uute tarbijate liitumine on üldiselt kasulik soojusvõrgu ettevõttele ja kaugkütte senistele tarbijatele, kuid ei pruugi olla alati kasulik üksikule liidetavale; Esmatähitis on tarbimise suurendamine Kiiu soojusvõrgu piirkonnas, kus tuleks tagasi saada vähemalt kõik praegu soojusvõrguga ühendatud majade tarbijad.**
- **kõik kaugkütte tarbijad tuleks varustada uute soojussõlmedega, ning järgmiseks oluliseks soojussäästu võimaluseks on majasiseste püstikute tasakaalustamine, mis võimaldab ka parandada soojusvarustuse kvaliteeti;**
- **elektri ja soojuse koostootmine ei ole Kuusalu vallas praegu veel aktuaalne peamiselt vajaliku suuremahulise investeeringu fõttu – projekt oleks vähetasuv;**
- **maagaasi tarnetorustiku torustiku väljaehitamine Kolgale ning tarbijatorustiku väljaehitamine Kiiul ja Kuusalus on praegustes tingimustes mittetasuv ettevõtmine juhul, kui ehitust peab finantseerima vald.**

Omavalitsusel tuleks kindlasti soodustada ja võimaluste piires toetada kohalike kütuste kasutamist. Kohalike kütuste kasutamine mõjutab positiivselt tööhõivet maakonnas. Puitkütuse korral on oluline ka keskkonnahoju aspekt, mis võib soodsalt väljenduda ka majanduslikus mõttes - CO₂ emissiooni eest makstava saastetasu säästmise teel.

Kohaliku omavalitsuse võimalused suunata energiapolitiikat soojusvarustuse osas oma piirkonnas peaksid olema suhteliselt head seni, kuni soojusvarustuses on oluline osa ettevõttel, mille kõik aktsiad/osakud kuuluvad omavalitsusele.

Kuna Eestis on omavalitsuse käsituses olevate otseste energiapolitiiliste mõjutusvahendite hulk piiratud, seda eriti majanduslike ja juriidilis-administratiivsete meetmete osas, siis tuleks panna olulist rõhku omavalitsuspiirkonna energiectika arengukava pidevale täiustamisele. Arengukava tuleks värske informatsiooni taustal kriitiliselt läbi vaadata igal aastal. Iga paari aasta tagant oleks vaja sisse viia korrektsoone ja muudatusi lähtudes muutunud olukorrast. Sellisesse protsessi oleks soovitav kaasata spetsialiste ka energiectikavälistelt, kuid energiectikaga seonduvatelt, aladel.

Energiasäästu propageerimine peaks moodustama kohaliku omavalitsuse energiapolitiika lahutamatu osas. Seejuures tuleks pöörata erilist tähelepanu energiasäästule soojusmajanduse kõigis lülideks – soojuse tootmise tootmine, edastamine ja tarbimine.

Soovitused odavate energiasäästu meetmete rakendamiseks:

Energia kokkuhoiu töhustamine. Tavaliselt annab energia kokkuhoid kõige kiiremat majanduslikku efekti. Eeldusteks on siin:

- soojuse tootmise ja tarbimise mõõdetavus;
- õiged hinnad ja tariifid, mis annaks õigeid signaale investeerimisosustega tegemiseks;
- tulemuste monitooring, mis võimaldaks tulemusi hinnata;
- info levitamine mis võimaldaks tutvustada kogemusi.

Esmajärjekorras tuleb kasutada kulutusi mittenõudvaid abinõusid, mis eeldab küll kokkuhoidliku tarbimisharjumuse kujunemist ja ka mõningate tehniliste võimalustele olemasolu.

Järgmisel kohal on odavad, lühikese tasuvusajaga energiasäästumeetmed.

Odavate energiasäästu meetmete rakendamine võimaldab väheste kulutustega säästa, sõltuvalt konkreetse hoone seisundist, 15 - 50% kulutatavast energiast.

c. Soovitused energiasäästu kampaaniaks

Energia (-kulude) kokkuhoiu kriteeriumideks võib pidada

- arvestust tootmise, ülekande ja tarbimise kohta;
- võrdlust eelnevate perioodidega;
- võrdlust teistega.

Võimalikeks abinõudeks energiasäästu kampaania korraldamisel on

- kokkuhoiuvõimaluste teadvustamine ja sellealase info levitamine
- inimeste tarbimisharjumuste mõjutamine
- kulutustele vastavad tariifid
- võimalikult individuaalne arvestus, analüüs ja info levitamine

Energiasäästu kampaania läbiviimist hõlbustab elamuühistute olemasolu.

Kampaania läbiviimiseks võib ühe võimalusena soovitada järgmist skeemi, milline koosneb kolmest etapist: energiapolitiika plaani koostamine, tegevusprogrammi koostamine ja energiasäästuprogrammi rakendamine. Järgnevalt on välja pakutud eelnimetatud kolme etapi raames ülesanded ja tegevused.

- Energiasäästu poliitika plaani koostamine
  - Projekti töögruppi organiseerimine (grupp peab vajaliku suurusega ja samas nii väike kui võimalik)
  - Sihtgruppide valik
    - Sihtgruppide määratlemine
    - Sihtgruppide energiatarbimise kindlakstegemine
    - Sihtgruppide mõjutamisviisiide määratlemine
    - Konsultatsioonid sihtgruppide esindajatega
  - Energiapolitiika plaani koostamine
    - Informatsiooni kogumine sihtgruppide kohta

- Informatsiooni analüüs
- Konsultatsioonid sihtgruppide esindajatega
- Energiasäästu plaani koostamine sihtgruppidele
- Plaanide integreerimine üheks lokaalseks energiasäästu plaaniks
- Tegevusplaani koostamine (1 - 2 aastaks)
  - Tegevuse ajaline plaan
  - Vajalikud finantseerimisallikad ja personal
  - Organisatsiooni kirjeldus
  - Monitooringu ja hindamise meetodi kirjeldus
- Programmi teostamine
  - Tegevusplaani koostamine sihtgruppidele
    - Projekti töögruppi organiseerimine
    - Tegutsemisvaldkonna valik
    - Sihtmärkide määratlemine
    - Vahendite defineerimine
    - Ajalise tegevusplaani koostamine
  - Plaani teostamine

d. Soovitused energeetika arengukava rakendamiseks

Kuusalu valla soojamajanduse arengukavas on antud iseloomustus valla soojusvarustuse olukorrale, toodud esile põhilised probleemid, mis hõlmavad suuremaid tarbijagruppe ja reastatud majandusliku analüüsi tulemusena perspektiivsed meetmed energiasüsteemide ja -kasutuse arenguks tulevikus.

Tegevuskavad saab koostada konkreetsete projektide jaoks vastavalt teadaolevatele projektide teostamise protseduuridele. Olulised momentid on finantseerimisvõimaluste selgitamine, majanduslike tagajärgede hinnang ja laenude puhul tagasimaksu võime.

Koostatud arengukava peaks olema abivahendiks konkreetsete projektide väljavalimisel ja alusmaterjaliks Kuusalu valla soojusvarustuse põhjalikuma majandusanalüüsi teostamisel.

Kasutatud materjalid

EL õigusaktid

Ehitiste energiatõhususe direktiiv (2002/91/EÜ).

Energiatoode ja elektrienergia maksustamise direktiiv (2003/96/EÜ).

Eesti õigusaktid

Alkoholi-, tubaka- ja kütuseakteysiisi seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Seaduseelnõu 450 SE Riigikogus.

Elektrituruseadus. RT I 2003, 25, 153; 2004, 18, 131; 30, 208.

Hädaolukorraks valmisoleku seadus. RT I 2000, 95, 613; ...; 2004, 26, 173.

Kaugkütteseadus. RT I 2003, 25, 154; 2004, 18, 131.

Käibemaksuseadus. RT I 2003, 82, 554; ...; 48, 344.

Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava. RT I 1998, 19, 295.

Maagaasiseadus. RT I 2003, 21, 128; 2004, 18, 131.

Naftasaaduste hoidmissehitiste veekaitsenõuded.. RT I 2001, 47, 262; 99, 628).

Nõuded vedelkütusele. RT L 2003, 71, 1032; 2004, 7, 96; 38, 626.

Omavoliliselt tarbitud soojuse koguse ja selle maksumuse määramise kord. RT L, 2003, 74, 1090.

Saasteainete heitkogused ja kasutatavate seadmete võimsused, millest väiksemate heitkoguste või kasutatavate seadmete võimsuste puhul välisõhu saasteluba ei ole nõutav. RT L 1999, 140, 1978; 2002, 66, 1032.

Saastetasu seadus. RT I 1999, 24, 361; ...; 2004, 53, 371.

Seadmete energiatõhususe seadus. RT I 2003, 78, 525.

Vedelkütuse miinimumvaru seadus. RT I 2001, 36, 202; ...; 2004, 53, 365.

Vedelkütuse seadus. RT I 2003, 21, 127; 2004, 53, 365.

Muud materjalid

Energeetika planeerimine kohalikele omavalitsustele. Esimene väljaanne. PHARE, AEA Technology.

Energeetika planeerimine kohalikele omavalitsustele. Teine väljaanne. PHARE, AEA Technology.

Energiaaudit tööstuses. Juhised. EnPro Inseneribüroo OÜ ja Ramböll. Tellijad: Taani Energiaamet. Eesti Vabariigi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Tallinn. 2003.

Energiasäästu projektid. Tehniline juhend omavalitsustele. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium. Tallinn. 2004.

Kaugküttepiirkondade määramise juhendmaterjal. Soovitus ML1/2004. Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing. Tallinn. 2004.

Keskkonnatasude seadus. Eelnõu projekt. Keskkonnaministeerium. 19.07.2004.

Kuusalu valla arengukava 1998.

Kütuse- ja energiamajanduse pikajaline riiklik arengukava aastani 2015. Eelnõu. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium. 2004.

R. Noorkõiv. Kohaliku omavalitsuse arengukava koostamise soovitused. Siseministeerium. Tallinn – Tartu. 2002.

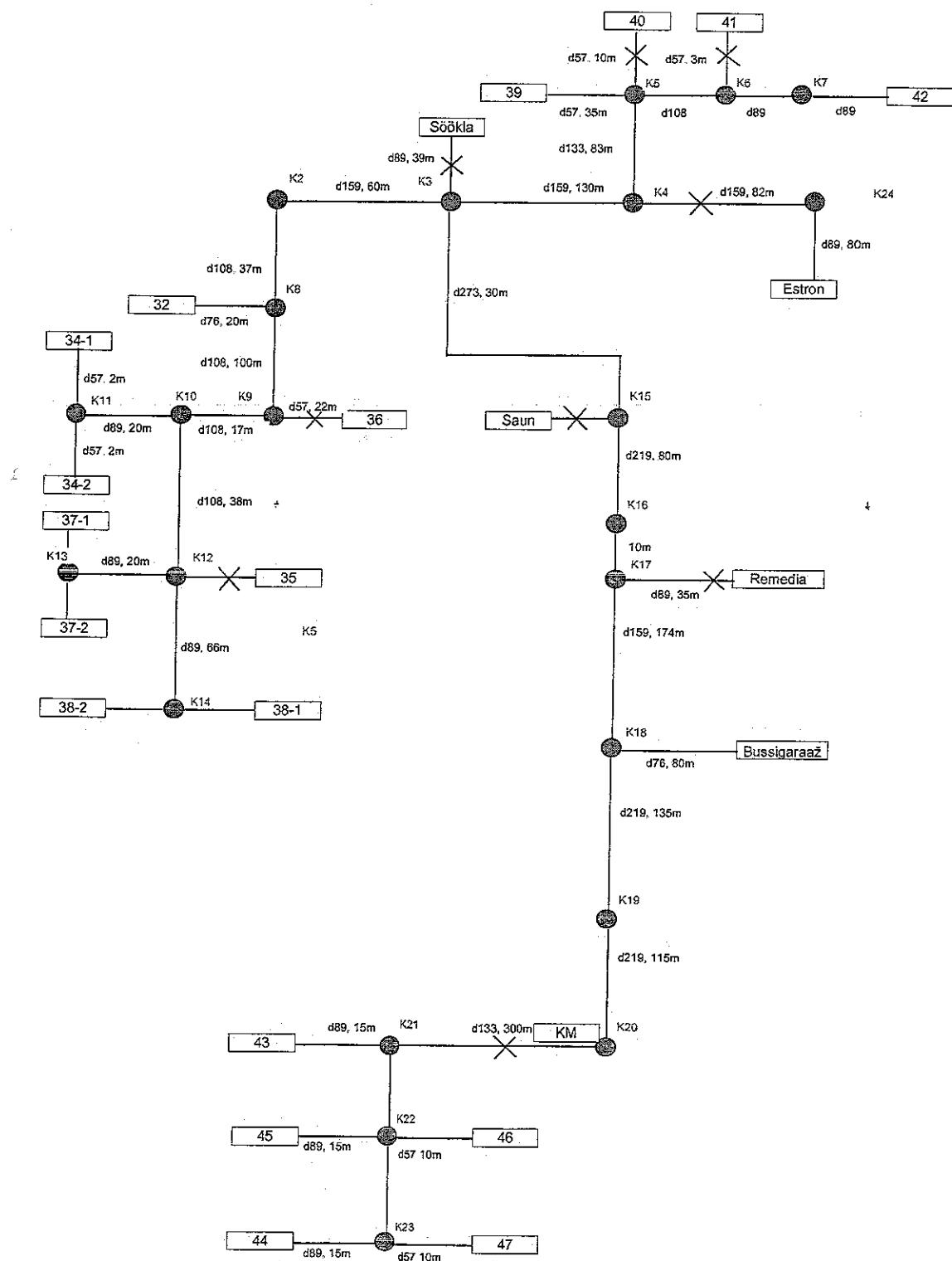
Soojusvarustuse kulude arvestamise ja jaotamise metoodika, lisa majandusministri 11.aug. 1997. a. käskkirjale nr. 86.

Concept for Feasibility Studies. Energy efficiency in Municipalities – Estonia. COWI. 2003-2004.

Financing Energy Efficiency. Application Manual. Energy Charter Secretariat. Brussels.

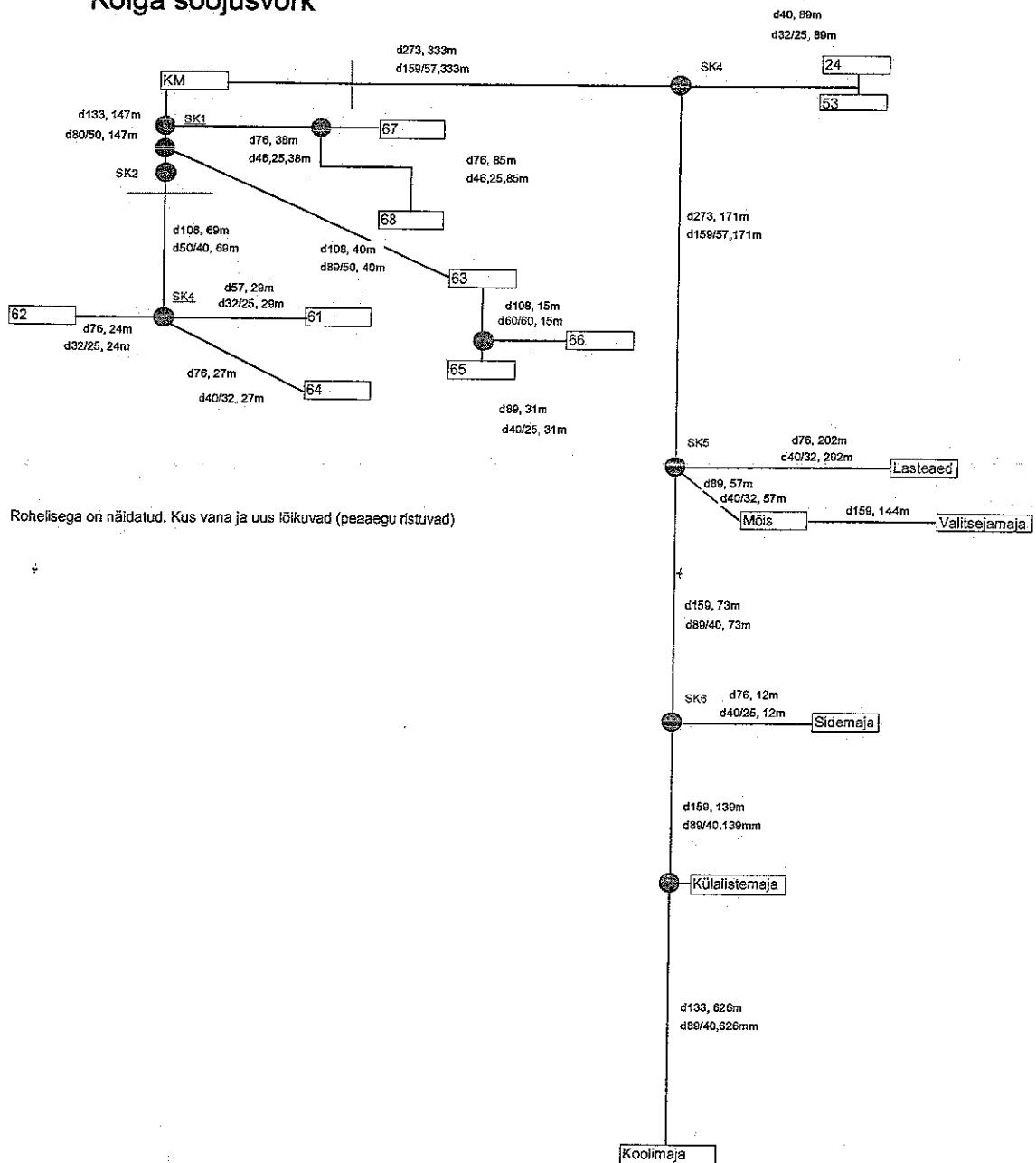
Lisa 1 Kiiu soojusvõrgu skeem

Kiiu soojusvõrk

Lisa 2 Kolga soojusvõrgu skeem

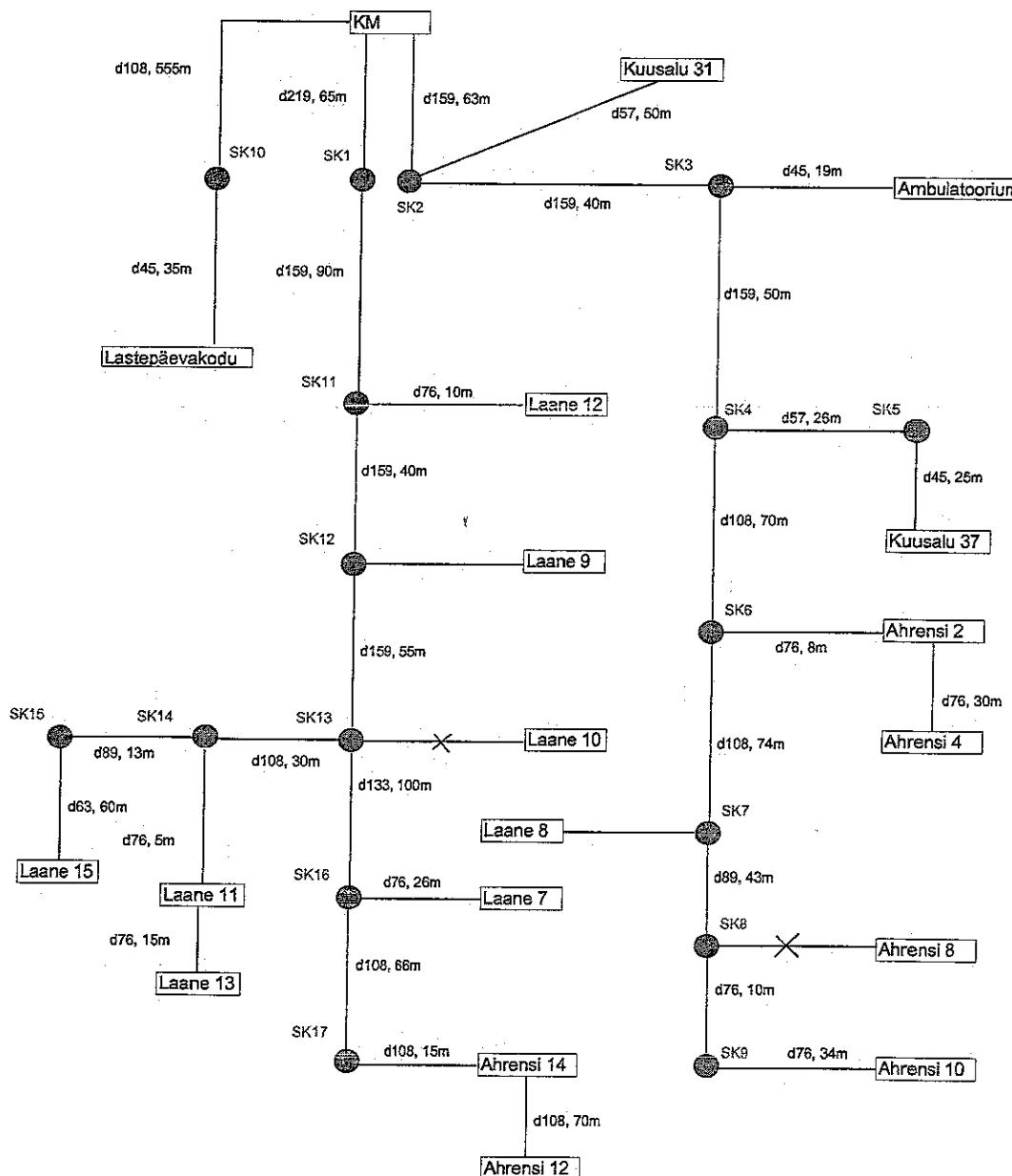
Kolga soojusvõrk

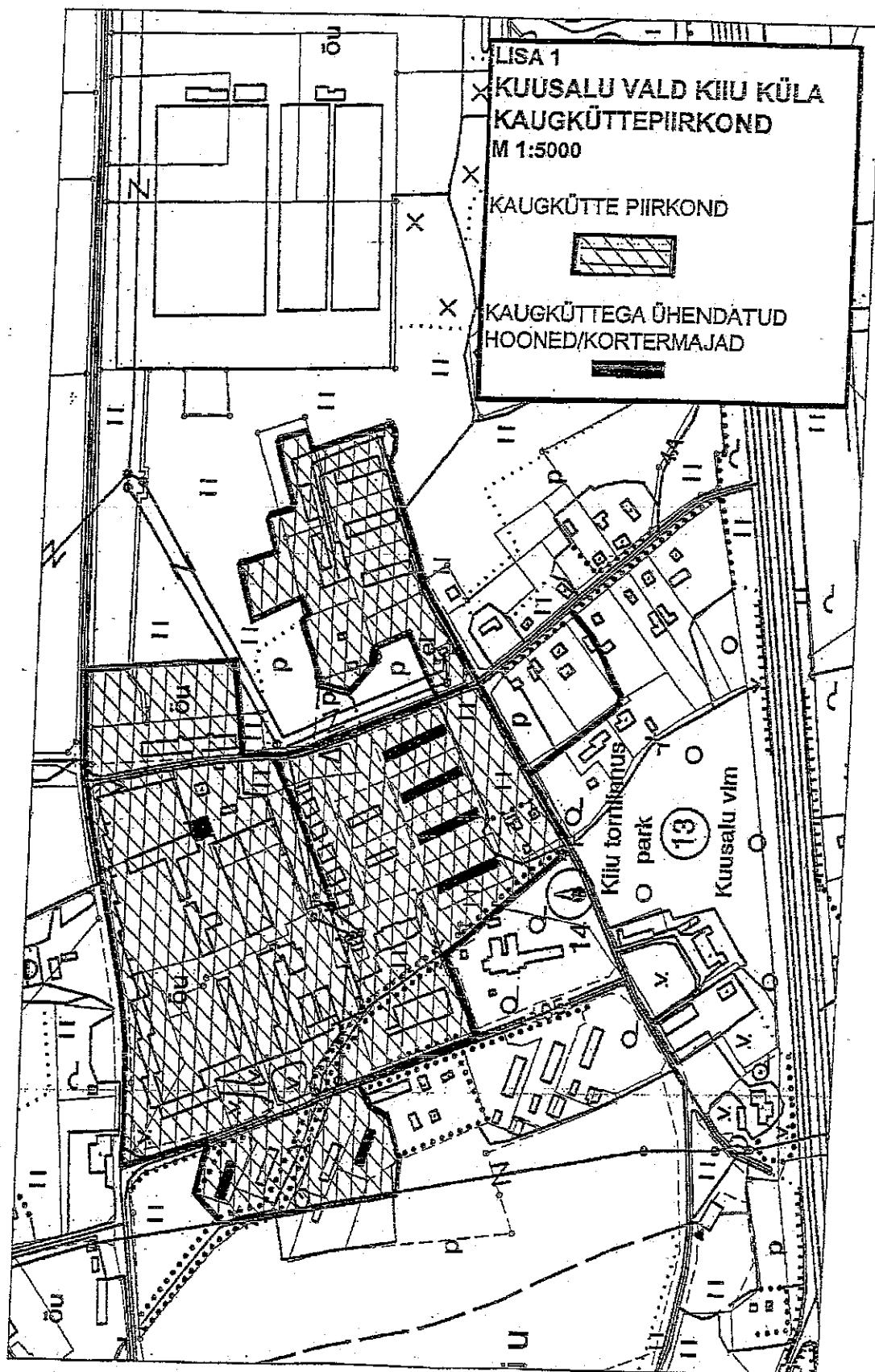
Rohelisega on näidatud, kus vanad ja uus liikuvad (peaaegu ristuvad)

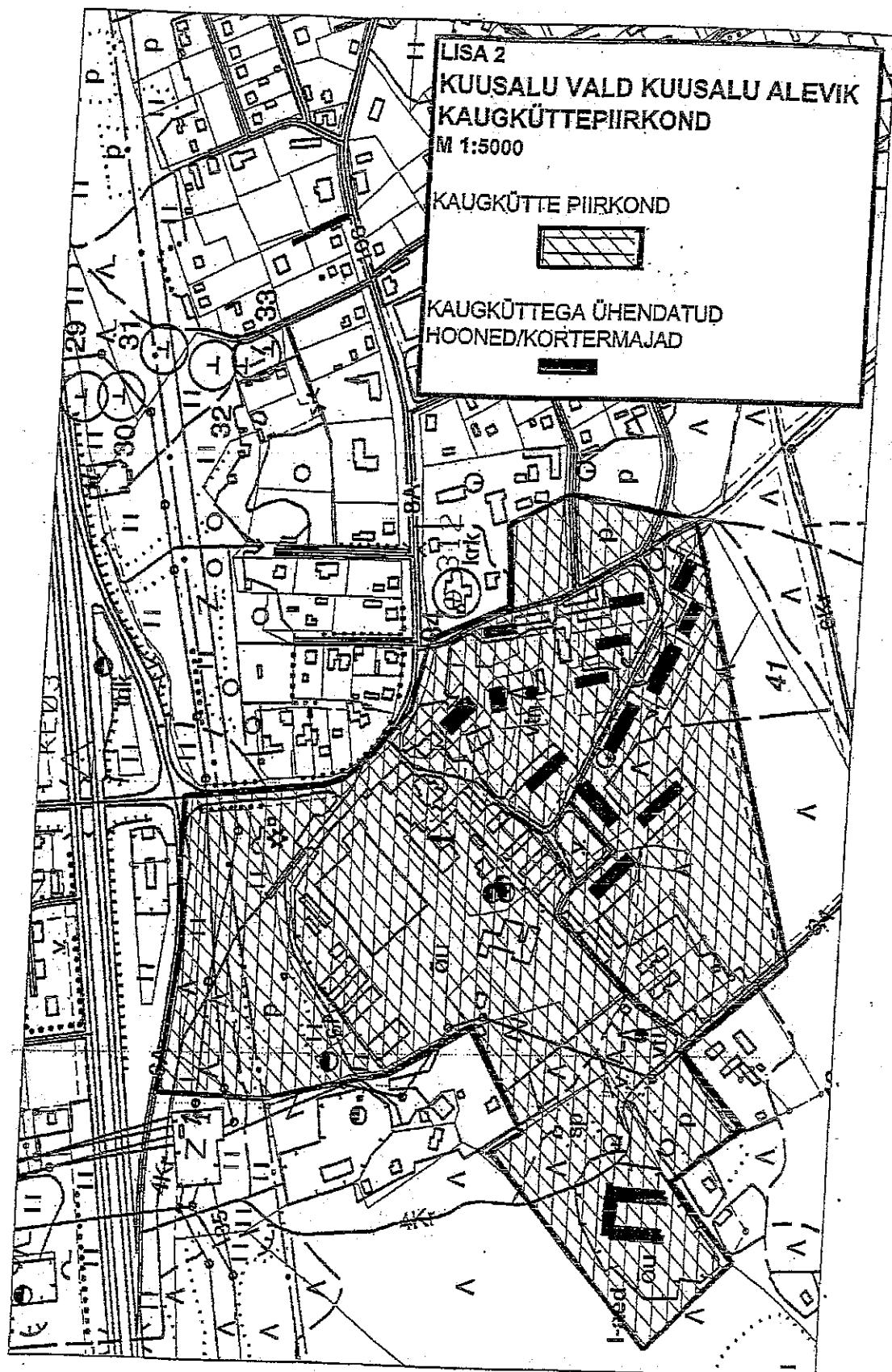
Lisa 3 Kuusalu soojusvõrgu skeem

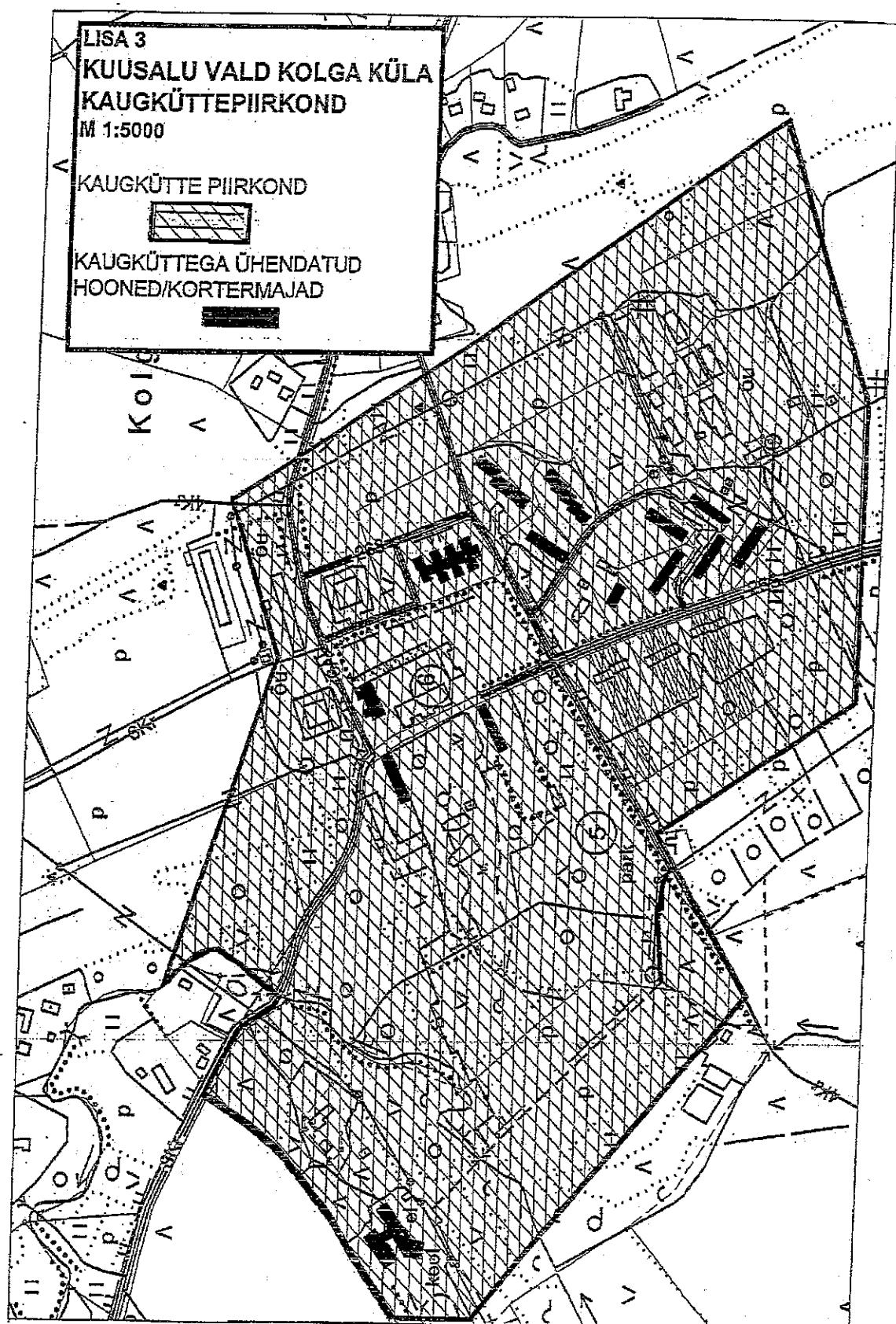
Kuusalu soojusvõrk

Lisa 4 Kaugküttepiirkonnad

Lisa 5 Arvutustabelid

Tootmisnumbrid/kasutegurid		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
	Ühik	Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
		Lokaalkatel	Suvel sooja veeta	Lokaalkatel	Lokaalkatel	Lokaalkatel
Kütus sisse	MWh	1 718	643	1 233	643	827
Soojuse toodang	MWh	1 608	579	1 159	579	579
Soojuse müük	MWh	579	579	522	579	579
Kaitlamaja kasutegur	%	94	90	94	90	70
Võrgukoad	%	64	0	55	0	0
Töhususe parendus	%	N/A	63	28	63	52
		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
Soojuse tootmise kulud-esimene aasta		Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
	Ühik	Lokaalkatel	Suvel sooja veeta	Lokaalkatel	Lokaalkatel	Lokaalkatel
Kütus	EEK	294 225	172 014	211 184	243 764	170 294
Elekter	EEK	10 000	20000	100 000	20000	15000
Vesi	EEK	4 000	4 000	4 000	0	0
Personalikulud	EEK	50 000	0	50 000	0	10000
Muud ekspluatatsioonikulud	EEK	50 000	30000	50 000	20000	20000
Soojuse tootmise kulud kokku	EEK	408 225	226 014	415 184	283 764	215 294
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	705	705	705	705	705
Soojuse müük	MWh	579	579	522	579	579
Tulu soojuse müügist	EEK	408 225	408 225	367 826	408 225	408 225
Tulu enne finantskulused	EEK	0	182 211	-47 358	124 461	192 931
Investeering	EEK	100 000	1 834 000	100 000	234 000	500 000
Finantskulud						
Uue investeeringu finantskulud	EEK	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189
Finantskulud kokku	EEK	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189
Netosissetulek enne maksustamist	EEK	-14 238	-78 909	-61 596	91 145	121 742
Kulude ajaldatud puhasväärtus NPV 15 a (Investeeringu ja soojuse tootmise kulud)	EEK	3 818 080	3 892 518	3 881 457	2 818 497	2 460 880
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat	%		5,46%		53,10%	38,29%
Lihtne tasuvusaeg			10	-2	2	3
Lihtne tasuvusaeg toetusega			1			

Keskonnamöju		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
		Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
	Ühik	Lokaalkatel	Suvel sooja veeta	Lokaalkatel	Lokaalkatel	Lokaalkatel
Emissioonide raahaline väärtus	EEK/aastas	35 766	13 242	25 386	17 402	3 293

Üldised eeldused

Kütuse tüüp	Ühik	Ühik hind	Kütuse lääitus
Maagaas kaugkütte	1000m³	1601 EEK/1000m³	9,35 MWWh/m³s
Maagaas lokaal	1000m³	2500 EEK/1000m³	9,35 MWWh/m³s
Haiupuu	m³/s	0 EEK/m³s	1601 2500
Haiupuu lokaalkallad	m³/s	350 EEK/m³s	1,7 MWWh/m³s
Puiduhake	m³/s	197 EEK/m³s	350
Saepuru	m³/s	94 EEK/m³s	1,70 MWWh/m³s
Põlevkiviöli	t	1900 EEK/t	94
Kerge kütteid	t	4509 EEK/t	10,98 MWWh/t
			4509
Kehitiva kütusehindla kasv	aasta	3	5
Maagaas kaugkütte	%	0	0
Maagaas lokaal	%	0	0
Haiupuu	%	0	0
Haiupuu lokaalkallad	%	0	0
Puiduhake	%	1	1
Saepuru	%	1	1
Põlevkiviöli	%	0	0
Kerge kütteid	%	0	0
Lõplikud kütuse hind nad		3	5
Maagaas kaugkütte	1000m³	1601	1601
Maagaas lokaal	1000m³	2 500	2 500
Haiupuu	EEK/m³s	0	0
Haiupuu lokaalkallad	EEK/m³s	350	350
Puiduhake	EEK/m³s	199	203
Saepuru	EEK/m³s	95	96
Põlevkiviöli	EEK/tlon	1 900	1 900
Kerge kütteid	EEK/tlon	4 509	4 509
		4 509	4 509
Soojuse hind	EEK/MWh	705	705
Soojuse hind reaaine kasv	%	0	0
Lõplik soojuse hind	EEK/MWh	705	705
Finantsseelised			
Tegelik investimüür	7%		
Laenutingimused	Period	10	Rate 10%

Baasjoone alternatiiv

Otemasolev gaasitakel olemasolevas kattamatast

	Aasta	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kütuse tarbimine																
Maagaas	1000m ³ /s	183,7759191	183,7759191	183,7759192	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	183,775919	
Halupuu	m ³ /s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	m ³ /s															
Saepuru	m ³ /s															
Põlevkiviöli	ton															
Kütuse maksumus																
Maagaas	EEK	2 679 778	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	
Halupuu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põlevkiviöli	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kütuseksüdöt kõtku	EEK	2 679 778	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	294 225	
Elakter	EEK	91 079	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Vesi	EEK	36 432	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	
Personalkulu	EEK	455 396	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	
Muid ekspluatatsioonikuluud	EEK	455 396	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	
Kokku soojuse tootmise kuluud	EEK	3 718 060	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	
Soojuse müük	MWh	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	
Sisestulek soojuse müügist	EEK	3 718 080	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	
Tulu enne finantskulusid	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Investeering	EEK	100 000														
Finantskuluud																
Uue investeeringu finantsseerimine	EEK	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	
Finantskuluud kokku	EEK	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	
Nelotissestek enne maksutamist	EEK	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	-14 238	
Soojuse hind	EEK/MWh	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	729,6424814	
Soojuse tootmise kuluuso NPV	EEK %	3 818 080	#NUM!													
IRR																

Alternatiiv 1:

Uued lokalisated gaasikallad + gaas tarbijatorustiku väljaehitamine

	Aasta	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kütuse tarbimine																
Maagaas	1000m ³ /s	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	
Halupuu	m ³ /s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	m ³ /s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saepuru	m ³ /s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põlevkiviöli	ton															
Kütuse maksumus																
Maagaas	EEK	1 566 691	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	
Halupuu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põlevkiviöli	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Kütusekulud kokku	EEK	1 560 691	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014	172 014
Elekter vest	EEK	182 156	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Personalkulu	EEK	36 432	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Muid etspalatalisioonikulud	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütuse soojuse tootmise kulud	EEK	273 237	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Soojuse müük	MWh	2 058 518	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014	226 014
Sisestulek soojuse müügist	EEK	3 718 080	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225
Tulu enne finantskulud	EEK	1 059 562	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211	182 211
Investeering	EEK	1 834 000											
Finantskulud	EEK	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120
Uue investeeringu finantsseerimine	EEK	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120	261 120
Finantskulud kokku	EEK	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909	-78 909
Natosisetulek enne maksustamist	EEK	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824	841 337 824
Soojuse hind	EEK	3 692 518											
Soojuse tootmise kuluse NPV	IRR	%	5,5%										
Numbrid koot investeeringutega	EEK	1 834 000											
Investeering	EEK	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475
Finantskulud	EEK	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475	298 475
Uue investeeringu finantsseerimine	EEK	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264
Finantskulud kokku	EEK	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738	905 653 738
Natosisetulek enne maksustamist	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Soojuse hind	EEK	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264
Muid mille projekti juurde kuuluvad kulud	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neto kassavood tennete maksustamini	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maksustamine	EEK	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264
Neto kassavood	EEK	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264	-116 264
Aktumulatuud kassavood aasta lõp	EEK	-116 264	-232 528	-348 792	-465 056	-581 320	-697 584	-813 848	-930 113	-1 046 377	-1 162 641	-980 430	-98 219
Soojuse tootniskulude NPV	IRR	%	5,5%										

Alternatiiv 2, kauagküle maagaasi, suvel ilmna soojaja veeta

	Asja	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kütuse tarbimine		131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084	131 907 3084
Maagatas	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupiu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlekivikülli	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütuse maksumus	EEK	1 923 442	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184	211 184
Elekter	EEK	910 794	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	211 184
Vesi	EEK	36 432	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	211 184

		Alternative 4 lootakalatad • halupuu																
		Aasta	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kütuse tarbijamine				0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Maagass	1000m ³		487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	
Halupuu	m ³ s																	0
Puiduhake	m ³ s																	487
Saepuru	m ³ s			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kerge kütteöli	ton			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlevkiviöli	ton																	0
Kütuse maksumustus																		0
Maagass	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu	EEK	1 551 024	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlevkiviöli	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütusekulud kokku	EEK	1 551 024	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	170 294	
Elekter	EEK	136 619	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	
Vesi	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personalikulud	EEK	91 079	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Muid etspatalatsioonikulud	EEK	182 158	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Kokku sooduse tootmise kulud	EEK	1 960 980	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	
Sooduse müük	MWh	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579	579
Sissekulud sooduse müügisi	EEK	3 718 080	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	408 225	
Tuli enna finantskuludid	EEK	1 757 200	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	
Investeering	EEK	500 000																
Finantskulud	EEK		71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	
Ule investeeringu finantseerimine	EEK		71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	71 189	
Finantskulud kokku	EEK		121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	121 742	
Nootsustutele enne maksustamist	EEK		494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	494 7890656	
Sooduse hind	EEK	2 460 880	38,3%															
Sooduse tootmisega küluse NPV	EEK																	
IRR																		

Laenu finantslpingimused

Periood 10

7%

Intressimääär

Alternatiiv	Baasispoon	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4
Kattlad ja lisaseadmed	0	234000	0	234000	500000
Torustik ja paigaldus	1600000				
Korsten					
Tsüklon					
Elektri install. materjalid ja ühendamine					
Kaugkütle renov. Vana kattamaja juurde	0	0			
Kattamaja	100 000	0	100000		
Projekt					
Soojussõlmed					
Kogu investeering enne toetust	100000	1834000	100000	234000	500000
Finantskulud	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189
Investeeringutoetus	0	0	0	0	0
Kogu investeering peale toetust	100 000	1 834 000	100 000	234 000	500 000
Finantskulud	14 238	261 120	14 238	33 316	71 189

100 000 1 834 000 100 000 234 000 500 000

NPV ilma inv. töötusega	2 018 497											
NPV inv. töötusega	2 818 497											
Alternatiiv 3:		Sissetulek enne finantskulud										
Investeering	-234 000	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	
IRR ilma töötusega	53,1%											
Alternatiiv 3:		Sissetulek enne finantskulud										
Investeering	-234 000	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	124 461	
Toetus 0 EEK												
IRR töötusega	53,1%											
Lokaliseeritud halvus katal												
Alternatiiv 4:		Scouse tootmine kultud										
Investeering	500 000	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	215 294	
NPV ilma inv. töötusega	2 460 860											
NPV inv. töötusega	2 460 880											
Alternatiiv 4:		Sissetulek enne finantskulud										
Investeering	-500 000	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	
IRR ilma töötusega	38,3%											
Alternatiiv 4:		Sissetulek enne finantskulud										
Investeering	-500 000	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	192 931	
Toetus 0 EEK												
IRR töötusega	38,3%											

Emissioonifaktorid	CO ₂ kg/GJ	SO ₂ g/GJ	Nox g/GJ	Osakesed g/GJ
Kerge kütteöli	63,1	150	100	100
Maagaas	56,2	0	60	0
Puit	0	10	100	500
Coal	94,7	510	200	3000
Põlevkiviöli	77,4	382	150	100

Kasutatud kütus

Baasjoon	6 186 GJ
Alternatiiv 1	2 316 GJ
Alternatiiv 2	4 440 GJ
Alternatiiv 3	2 316 GJ
Alternatiiv 4	2 978 GJ

Emissions	CO ₂ t/a	SO2 kg/a	Nox kg/a	Osakesed kg/a	Kokku
Baasjoon	347,6474	0	371,1538	0	
Alternatiiv 1	130,1592	0	138,96	0	
Alternatiiv 2	249,5228	0	266,4	0	
Alternatiiv 3	146,1396	347,4	231,6	231,6	
Alternatiiv 4	0	29,77714	297,7714	1488,857	
Rahaline vääritus EEKit	98	5600	3500	1400	EEKit
Baasjoon	34 069	0	1 299	0	35 368
Alternatiiv 1	12 756	0	486	0	13 242
Alternatiiv 2	24 454	0	932	0	25 386
Alternatiiv 3	14 322	1 945	811	324	17 402
Alternatiiv 4	0	167	1 042	2 084	3 293

Tootmine/ kasutegurid		Baasvariant	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
	Ühik	PKÖ	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	KKÖ	Hake+KKÖ
			1.0MW+0.8MW	Uus põleti		Lokaalne katel	Lokaalne katel	Kaugküte
Kütuse tarbimine	MWh	5 748	4 757	5 375	4 599	4 730	3 679	4 757
Soojuse tootmine	MWh	4 139	4 139	4 139	4 139	3 311	3 311	4 139
Soojuse müük	MWh	3311	3 311	3 311	3 311	3 311	3311	3 311
Katlamaja kasutegur	%	72	87	77	90	70	90	87
Soojusvõrgu kaod	%	20	20	20	20	0	0	20
Energiatõhususe parendus	%	N/A		17	6	20	18	36
Kütus hake								
		Baasvariant	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
Soojuse tootmise kulud-1. Aasta	Ühik	PKÖ	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	KKÖ	Hake+KKÖ
			1.0MW+0.8MW	Uus põleti		Lokaalne katel	Lokaalne katel	Kaugküte
Kütus	EEK	1 003 833	558 747	938 649	787 420	973 824	1 393 959	655 924
Elekter	EEK	138 217	138 217	138 217	138 217	100 000	100000	138 217
Vesi	EEK		0	0	0	0	0	0
Personalikulu	EEK	512 078	512 078	512 078	200 000	100 000	0	460 000
Muud ekspl. Kulud	EEK	40 700	40 700	40 700	40 700	20 000	20000	30 000
Soojuse tootmisse kulud kokku	EEK	1 694 828	1 249 742	1 629 644	1 166 337	1 193 824	1 513 959	1 284 141
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	512	512	512	512	512	512	512
Soojuse müük	MWh	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Tulu soojuse müügist	EEK	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828
Tulu enne finantskulused	EEK	0	445 086	65 184	528 491	501 004	180 869	410 687
Investeering	EEK	400 000	4 200 000	750 000	12 200 000	3 000 000	1 800 000	4 700 000
Finantskulud:								
Uue investeeringu finantskulud	EEK	56 951	597 986	106 783	1 737 006	427 133	256 280	669 174
Finantskulud kokku	EEK	56 951	597 986	106 783	1 737 006	427 133	256 280	669 174
Netotulu enne maksustamist	EEK	-56 951	-152 899	-41 599	-1 208 515	73 872	-75 410	-258 488
Kulude ajalddatud puhasvärtus NPV 1 (investeering ja soojuse tootmise kulud)	EEK	15 836 346	15 842 070	15 592 656	22 822 897	13 873 242	15 589 007	16 655 377
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat (investeering - sissetulek aastas)	%	#NUM!	5,4%	3,5%	-4,96%	14,51%	5,63%	3,6%
Numbrid koos investeeringutoetusega								
NPV 15 a		15 836 346	14 277 410	15 592 656	21 258 237			0
IRR 15 a	%	#NUM!	13,7%	3,5%	-3,47%			9,9%
Lihtne tasuvusaeg			9	12	23	6	10	11
Lihtne tasuvusaeg toetusega			6	-12	20			8

Keskonnarnöju		Baasvariant	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4	Alternatiiv 5	Alternatiiv 6
	Ühik	PKÖ	Hake+PKÖ	PKÖ	Maagaas	Halupuu	KKÖ	Hake+KKÖ
			1.0MW+0.8MW	Uus põleti		Lokaalne katel	Lokaalne katel	Kaugküte
Emissioonide raahaline väärthus	EEK/year	214.996	34 840	201 035	131 367	18 833	99 513	30 733

Üldised eeldused

Kütusesed	Ülik	Üliku hind $\text{EEK}/1000\text{m}^3$	Kütusesed	Üliku hind $\text{EEK}/1000\text{m}^3$	Kütusesed
Märgasas	1000 m^3	1601	Maagias	9.35	MVWhind
Halupuu	m^3/s	0	Halupuu	1.7	$\text{MVWh/m}^3/\text{s}$
Halupuu lohkakallad	m^3/s	350	Puiduhake	1.70	$\text{MVWh/m}^3/\text{s}$
Puiduhake	m^3/s	187	Saepru	1.70	$\text{MVWh/m}^3/\text{s}$
Saepru	m^3/s	94	Põlevkiviöli	10.88	$\text{MVWh/m}^3/\text{s}$
Põlevkiviöli	m^3/s	94	Kerge kütteöli	11.19	$\text{MVWh/m}^3/\text{s}$
Kerge kütteöli	t	1960		4509	

Kohlika liituselihinna kasv

Aasta		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Mürgasas	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu lohkakallad	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	%	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Saepru	%	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Põlevkiviöli	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kerge kütteöli	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lõpikuid kütose hinnad														
Märgasas	ton	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601
Halupuu	EEK/ m^3/s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu lohkakallad	EEK/ m^3/s	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350
Puiduhake	EEK/ m^3/s	189	191	193	195	197	199	200	202	205	207	209	211	213
Saepru	EEK/ m^3/s	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107
Põlevkiviöli	EEK/t	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900
Kerge kütteöli	EEK/t	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509

Soojuse hind	EEK/MWh	512	Soojuse hind	EEK/MWh	512	Soojuse hind	EEK/MWh	512	Soojuse hind	EEK/MWh	512	Soojuse hind	EEK/MWh	512
Lõpik soojuse hind	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ehitiseidised	7%	Period	10	Rata	10%									

Bääsjoon

PKÖ katlad olemasolevas tilamajajas

Kütuse tarbijad	Aasta	Np.v.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Märgasas	1000 m^3		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu	m^3/s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	m^3/s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepru	m^3/s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlevkiviöli	m^3/s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütusekatuid	t		528	528	528	528	528	528	528	528	528	528	528	528	528	528	528
Märgasas	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Halupuu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlevkiviöli	EEK	9 142 823	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833
Kütusekatuid torku	EEK	9 142 823	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833	1 003 833
Eileter	EEK	1 258 899	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217

Nelisössutulek enne maksustamist	EEK	16 197	11 440	6 636	1 783	-3 117	-8 087	-13 067	-18 116	-23 216	-28 367	395 321	390 066	384 759	379 399	373 986
Soojuse hind	EEK	501,986134	508,422772	509,873763	511,339268	512,819460	514,3144313	515,8213522	517,3493724	518,8896427	520,44153157	502,4619281	394,0560702	395,6715816	397,2804212	398,9254492
Muid mitte projekt tulude kuulavad kulud		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Neto kasavvoog (enne maksustamist)	EER	16 197	11 440	6 636	1 783	-3 117	-8 087	-13 067	-18 116	-23 216	-28 367	395 321	390 066	384 759	379 399	373 986
Maksustamine	EER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Neto kasavvoog	EER	16 197	11 440	6 636	1 783	-3 117	-8 087	-13 067	-18 116	-23 216	-28 367	395 321	390 066	384 759	379 399	373 986
Aitumulestetundu kasavvoog aasta lõpus	EER	16 197	27 637	34 273	36 056	32 939	24 871	11 805	-6 371	-29 527	-57 893	395 321	390 066	384 759	379 399	373 986
Soojuse töötuskulude NPV	EER	%	14 277 410	13,7%												
IRR																

Alternatiiv 2

Uus PKD projekti

	Aasta	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kütuse tarbimine																	
Magasas																	
Hülpupu																	
Püüklate																	
Spaunu																	
Stapunu																	
Püükivõlli																	
Kütusekuulud																	
Magasas																	
Hülpupu																	
Püüklate																	
Spaunu																	
Stapunu																	
Püükivõlli																	
Kütusekuulud kokku																	
Elekter																	
Personalikulud																	
Muid eksploatatsioonikulud																	
Kokku soojuse töötuse kuluud																	
Soojuse töötuse näidist																	
Tulu eest finantskulud																	
Investeering																	
Finantskulud																	
Uue investeeringu finantsseerimine																	
Finantskulud Kokku																	
Nelisössutulek enne maksustamist																	
Soojuse hind																	
Soojuse töötuse kuluude NPV																	
IRR																	

Alternatiiv 3

Uued gaasikulad + magasasi varustus

Kütuse tarbiminn	Ansi	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Magasas																
Hülpupu																
Püüklate																

Saepuru	Põlevkiviõli	m³	t	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütusekulud														
Mangas	EEK	7 171 753		787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420
Haujuu	EEK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhäike	EEK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepuru	EEK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlevkiviõli	EKK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütusekulud kokku	EKK	7 171 753		787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420	787 420
Elake	EKK	1 289 869		138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217	138 217
Vesi	EKK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personalkulud	EKK	1 821 503		200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Muid ettevõtlustatud kulud	EKK	370 692		40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700	40 700
Kokku soojuse tootmine kund	EKK	10 622 897		1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337
Soojuse mürk	MWh			3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Sisestelik soojuse mürdist	EKK	15 436 346		1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828
Tulev enne finantskuludi	EKK	4 813 450		528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491
Investeering	EKK	12 200 000												
Finantskulud														
Uue investeeringu finantssemine	EKK			1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006
Finantskulud kokku	EKK			1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006	1 737 006
Nettostesselekti emne maksustamist	EKK			-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515	-1 208 515
Soojuse hind														
Soojuse tootmise kultude NPV	EKK	22 822 897												
IRR	%	-5,0%												
Numbirida koos investeeringutega														
Investeering	EKK	10 635 340												
Finantskulud														
Uue investeeringu finantssemine	EKK			1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853
Finantskulud kokku	EKK			1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853	1 730 853
Nettostesselekti emne maksustamist	EKK			-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362
Soojuse hind														
Muid mitte projekti hinde kultude kulud														
Neto kassavoog (enne maksustamist)	EKK			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maksustamise	EKK	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neto kassavoog	EKK			-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362
Aktuaalne kumput (kassavoog aasta lõpus)	EKK			-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362	-1 202 362
Soojuse tootmiskulude NPV	EKK	21 258 237		-3,5%										
IRR	%													
Alternatiiv 4														
Haujuu loetakallad														
Kütuse tarbijamine		Asja	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Mangas		1000m³		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Haujuu		m³s		2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782	2782
Puiduhäike		m³s												
Kütusekulud		t		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mangas	EKK	0		973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824
Haujuu	EKK	8 689 501		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhäike	EKK	0		973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824	973 824

Soojuise tootmisjätkude NPV IRR	EEK %	15 941 926 14%
Numbri koos Investeeringulguga	EEK	5 040 000
Investeering	EEK	
Finantskujud	EEK	
Uue investeeringu finantseerimine	EEK	
Finantskujud kokku	EEK	820 237
Netostötsitulek enne maksustamist	EEK	-456 492
Soojuise hind	EEK	585,717/101
Muid mille projekti jaoks kulutatud kuluud	EEK	0
Neto kassavõrg (enne maksustamist)	EEK	-456 492
Maksustamine	EEK	0
Reti kassavõrg	EEK	-456 492
Akumulerunud kassavõrg aasta lõpus	EEK	-456 492
Soojuise tootmisjätkude NPV IRR	EEK %	15 941 926 1,0%

Alternatiiv 2	Maagaas, kaugtütte, suvel sooda veeta														
	Aasta NPV														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kütuse tarbijamine															
Maagaas	1000m ³	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	524,2830785	
Halupuu	m ³ s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	m ³ s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saepuru	m ³ s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põlevkiviöli	t	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kütusekujud															
Maagaas	EEK	7 644 975	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	
Halupuu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põlevkiviöli	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kütusekujud kõikku	EEK	7 644 975	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	839 377	
Elektro	EEK	1 280 172	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	140 556	
Vesi	EEK	3 610	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	
Personalikujud	EEK	2 409 025	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	264 496	
Muid eksploatatsioonikujud	EEK	2 444 509	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	268 394	
Kohha sooluise tootmisjätkud	EEK	13 813 292	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	
Soojuise müük	MWh	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	3 363	
Sissejulek sooluise müügist	EEK	13 639 285	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	1 519 479	
Tulu enne finantskujusid	EEK	25 993	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	
Investeering	EEK	100 000													
Finantskujud															
Uue investeeringu finantseerimine	EEK		14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	
Finantskujud kokku	EEK		14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	14 238	
Netostötsitulek enne maksustamist	EEK	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	-11 384	
Soojuise hind	EEK/MWh	456,5651533	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	456,4754446	
Soojuise tootmisjätkude NPV IRR	EEK %	13 913 292 -9%													

Alternatiiv 2

Kerga kütteööd, lokalkallad

Energiajakaava

Kuusaltu

Tasuvus

Soojuse lootmiskulud

Muid ekspluatatsioonikulud	EEK	182 158	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Kokku soojuse tootmise kulud	EEK	11 229 522	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941
Soojuse müük	MWh	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444	3 444
Sisseedek soojuse müügist	EEK	14 214 881	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718
Tulu annete finantskuludid	EEK	2 895 553	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776
Investeering	EEK	3 000 000													
Finantskulud															
Uus investeeringu finantsseerimine	EEK	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133
Finantskulud kokku	EEK	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133	427 133
Netosissetulek enne makustamist	EEK	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356	-99 356
Soojuse hind		482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722	482,0190722
Soojuse tootmise kultode NPV	EEK	14 229 522	%	6,9%											
IRR															

Laenu finantstingimused
 Periood 10
 Intressimääär 7%

Alternatiiv	Baasjoon	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4
Katlad ja lisaseadmed	0	1440000	0	1800000	3000000
Torustik ja paigaldus		3600000			
Korsien					
Tsükion					
Elektri install. materjalid ja ühendamine					
Kaugkütle renoveerimine	0	0			
Katlamaja	100 000	0	100000		
Projekt					
Soojussõlmed					
Kogu investeering enne toetust	100000	5040000	100000	1800000	3000000
Finantskulud	14 238	717 583	14 238	256 280	427 133
Investeeringutoetus	0	0	0	0	0
Kogu investeering peale toetust	100 000	5 040 000	1 800 000	3 000 000	
Finantskulud	14 238	717 583	256 280	427 133	
	100 000	5 040 000	100 000	1 800 000	3 000 000

Energiaikava

Kuuselai

Tasuvus
NPV -IRR

Reaalne intressimäär

		7%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Baasjoon	Investeering	Soojuse lootimise kulud															
	100 000	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	1 560 718	
NPV ilma toetusega	14 314 881																

		Investeering	Sissetulek enne finantskuluisid														
Baasjoon	-100 000	#NUM!	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
IRR ilma toetusega																	
baasjoon 0% toetusega	-50 000	#NUM!	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
IRR 0% toetusega																	

		Investeering	Soojuse lootimise kulud														
NPV ilma inv. toetusega	5 040 000	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	1 196 973	
NPV inv-toetusega	15 941 926																

		Investeering	Sissetulek enne finantskuluisid														
IRR ilma toetusega	-5 040 000	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	
Alternatiiv 1	1,0%																
Toetus 0 EFK	-5 040 000	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	363 745	
IRR 0% toetusega	1,0%																

		Investeering	Soojuse lootimise kulud														
NPV ilma inv. toetusega	13 913 292	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	1 516 625	
NPV inv-toetusega	13 913 292																

		Investeering	Sissetulek enne finantskuluisid														
IRR ilma toetusega	-100 000	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	
Alternatiiv 2	-9,1%																
Toetus 0 EFK	-100 000	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	
IRR 0% toetusega	-9,1%																

		Investeering	Soojuse lootimise kulud														
NPV ilma inv. toetusega	1 800 000	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	1 569 953	
NPV inv-toetusega	16 098 996																

Alternatiiv 3		Investeering		Sissetulek enne finantskuludid							
IRR ilma toetusega	#DIV/0!	-1 800 000	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235
Alternatiiv 2	Investeering	Sissetulek enne finantskuludid									
Toetus 0 EEK	#DIV/0!	-1 800 000	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235	-9 235
IRR 0% toetusega											

Alternatiiv 4		Investeering		Soojuse toolmise kulud							
NPV ilma inv. toetusega	NPV inv-toetusega	3 000 000	14 229 522	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941	1 232 941

Alternatiiv 4		Investeering		Sissetulek enne finantskuludid							
IRR ilma toetusega	IRR 6,9%	3 000 000	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776
Alternatiiv 4	Investeering	Sissetulek enne finantskuludid									
Toetus 0 EEK	#DIV/0!	-3 000 000	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776	327 776
IRR 0% toetusega											

Emissioonifaktorid	CO ₂ kg/GJ	SO ₂ g/GJ	Nox g/GJ	Osakesed g/GJ
Kerge kütteõli	63,1	150	100	100
Maagaas	56,2	0	60	0
Küttepuu	0	10	100	500
Kivisüsi	94,7	510	200	3000
Põlevkiviõli	77,4	382	150	100

Kasutatud kütus

Baasjoon, 100% maagaas	18 574 GJ
Alternatiiv 1, 100% maagaas	13 776 GJ
Alternatiiv 2, maagaas,suvel sooja veeta	17 647 GJ
Alternatiiv 3, kerge kütteõli, lokaalkallad	13 776 GJ
Alternatiiv 4, halupuu, lokaalkallad	17 712 GJ

Emissioonid	CO ₂ t/a	SO ₂ kg/a	Nox kg/a	Osakesed kg/a	Kokku
Baasjoon, 100% maagaas	1043,88	0	1114,463	0	
Alternatiiv 1, 100% maagaas	774	0	827	0	
Alternatiiv 2, maagaas,suvel sooja veeta	992	0	1 059	0	
Alternatiiv 3, kerge kütteõli, lokaalkallad	869	2 066	1 378	1 378	
Alternatiiv 4, halupuu, lokaalkallad	0	177	1 771	8 856	
Rahaline vääritus EEK/t	98	5600	3500	1400	EEKlaastas
Baasjoon, 100% maagaas	102 300	0	3 901	0	106 201
Alternatiiv 1, 100% maagaas	75 873	0	2 893	0	78 766
Alternatiiv 2, maagaas,suvel sooja veeta	97 195	0	3 706	0	100 901
Alternatiiv 3, kerge kütteõli, lokaalkallad	85 188	11 572	4 822	1 929	103 510
Alternatiiv 4, halupuu, lokaalkallad	0	992	6 199	12 398	19 589

Emissioonifaktorid	CO ₂ kg/GJ	SO ₂ g/GJ	Nox g/GJ	Osakesed g/GJ
Kerge kütteõli	63,1	150	100	100
Maagaas	56,2	0	60	0
Küttepuu	0	10	100	500
Kivisüsi	94,7	510	200	3000
Põlevkiviõli	77,4	382	150	100

Kasutatud kütus

Emissioonid	CO ₂ kg/a	SO ₂ g/a	Nox g/a	Osakesed g/a
Baasjoon	20 694 GJ			
Alternatiiv 1 1, 10%PKÖ, 90% puiduhake	17 126 GJ			
Alternatiiv 2 , 100% PKÖ, uuspõleti	19 350 GJ			
Alternatiiv 3, 100% maagaas	16 555 GJ			
Alternatiiv 4, 100% halupuu	17 028 GJ			
Alternatiiv 5, 100% KKÖ,lokaalkattlad	13 244 GJ			
Alternatiiv 6,10% KKÖ,90% puiduhake	11 920 GJ			
Baasjoon	1601,696	7905,013	3104,063	2069,375
Alternatiiv 1 1, 10%PKÖ, 90% puiduhake	132,5542	808,3407	1798,216	7877,897
Alternatiiv 2 , 100% PKÖ, uuspõleti	1 498	7 392	2 903	1 935
Alternatiiv 3, 100% maagaas	1 281	0	993	1 656
Alternatiiv 4, 100% halupuu	0	170,28	1702,8	8514
Alternatiiv 5, 100% KKÖ,lokaalkattlad	835,6964	1986,6	1324,4	1324,4
Alternatiiv 6,10% KKÖ,90% puiduhake	75,21268	1787,94	1191,96	1191,96
Rahaline vääritus EEK/I	98	5600	3500	1400 EEK/a
Keskikond	156 966	44 268	10 864	2 897 214 996
Alternatiiv 1 1, 10%PKÖ, 90% puiduhake	12 990	4 527	6 294	11 029 34 840
Alternatiiv 2 , 100% PKÖ, uuspõleti	146 774	41 394	10 159	2 709 201 035
Alternatiiv 3, 100% maagaas	125 573	0	3 477	2 318 131 367
Alternatiiv 4, 100% halupuu	0	954	5 960	11 920 18 833
Alternatiiv 5, 100% KKÖ,lokaalkattlad	81 898	11 125	4 635	1 854 99 513
Alternatiiv 6,10% KKÖ,90% puiduhake	7 371	10 012	6 675	6 675 30 733

Tootmisnumbrid/kasutegurid		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
	Ühik	Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
			Lokaalkatei	Suvel sooja veeta	Lokaalkatei	Lokaalkatei
Kütus sisse	MWh	5 160	3 827	4 902	3 827	4 920
Soojuse toodang	MWh	4 592	3 444	4 412	3 444	3 444
Soojuse müük	MWh	3444	3 444	3353	3 444	3 444
Katlamaja kasutegur	%	89	90	90	90	70
Võrgukaoed	%	25	0	24	0	0
Tõhususe parendus	%	N/A	26	5	26	5

		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
Soojuse tootmise kulud-esimene aasta	Ühik	Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
			Lokaalkatei	Suvel sooja veeta	Lokaalkatei	Lokaalkatei
Kütus	EEK	883 470	1 023 173	839 377	1 449 953	1 012 941
Elekter	EEK	140 556	40000	140 556	100000	100000
Vesi	EEK	3 800	3 800	3 800	0	0
Personalikulud	EEK	264 498	0	264 498	0	100000
Muud ekspluatatsioonikulud	EEK	268 394	130000	268 394	20000	20000
Soojuse tootmise kulud kokku	EEK	1 560 718	1 196 973	1 516 625	1 569 953	1 232 941
Soojuse tarbijahind	EEK/MWh	453	453	453	453	453
Soojuse müük	MWh	3 444	3 444	3 353	3 444	3 444
Tulu soojuse müügist	EEK	1 560 718	1 560 718	1 519 479	1 560 718	1 560 718
Tulu enne finantskulused	EEK	0	363 745	2 854	-9 235	327 776
Investeering	EEK	100 000	5 040 000	100 000	1 800 000	3 000 000
Finantskulud						
Uue investeeringu finantskulud	EEK	14 238	717 583	14 238	256 280	427 133
Finantskulud kokku	EEK	14 238	717 583	14 238	256 280	427 133
Netosissetulek enne maksustamist	EEK	-14 238	-353 838	-11 384	-265 515	-99 356
Kulude ajaldatud puhasväärtus NPV 15 a	EEK	14 314 881	15 941 926	13 913 292	16 098 996	14 229 522
(Investeeringu ja soojuse tootmise kulud)						
Tulu sisenorm IRR - 15 aastat	%	#NUM!	1,01%	-9,12%	#DIV/0!	6,92%
(Investeering - sissetulek aastas)						
Numbrid koos investeeringutoetusega						
NPV 15 a		14 314 881	15 941 926			
IRR 15 a	%	#NUM!	1,01%			
Lihtrne tasuvusaeg			14	35	-195	9
Lihtrne tasuvusaeg toetusega			14	0	0	0

Keskkonnamöju		Baasjoon	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Alternatiiv 4
		Maagaas	Maagaas	Maagaas DH	Kerge kütteöli	Halupuu
	Ühik		Lokaalkatei	Suvel sooja veeta	Lokaalkatei	Lokaalkatei
Emissioonide raahaline väärtus	EEK/aastas	106 201	78 766	100 901	103 510	19 589

Üldised eeldused

Kütusesed	Ürik	Ürika hind	Kütteväärtus
Maagaas	1000m ³	1601 EEK/1000m ³	9,35 MWh/m ³
Maagaas	m ³ s	2500 EEK/1000m ³ s	9,35 MWh/m ³ s
Halupuu	m ³ s	0 EEK/m ³ s	2500
Halupuu loakaatlastad	m ³ s	350 EEK/m ³ s	1,7 MWh/m ³ s
Puiduhake	m ³ s	197 EEK/m ³ s	1,70 MWh/m ³ s
Säepuru	m ³ s	94 EEK/m ³ s	1,70 MWh/m ³ s
Põlevkiviöli	t	1900 EEK/t	10,88 MWh/t
Kerge kütteöli	t	4509 EEK/t	11,9 MWh/t
			4509

Kehitva kütuseellimba kasv	aastas	Ürika hind				Kütteväärtus
		1	2	3	4	
Maagaas	%	0	0	0	0	0
Maagaas	%	0	0	0	0	0
Halupuu	%	0	0	0	0	0
Halupuu loakaatlastad	%	0	0	0	0	0
Puiduhake	%	1	1	1	1	0
Säepuru	%	1	1	1	1	0
Põlevkiviöli	%	0	0	0	0	0
Kerge kütteöli	%	0	0	0	0	0
Lopikuid kütuse hindmäär						
Maagaas	1000m ³	1601	1601	1601	1601	1601
Maagaas	1000m ³	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Halupuu	m ³ s	0	0	0	0	0
Halupuu loakaatlastad	m ³ s	350	350	350	350	350
Puiduhake	m ³ s	199	201	203	205	207
Säepuru	m ³ s	95	96	97	98	99
Põlevkiviöli	t	1900	1900	1900	1900	1900
Kerge kütteöli	t	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509
Sociuse hind	EEK/MWh	453				
Sociuse hinnu reaalline kasv	%	0	0	0	0	0
Lõpik sociuse hind	EEK/MWh	453	453	453	453	453
Finantseelused						
Tegelik interressimäär	7%					
Laerütingimustest	Period	10		Rate	10%	
Baasjoon	Olenasolevad gaastahvlad					
Kütuse tarblinnne	Aastas	NPV	1	2	3	4
Maagaas	1000m ³		551,8235695	551,8235695	551,8235695	551,8235695
Halupuu	m ³ s		0	0	0	0
Puiduhake	m ³ s		0	0	0	0
Säepuru	m ³ s		0	0	0	0
Kütuseskatitud	1.		0	0	0	0
Maagaas	EEK	8 046 565	883 470	883 470	883 470	883 470
Halupuu	EEK	0	0	0	0	0
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0

Alternatiiv 5	Kerge Kütteell töökahalad															
	Aasta	NPV	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kütteese tarbijamine																
Mangas																
Hütiplatu	EEK	1000m ³	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	EEK	m ³ s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepuru	EEK	m ³ s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kerge kütteell	EEK		309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268	309,1503268
Kütusekulud																
Mangas	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hütiplatu	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puiduhake	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saepuru	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kerge kütteell	EEK	0	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959
Kütusekulud kokku	EEK	12 691 057	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959	1393,959
Elekter	EEK	910 791	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Personäiklud	EEK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muid ekspahatalastoonikulud	EEK	182,158	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Kokku soojuse tootmine kütud	EEK	15 781 007	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959	1 513,959
Soojuse mõistik	EEK	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Sisestatud soojuse mõigist	EEK	15,436,346	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828	1 694,828
Tulut annet finantskulud	EEK	1 847,340	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869	180,869
Investeering	EEK	1 800 000	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280	256,280
Finantskulud	EEK															
Uue investeeringu finantsdeermine	EEK															
Kütusekulud kokku	EEK															
Netosissatulek enne miksustamist	EEK	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410	-75,410
Soojuse hind	EEK	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782	534,6536782
Soojuse tootmise kulude NPV	EEK	15 589,007	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%	5,65%
IRR																

	Alternatiiv 6																
	Hakkepuidukate + tippukate kergel kütteölli		Aasta NPV /														
	Aasta	NPV /	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kütteose tarbijaline			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Maa- ja mõis-		1000m ³															
Hüdpuu		m ³ s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puitkuhake		m ² s		2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	2 519	
Saeperu		m ² s		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kergel kütteölli		t		39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	39.97633536	
Kütustiskulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Maa- ja mõis-			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Hüdpuu			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puitkuhake			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saeperu			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kergel kütteölli			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Põltsikkond			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kütustiskulud kokku			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Elektr			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EEK		4 591 900	475 671	480 426	485 232	490 084	494 985	499 935	504 934	509 984	515 063	520 234	525 437	530 691	535 993	541 358	546 771
Personalkulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Muud ekspilaatsioonikulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kokku soojuse tootmisala kulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Soojuse müük			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sissemüük soojuse müükist			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tulu eelne finantskulutid			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Investeering			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Finantskulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uue investeeringu finantsseerimine			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Finantskulud kokku			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Netoossetulek enne maksustamist			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Soopiste hind			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Soopiste tootmise kulude NPV			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
IRR		16 655 377	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	3 6%	
Numbrid koos investeeringutega																	
Investeering			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Finantskulud			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uue investeeringu finantsseerimine			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Finantskulud kokku			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Netoossetulek enne maksustamist			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Soopiste hind			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Maksustamine			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Neto kasavaroog			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Akkumulatormoodustustalasla			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Soopiste toodimiskulude NPY			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
IRR		15 091 717	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	

Laenu finantstingimused
 Periood 10 aastat
 Intressimääär 7%

Alternatiiv	Baasjoon	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5	Alt 6
Kallad ja lisaseadmed	200 000	4 000 000	550 000	2000000	3000000	1800000	4 500 000
Torustik ja paigaldus				10000000			
Korsten							
Tsüklik							
Elektri install. materjalid ja ühendamine					0		
Kaugküttide renoveerimine	100 000	100 000	100 000	100 000			100 000
Katlamaja	100 000	100 000	100 000	100000			100 000
Projekt							
Soojussõimed							
Kogu investeering enne toetust	400000	4200000	750000	12200000	3000000	1800000	4700000
Finantskulud	56 951	597 986	106 783	1 737 006	427 133	256 280	669 174
Investeeringutoetus	0	1 564 660	0	1 564 660	0	0	1 564 660
Kogu investeering peale toetust	400 000	2 635 340	750 000	10 635 340	3 000 000	1 800 000	3 135 340
Finantskulud	56 951	375 213	106 783	1 514 233	427 133	256 280	446 402
	400 000	4 200 000	750 000	12 200 000	3 000 000	1 800 000	4 700 000

Energikavaga

Kolga

Tasuvus
NPV -IRR

Reaalsele investimäär	7%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Baasjoon																
Investeering	Sissetulek tootmise kulud															
400 000	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828	1 694 828
NPVilma inv. toetusesta	15 836 346															
NPV inv-toetusega	15 836 346															
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-400 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baasjoon	#NUM!															
IRR ilma toetusesta																
baasjoon 0% toetusega	-400 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IRR 0% toetusega	#NUM!															
Alternatiiv 1																
Investeering	Sissetulek tootmise kulud															
4 200 000	1 249 742	1 254 488	1 259 303	1 264 155	1 269 056	1 274 006	1 279 005	1 284 054	1 289 154	1 294 305	1 299 507	1 310 069	1 315 429	1 320 842		
NPVilma inv. toetusesta	15 842 070															
NPV inv-toetusega	14 277 410															
Alternatiiv 1																
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
4 200 000	445 086	440 329	435 525	430 673	425 772	420 822	415 823	410 774	405 674	400 523	395 321	390 066	384 759	379 369	373 986	
IRR ilma toetusesta	5,4%															
Alternatiiv 1																
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-2 635 340	445 086	440 329	435 525	430 673	425 772	420 822	415 823	410 774	405 674	400 523	395 321	390 066	384 759	379 369	373 986	
Toetus 1564660 EEK	13,7%															
IRR toetusega																
Alternatiiv 2																
Investeering	Sissetulek tootmise kulud															
750 000	1 629 614	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644	1 629 644
NPVilma inv. toetusesta	15 592 656															
NPV inv-toetusega	15 592 656															
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-750 000	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184
IRR ilma toetusesta	3,5%															
Alternatiiv 2																
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-750 000	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184	65 184
Toetus 0 EEK																
IRR toetusega																
Alternatiiv 3																
Investeering	Sissetulek tootmise kulud															
12 200 000	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337	1 166 337
NPVilma inv. toetusesta	22 822 897															
NPV inv-toetusega	21 258 237															
Alternatiiv 3																
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-12 200 000	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491
IRR ilma toetusesta	-5,0%															
Alternatiiv 3																
Investeering	Sissetulek enne finantskulutuid															
-10 635 340	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491	528 491

IRR toetusega	-3,5%												
Alternatiiv 4	Investeering	Soojuse tootmise kulud											
	3 000 000	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	1 193 824	
NPV/võima inv. toetusega	13 873 242												
NPV inv-toetusega	12 308 582												
Alternatiiv 4	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-3 000 000	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	
IRR ilma toetusega	14,5%												
Alternatiiv 4	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-3 000 000	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	501 004	
Toetus 0 EEK													
IRR toetusega	14,5%												
Alternatiiv 5	Investeering	Soojuse tootmise kulud											
	1 800 000	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	1 513 959	
NPV/võma inv. toetusega	15 589 007												
NPV inv-toetusega	15 589 007												
Alternatiiv 5	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-1 800 000	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	
IRR ilma toetusega	5,6%												
Alternatiiv 5	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-1 800 000	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	180 869	
Toetus 0 EEK													
IRR toetusega	5,6%												
Alternatiiv 6	Investeering	Soojuse tootmise kulud											
	4 700 000	1 284 141	1 288 898	1 293 702	1 298 554	1 303 455	1 308 405	1 313 404	1 318 454	1 323 554	1 328 704	1 333 907	
NPV/võma inv. toetusega	16 655 377												
NPV inv-toetusega	16 655 377												
Alternatiiv 6	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-4 700 000	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	
IRR ilma toetusega	3,6%												
Alternatiiv 6	Investeering	Sissetulek enne finantskulutusiid											
	-3 135 340	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	410 687	
IRR toetusega	9,9%												